

Møteinnkalling

I samsvar med møteplan holdes det møte i fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

07.05.2024, kl. 09:00 i Styrerommet, Harald Hårfagres gt. 1.

Innkalling er sendt til:

Camilla Brautaset, Ole Thomassen Hjortland, Svein Ivar Angell, Tove Ingebjørg Fjell, Hans Marius Hansteen, Laura Sætveit Miles, Torodd Kinn, Kjersti Bale, Tijana Przulj, Robert Graff Bakkevold, Morten Mellesdal Petterteig, Fredrik Johansen, Solveig Solli Reinsli

---

Saksliste og sakspapirer følger vedlagt.

Eventuelle forfall bes meldt snarest til personlig varamedlem og sekretariatet, tlf. 55589334, evt. per e-post til turid.hoyland@uib.no.

Bergen, 30.04.2024

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Saksliste

Styresak	Saker til behandling	U.off.
FS 29/24	Tilsetting i stilling som stipendiat i vitenskapsteori ved Senter for vitenskapsteori	
FS 30/24	Tilsetting i bistilling som professor II ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap	
FS 31/24	Tilsetting som vitenskapelig assistent ved Senter for vitenskapsteori	
FS 32/24	Forlengelse av stipendiatperiode	
FS 33/24	Forlengelse av postdoktorstilling med et fjerde år ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier	
RS 18/24	Referat fra møte 03.05.24 - Informasjons- og drøftingsutvalget	
RS 19/24	Godkjente doktorgrader ved Det humanistiske fakultet	
RS 20/24	Orientering om HFs besøk til Trinity College Dublin	
S 27/24	Studiekvalitetsmelding for Det humanistiske fakultet 2023	
S 28/24	Søkertall per april 2024	
S 29/24	Framdriftsnotat, Studieporteføljeprojektet ved Det humanistiske fakultet	
S 30/24	Ph.d.-utdanningsmeldingen 2023	
S 31/24	Regnskap per mars 2024	
S 32/24	Klima- og miljørapport 2023	
S 33/24	Søknad om opprykk til førsteamanuensis	
S 34/24	Vurdering om utlysning av fast stilling i spansk	
S 35/24	Tilsetting som førsteamanuensis i kulturvitenskap ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap	X
S 36/24	Vurdering av oppsigelse av eksternt finansiert forskerstilling	X
S 37/24	Tilsetting i stilling som førsteamanuensis i britisk litteratur ved Institutt for fremmedspråk	X

S 38/24

Oppfølging av fakultetsstyrevedtak om oppnevning av nye sakkyndige til vurdering av dr.philos.-avhandling

**Saker behandlet i tilsetningsrådet ved Det humanistiske fakultet
etter fakultetsstyremøte 19.03.2024:**

Sak 13/2024: 23/3723

**Tilsetting i stilling som stipendiat i vitenskapsteori ved Senter for
vitenskapsteori**

Ronya Reitan Solberg ansettes i fireårig stipendiatstilling i vitenskapsteori ved Senter for vitenskapsteori. Tidspunkt for oppstart skjer etter avtale med fakultet og senter. Som reserve rangeres:

1. Guadalupe Canale
2. Lars Tore Mubalegh-Håvardsholm

**Saker behandlet i tilsetningsrådet ved Det humanistiske fakultet
etter fakultetsstyremøte 19.03.2024:**

Sak 14/2024: 24/2894

**Tilsetting i bistilling som professor II ved Institutt for arkeologi,
historie, kultur- og religionsvitenskap**

Marianne Hafnor Bøe tilsettes i en 20 % bistilling som professor II i perioden
01.08.2024-31.07.2026 ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og
religionsvitenskap.

**Saker behandlet i tilsetningsrådet ved Det humanistiske fakultet
etter fakultetsstyremøte 19.03.2024:**

Sak 15/2024: 23/11285

Tilsetting som vitenskapelig assistent ved Senter for vitenskapsteori

Anna Blome tilsettes i midlertidig stilling som vitenskapelig assistent knyttet til det eksternfinansierte prosjektet MENSA, med en varighet på inntil ett år. Tidspunkt for oppstart skjer etter avtale med fakultet og senter.

Som reserve rangeres:

1. Caijun Zhao

**Saker behandlet i tilsetningsrådet ved Det humanistiske fakultet
etter fakultetsstyremøte 19.03.2024:**

Sak 16/2024:   20/7497

Forlengelse av stipendiatperiode – Sjur Haga Bringeland

Sjur Haga Bringelands stilling som stipendiat forlenges til 17.07.2024.

**Saker behandlet i tilsetningsrådet ved Det humanistiske fakultet
etter fakultetsstyremøte 19.03.2024:**

Sak 17/2024:   20/14387

**Forlengelse av postdoktorstilling med et fjerde år – Marilù Papandreou
ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier**

Marilù Papandreous treårige postdoktorstilling utvides med et fjerde år for annet karrierefremmende arbeid.

Forlengelsen finansieres over fakultetets grunnbevilgning.

Referat fra IDU-møte 03.05.2024

Til stede:

Kirsten Johanne Bang (NTL) - Leder
Anders Sæle Dahle (Akademikerne)
Benedicte Irgens (Forskerforbundet)
Elisabeth Katrin Akselvoll (Parat)
Eli Kristine Knudsen (Hovedverneombud)
Susanne Ostendorf (Sekretær)
Turid Høyland (Sekretær)
Arve Sennesvik (Seksjonssjef, HR og service)

Saksliste

Orienteringer

Midlertidighet v/ HF

IDU har tidligere bedt om en gjennomgang av midlertidighet ved HF.

HR-sjef Arve Sennesvik orienterte om status for midlertidighet ved fakultetet, basert på presentasjonen som ble holdt for fakultetsstyret i mars 2024.

Informasjon om areal

Assisterende fakultetsdirektør Susanne Ostendorf orienterte om status for areal/byggesaker.

- Reguleringsplanen for **nytt HF-kvartal** er enda ikke vedtatt, og man venter på en tilbakemelding fra EiA.
- I påvente av realiseringen av det overordnede prosjektet, er det satt i gang prosjektering av et **delprosjekt på Sydneshaugen skole**. Vi ønsker å gjøre vår campus mer attraktivt, bl.a. er det et mål å etablere varierte studentarbeidsplasser. Prosessen videre er å opprette en brukergruppe med studentrepresentanter, koordinator, undervisningsdekan og representanter fra EIA. Prosjekteringen tar lengre tid enn antatt pga. noen byggetekniske utfordringer.
- I **HF-bygget** er det et mål å få til en bedre utforming i de store trappeoppgangene/gangarealene, ved å få inn sitteplasser/båser og mulige kjøkkenområder for både studenter og ansatte.
- **Ad Fontes** har fått oppgradert bar-området. Nye møbler er bestilt. Dette området vil fungere som supplement til lesesaler.

Fakultetsstyresaker

Kort orientering om aktuelle saker til kommende fakultetsstyremøte 07.05.24 med anledning til kommentarer, spørsmål og drøfting. Den røde tråden i alle studiesakene er rekrutteringsutfordringer, gjennomføring og studiepoengproduksjon. Studiepoengproduksjon og studiekvalitet henger tett sammen med gode, attraktive studieprogrammer.

Vedtaksaker på sakskartet

Fakultetsstyresak 27/24 Studiekvalitetsmelding for Det humanistiske fakultet 2023

Ingen merknader.

Fakultetsstyresak 28/24 Søkertall per april 2024

Ingen merknader.

Fakultetsstyresak 29/24 Framdriftsnotat, Studieporteføljeprojektet ved HF

Ingen merknader.

Fakultetsstyresak S 30/24 Ph.d.-utdanningsmeldingen 2023

Ingen merknader.

Fakultetsstyresak S 31/24 Regnskap per mars 2024

Ingen merknader.

Fakultetsstyresak S 32/24 Klima- og miljørapport 2023

Ingen merknader

Fakultetsstyresak S 34/24 Vurdering om utlysning av fast stilling i spansk

Saken ble lagt fram for IDU som **drøftingssak** fordi den berører 5 ansatte i deltidsstillinger. HR-sjef Arve Sennesvik gikk gjennom saken og vurderinger som ble gjort. Saken ble drøftet, og det var enighet om at det var en god håndtering av saken sett fra de berørte deltidsansattes perspektiv.

HVO stilte spørsmål om det kunne legges forskningstid/FOU-tid til lektorstillingene som vil overføres til bemanningsplan. Dette for å kompensere noe for redusert forskningskapasitet i staben.

Arkivsaksnr.:
2024/400

Dokumentdato:
19.04.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Referatsak:
19/24

Møtedato:
07.05.2024

Godkjente doktorgrader ved Det humanistiske fakultet

Bakgrunn

Følgende kandidater er kreert til ph.d. ved Det humanistiske fakultet siden forrige rapport til fakultetsstyret (19.03.2024).

2019/2265 Ph.d.-graden Julián Eduardo Valle – Fagområde: norrøn filologi

Avhandlingstittel: «*Jónsbók and the Monarchical Project for Iceland*»

- Opptaksdato: 01.04.2019
- Disputasdato: 15.03.2024
- Hovedveileder: Helen Frances Leslie-Jacobsen, LLE
- Biveileder: Viðar Pálsson, University of Iceland

2010/6064 Ph.d.-graden Vigdis Berland Øystese – Fagområde: nordisk litteratur

Avhandlingens tittel: «*Kyrkjeleg biletbuk - Eit studium av den norske kyrkjesalmen*»

- Opptaksdato: 01.11.1995
- Disputasdato: 12.04.2024
- Hovedveileder: Jan Inge Sørbø, Høgskulen i Volda
- Biveileder: Oddvar Johan Jensen, NLA Høgskolen
- Biveileder: Anna Mariana Bohlin, LLE

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Arkivsaksnr.:
2023/17962

Dokumentdato:
29.04.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak:
27/24

Møtedato:
07.05.2024

Studiekvalitetsmelding for Det humanistiske fakultet 2023

Bakgrunn

Studiekvalitetsmeldinga for Det humanistiske fakultet for 2023 er utarbeidd på bakgrunn av studiekvalitetsmeldingar frå einingane for 2023, og dialogmøte mellom fakultet og einingar i april 2024. Fakultetet si melding vart lagd fram for Studiestyret 17. april.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret vedtar studiekvalitetsmeldinga for 2023.

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Studiekvalitetsmelding 2023

Det humanistiske fakultet

Studiekvalitetsmeldinga er utarbeidd på bakgrunn av meldingar frå alle institutt og senter, samt dialogmøte med einingane i april 2024.

Oppfølging av studiekvalitetsmeldinga frå 2022

Redesign og reakkreditering av bachelorprogrammet i arabisk

Bachelorprogrammet i arabisk mista akkrediteringa 2022 etter tilråding frå HF sin studiekvalitetskomité. Institutt for framandspråk og programstyret for arabisk har i 2023 arbeidd vidare med den allereie påbegynte redesignen av programmet, med særleg fokus på å utbetra tilhøva som førte til bortfall av akkreditering, men òg med ei totalomlegging av strukturen. Studiekvalitetskomiteen skal vurdere det redesigna arabisk-programmet for reakkreditering våren 2024.

Status FPØ

Arbeidsgruppa for utvikling av FPØ-programmet (Filosofi, politikk og økonomi) leverte i 2023 forslag til ulike modellar for dette programmet som er eit samarbeid mellom HF og SV. Det har òg vore dialog om rammer for programsamarbeidet i leiinga på dei to involverte fakulteta. Arbeidsgruppa er leia av Institutt for filosofi og førstesemesterstudium og har representantar frå dei to andre involverte fagmiljøa i tillegg til ein administrativ ressurs frå HF. Fakultetet ser at interessa for denne typen program stadig er stigande, og at det vert oppretta liknande program ved andre lærestader. Interessa gjev eit godt grunnlag å byggje på i arbeidet med HF sitt program, som skal vere eit FPØ-program med solid tverrfagleg oppbygning og reelle tverrfaglege bindingar og synergjar. HF satsar på å ferdigstille ein søknad om å få oppretta eit FPØ-program for oppstart i 2026.

Positiv utvikling Studiebarometeret

Resultata i Studiebarometeret for 2023 var vesentleg betre enn for 2022. Tala viser ei svært positiv utvikling både når det gjeld trivsel, undervisning og rettleiing og heilskapleg tilfredsheit med programma. Samstundes er det ei utfordring at HF har mange program med så lågt studenttal at dei ikkje vert tekne med i undersøkinga. Det er òg ei utfordring at mange av HF sine program har for låg svarprosent til at dei vert inkluderte i Studiebarometeret.

FRAM-pilotar

I 2023 har tiltak på studiesida knytt til FRAM-prosjektet blitt implementerte på pilotinstitutta. Ved AHKR er det innført blokkundervisning. Innføringa har blitt institutteksternt evaluert, og opplegget blir justert fortløpande i tråd med evalueringane og erfaringar som er gjort i undervisninga. LLE hadde hausten 2023 sitt første semester utan ordinær midtsemestereksamen, men det er for tidleg å seie korleis effekten har vore. Nye føringar for kontinuasjonseksamen i UiB si studieforskrift, gjer òg at ordninga kan bli vanskeleg å oppretthalde slik ho var tenkt.

Redesign lektor

I 2023 har institutta arbeidd intensivt med å plassere og tilpasse emne i den vedtekne modellen for lektorprogramma. Arbeidet har vore krevjande, men svært godt koordinert av Lektorsenteret. Institutta har utarbeidd nye didaktikkemne og lektortilpassa disiplinemne, og i nokre tilfelle har det vorte utarbeidd tverrfaglege fellesemne både i didaktikk og disiplindefag. Fakultetet har arbeidd med å få oversikt over ressursmessige konsekvensar i overgangsfasen mellom gamal og ny modell, og vil i samråd med Lektorsenteret leggje ein plan for korleis ein i 2026 skal handtere eit semester med dobbel langpraksis.

Hovudpunkt frå dialogmøta med institutt og senter

Fakultetsleiinga har hatt dialogmøte med alle einingar. Møta omfatta dialog om forskning, forskarutdanning, utdanning og administrasjon, og har som vanleg vore ein god arena for oppsummering og statusrapportering om den sentrale verksemda. På utdanningsida har eit viktig tema vore rekrutteringssituasjonen og den låge gjennomføringa i mange av studieprogramma, korleis institutta opplever den og kva ein ser på som moglege løysingar. Einingane er òg opptekne av EVU og korleis dei nye rammene vil påverke utvikling og drift av EVU-tilbodet.

Dialogmøta var òg gode høve til å ta opp bruken av mellombels tilsette i undervisninga, som etter ei kartlegging på fakultetet har vist seg å vere svært ulik frå institutt til institutt, og særleg merkbar på einskilde studieprogram. Medvit om dette er sentralt for å oppretthalde god studiekvalitet og forskningsbasert undervisning.

Studieporteføljeprojektet var eit sentralt tema på dialogmøta. Særleg breidde i BA-utdanninga og planar for tverrfaglege fellesemne vart diskutert.

Gjennomførte og planlagde emne- og programevalueringar

Ni studieprogram har i 2023 levert 5-årige programevalueringar.

Elles er det stor evalueringsaktivitet på fakultetet, og det er ein ustrakt praksis at emna blir evaluerte kvar gong dei går, anten i form av spørjeundersøkingar eller på andre måtar som til dømes fokusgruppeintervju og studenttillitsvalde (SKOK).

Alle program skal ha aktiv ekstern fagfelle.

Strategiske planar for den faglege porteføljen ved fakultetet

For å nå måla for utdanning i [HF sin strategi](#), er det eit sentralt mål at studieporteføljen ved fakultetet blir meir arbeidsrelevant og retta mot nye behov i samfunnet, rekrutterer betre og fører til betre gjennomføring. HF sitt [studieporteføljeprojekt](#) er no inne i ein avsluttande fase med å lage ein ny portefølje-struktur. Prosjektgruppa har særleg fokusert på moglegheitene for å oppretta tverrfaglege fellesemne som del av spesialiseringane i studieprogramma og å utvikla tilrådde emnepakkar som del av dei frie studiepoenga. Opplegget for første semester er òg diskutert, særleg i lys av at kravet om ex.fac. no er ute av UiB si studieforskrift. Det er eit overordna mål for prosjektet at porteføljen skal bevare breidda, men ha tydelgare profil, vere meir tverrfagleg og nytte fakultetet sine ressursar betre.

HF vil òg vidareutvikle fakultetet si rolle som leiande lektorutdanningsfakultet. I tillegg vil HF vidareutvikla porteføljen av etter- og vidareutdanningstilbod i lys av nye tilskotsordningar nasjonalt.

Endringar og prioriteringar innan utdanning og læringsmiljø

Den største studierelaterte utfordringa HF står overfor i 2023, er sviktande rekruttering og gjennomføring, som no òg gjeld dei store faga som tradisjonelt har rekruttert og godt. Det minkande talet på programstudentar er ikkje alltid synleg i undervisningssamanheng, sidan enkeltemnestudentar eller studentar som ikkje tar eksamen inngår i studenttalet i lokala. Dekanatet har difor arbeidd mykje med å etablere eit felles medvit om alvoret i denne situasjonen for å få alle fagmiljø med på den pågåande rekrutteringsdugnaden ved fakultetet – også dei som tradisjonelt har rekruttert godt. Gjennomføring og rekruttering har gjensidig påverknad på kvarandre, og til grunn for begge ligg gode og treffande studieprogram. Studieprogramporteføljeprojektet har slik ei sentral rolle òg i møte med denne utfordringa.

Fakultetet har årvisst sett av midlar til undervisningsassistentar som bidrar til styrke kvalitet og gjennomføring i undervisning og program. Vi har òg hatt særleg fokus på bruk av mentorar i oppbygging og drift av fagutval ved einingane for å skape gode fagleg-sosiale fellesskap og tett kopling mellom studentar og fagmiljø.

Det fysiske læringsmiljøet er viktig for trivsel og gjennomføring, og det er i 2023 lagt planar for omfattande utbetringstiltak på Sydneshaugen skole, i påvente av nytt HF-kvartal. Dette arbeidet går føre seg i nært samarbeid med Humanistisk studentutval.

Korleis jobbar fakultetet for tettare kopling mellom forskning og utdanning, særleg på bachelornivå?

Stadig fleire program ved HF har emne med varierende tematisk innhald, der ein kan tilby undervisning om dagsaktuelle tema og ny forskning, og planlegge innhaldet med relativt kort tidshorisont. Det gir òg høve til at stipendiatar kan undervise i tema knytt til ph.d.-prosjektet, noko som med tett oppfølging og mentorering kan skape synergjar mellom prosjektet og undervisninga. Samstundes er det ikkje fullgode tekniske rammer for slike emne, og dei ulike institutta finn langt på veg sine eigne løysingar for FS-registrering og studentinformasjon. Vi ser òg at institutta har ulik terminologi for slike emne (temaemne, skalemne, ferskvareemne, con amore-emne). Fakultetet ser verdien i ordninga, men det er ei studiekvalitetsutfordring at det ikkje finst eit felles teknisk rammeverk som sikrar lik praksis for rekrutteringsinformasjon, protokollføring og dokumentasjon av fagleg innhald i desse emna.

Fleire emne ved HF spring direkte ut av aktiviteten i forskargrupper. Mange fag rapporterer om at masterstudentar deltek i arbeidet i forskargruppene, men dette førekjem òg på 200-nivå i nokre tilfelle. Til den nye lektormodellen er det òg utvikla eit tverrfagleg emne knytt til ei tverrfagleg forskargruppe.

Det er eit mål at gjesteforskarar og andre skal kunne tilby undervisning på sine felt. Dette blir gjort til dømes av Fullbright-forskarar ved IF.

Fakultetet sitt grunnleggjande prinsipp om at all undervisning skal vere forskingsbasert, føreset at undervisarar på emna har forskingskompetanse. Dette er det brei forståing for ved einingane. Men med frikjøp av tilsette i faste stillingar til større forskingsprosjekt og innleige av vikarar til undervisninga, blir dette prinsippet utfordra. Fakultetet har gjort innskjerpingar i frikjøpsreglementet for å motverke dette, og har òg gjort ei kartlegging av bruk av mellombels tilsette i undervisninga, noko som har vist seg å gi eit svært nyttig bilete av situasjonen og eit godt utgangspunkt for målretta oppfølging.

Korleis jobbar fakultetet med å styrke utdanningskvaliteten, studentaktiv læring, alternative vurderingsformer og auka gjennomføring?

I 2023 har fleire program arbeidd med redesign eller omleggingar der meir studentaktivitet og betre gjennomføring er sentrale mål. Religionsvitskap, arabisk, filosofi og digital kultur er nokre døme. Samstundes er alle institutta involverte i arbeidet med fakultetets studieporteføljeprojekt, som i 2023 har vore inne i ein fase med stor aktivitet. Studieporteføljeprojektet har som hovudmål å etablere studieprogram med tydeleg profil og studieløp som legg til rette for styrka kvalitet, gjennomføring og arbeidsrelevans

Vitskapleg tilsette, administrasjonen og ikkje minst studentane har følgd aktivt med på den svært raske utviklinga innanfor kunstig intelligens i 2023. Felles retningslinjer og rettleiing for bruk og kontroll, særleg knytt til vurdering, er etterspurd. Det har vore talrike seminar og samlingar om KI i 2023, blant anna eit svært nyttig arbeidsseminar i regi av LLE og IF, der det i etterkant blei levert ein rapport til fakultetet som tok føre seg sentrale aspekt ved kunstig intelligens. Rapporten er tenkt å danne grunnlag for ein felles rettleiar for fakultetet. HF ser ikkje at prinsippa for bruk, og ordningar for kontroll, bør vere ulike frå fakultet til fakultet, og vil òg støtte seg på dokument utarbeidde av andre fakultet om temaet. Samstundes er det naturleg at tilnærmingane til kunstig intelligens endrar seg i takt med den raske utviklinga på KI-feltet, og hyppige seminar og gode arenaer for å diskutere temaet er vel så viktige som skriftlege dokument. Vi ser stor interesse for KI ved fakultetet, og gode initiativ til korleis ein kan tilpasse oppgåver og skriftlege innleveringar for å motverke juks ved bruk av ? KI, eller ved å leggje opp til refleksjonar rundt KI i sjølve oppgåva. Det er òg stor interesse for å utforske korleis KI kan bli brukt som eit godt fagleg verktøy, til dømes som nivåtilpassa samtalepartnar for framandspråkstudentar. Grunnleggjande viktig er det at tilsette og studentar får god kjennskap til og kunnskap om KI, kombinert med ei gjennomtenkt tilnærming og sunne haldningar til kunstig intelligens i eit akademisk perspektiv.

AHKR har arbeidd med dimensjonering av alle emna for å sikre at arbeidsomfang svarar til studiepoeng-utteljing. Dette er eit omfattande men svært viktig arbeid som òg kan setjast i samanheng med studieporteføljeprojektet.

Spurveugleprisen, HF sin pris for utdanningskvalitet, gjekk i 2023 til EVU-studiet PRISME for lærarar som underviser i norsk som andrespråk. Fagmiljøet ved Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studium har gjort ei totalomlegging av studiet, som er blitt meir fleksibelt og betre tilrettelagd for studentar i jobb.

Benedicte Mosby Irgens, dosent i japansk, fekk i 2023 status som framifrå undervisar (FUND) ved HF. Irgens vart tildelt FUND-status for å ha utvikla og stadig vidareutvikla japanskstudiet med studentaktive læringsformer i fokus. Med Irgens er HF si gruppe av framifrå undervisarar ytterlegare styrkt, og utgjer ein viktig ressurs i arbeidet med studiekvalitet ved fakultetet.

Korleis jobbar fakultetet for betre kontakt mellom studentar og arbeidsliv, samt større medvit hos studentar og potensielle arbeidsgivarar om korleis utdanningane kan nyttast?

HF sin rekrutteringskampanje «HF opnar dører» gjekk på lufta i 2023, og blei godt tatt imot. Kampanjen vektlegg korleis HF-utdanningar er viktige dørøpningar i arbeidslivet, og held fram i 2024, mellom anna med ein film om humanistisk kunnskap sin sentrale plass i forståinga av verdas utfordringar. Målet med kampanjen er å gjere studentane tydelegare medvitne på humaniora sin viktige allmennverdi i arbeidslivet og i samfunnet, og slik skape ei positiv forventning til det å gå ut i arbeidslivet som humanist, sjølv utan ein konkret yrkestittel på vitnemålet.

Samstundes har fagmiljøa med støtte frå studieseksjonen og KA revidert alle rekrutteringstekster før overgang til ny web-løysing, noko som har lagt til rette for ei oppdatering og konkretisering av alle avsnitta om yrkesrelevans. På denne måten har HF i 2023 arbeidd med synleggjering av både den allmenne og den spesifikke arbeidsrelevansen ved humanistiske fag.

Det har elles vore kontakt og samarbeid med arbeidslivet på fleire plan og på fleire måtar i 2023: AHKR har vore i dialog med fylkeskommunen, museumssekstoren og byantikvaren om yrkesrelevans, og har planar om å utvikle arbeidsrelevante emne basert på innspela. IF har invitert representantar frå NAV, IMDI og Forvaret på seminar om arabiskprogrammet, og ved LLE har det nye emnet LEX200

Ordkunnskap og norsk ordboksarbeid hatt ordboksredaktørar med både i utviklinga og undervisninga. Både FOF og SKOK inviterer studentane til arbeidsrelevansarrangement med alumni og panel frå arbeidslivet. Studieporteføljeprojektet har òg jamleg kontakt med si eksterne referansegruppe med deltakarar frå relevante aktørar og bransjar.

Praksis i utdanninga gir studentane erfaring i møte med arbeidslivet, og er òg med på å auke yrkesrelevansen i utdanninga. I tillegg til det omfattande praksistilbodet som inngår i dei tre lektorprogramma ved fakultetet, har HF i 2023 hatt tilbod om ei rekkje emne der konkret yrkespraksis utgjer heile eller store delar av innhaldet, som AHKR201, PRAKTINF, TEAT113, TEAT253, ARK307 og SDG349. Utanom lektorutdanninga har 72 studentar vore i praksis i 2023, mot 47 i 2022.

Korleis jobbar fakultetet med prosjekt gjennom Erasmus+ for kvalitetsutvikling i utdanning?

Fagmiljøet i italiensk har oppretta ein BIP (Blended Intensive Programme) med Universiteta i Torino og Humboldt, kalla «Intercultural translation and communication in the European context». Det er òg ein del undervisningsmobilitet på IF, som sikrar utveksling av forskingsbasert undervisning.

Korleis jobbar fakultetet for at internasjonale studentar frå utanfor EU/EØS/Sveits kan komme hit gjennom utvekslingsavtalar?

HF/institutta ved HF har aktive avtalar med Canada, Jordan, Tunisia, Japan og Kina. IF har òg NORDPART-samarbeid med Université de Yaoundé i Kamerun. Utvekslingsavtalar med Russland er på grunn av krigføringa lagde på is, men ein jobbar med å opprette avtalar i andre russisktalande land.

Arkivsaksnr.:
2023/14651

Dokumentdato:
29.04.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak:
28/24

Møtedato:
07.05.2024

Søkertall per april 2024

Dokumenter i saken:

- Førstevalgsøkere til HF 2018–2024, grunnstudier og master

Opptak til studier: Søkertall per april 2024

Fristen for å søke om opptak til høyre utdanning gikk ut 15. april, og 24. april ble søkertallene offentliggjort. Sett i forhold til fjorårets tall, viser tallene for Det humanistiske fakultet (HF) en viss økning i antall førstevalgsøkere. Likevel går vi etter alt å dømme mot et tredje år på rad med lave søkertall, og vil dermed trolig også få lave opptakstall til høsten, jf. vedlagte tabeller og grafer i denne saken.

Trender

Nøkkeltall for søking til universiteter og høyskoler 2024:

- 142 416 søkere mot 135 980 i fjor.
- 6436 flere søkere i år enn i fjor. Dette tilsvarer en økning på 4,7 prosent.
- Det er i år 27 læresteder som tar del i det samordnede opptaket. *
- 1364 studier lyst ut gjennom Samordna opptak. I fjor var det 1332.
- Det er i år lyst ut 64 086 studieplasser. Det er 1496 flere studieplasser enn i 2023.

Noen andre relevante nasjonale tendenser:

- Nasjonalt er historie det utdanningsområdet som har den største prosentvise økningen av førstevalgsøkere.
- For femte året på rad faller søkertallene til lærerutdanningene, men ikke like dramatisk som i fjor.

Noen tall for UiB:

- Totalt har UiB over 11 400 søkere til 4151 studieplasser.
- UiB har størst økning i andel søkere blant de store universitetene, og søkertallet øker med 8 prosent sammenlignet med i fjor.
- Trenden med synkende søkertall til lærerutdanningene kan se ut til å ha stoppet noe opp for UiBs del.

* *Samordna opptak (heretter SO) koordinerer søking og opptak til grunnutdanninger.*

Søkertall for Det humanistiske fakultet, grunnstudier og masterstudier

Grunnstudier (SO)

Av søkertallene som blir omtalt i denne saken er tallene til SO-opptaket det viktigste, fordi det både er det største av opptakene og fordi mengden studenter som vi får gjennom grunnstudiene også vil få betydning for søknad til masterprogrammene.

For lavere grad er det en økning på 8 % førstevalgsøkere til UiB. Ved HF er økningen sammenliknet med søkertallet i 2023 på ca. 4 %. Selv om årets søkertall til SO altså viser noe oppgang fra fjoråret, så er de likevel langt unna tidligere søkertall. I år var det 1233 førstevalgsøkere mot ca. 1658 førstevalgsøkere i gjennomsnitt for årene 2018–2021.

Tabellen nedenfor viser detaljer angående endringene i forhold til fjoråret for de ulike programmene. Til tabellen bør det bemerkes at fordi programmene ved HF er relativt små, vil ofte en liten endring i antall førstevalgsøkere kunne gi store prosentvise endringer.

Fakultet	Studieprogram	Studie-plasser 2023	Studie-plasser 2024	Førstevalgs-søkere 2023	Førstevalgs-søkere 2024	Endring 2023-2024
Det humanistiske fakultet	Total	1027	1027	1 190	1 233	4 %
	Norrøn filologi	5	5	7	9	29 %
	Engelsk, årsstudium	24	24	51	50	-2 %
	Fransk, årsstudium	8	8	16	23	44 %
	Historie, årsstudium	40	40	43	41	-5 %
	Kulturvitenskap	22	22	20	24	20 %
	Nordisk	35	35	30	31	3 %
	Kjønn, seksualitet og mangfold	15	15	44	53	20 %
	Tysk, årsstudium	8	8	5	14	180 %
	Kunsthistorie, årsstudium	30	30	36	42	17 %
	Filosofi, årsstudium	15	15	53	82	55 %
	Klassisk filologi	10	10	6	12	100 %
	Digital kultur	55	55	55	46	-16 %
	Kunsthistorie, bachelor	35	35	41	31	-24 %
	Arkeologi	42	50	65	75	15 %
	Filosofi, bachelor	44	44	35	38	9 %
	Historie, bachelor	115	115	89	84	-6 %
Italiensk	10	10	12	12	0 %	
Lektor, 8.-13. trinn, religionsvitenskap	22	22	8	13	63 %	

Japansk	35	40	63	57	-10 %
Kinesisk	20	20	20	22	10 %
Lektor, 8.-13. trinn, historie	28	28	81	68	-16 %
Lektor, 8.-13. trinn, fransk	4	4	1	2	100 %
Lektor, 8.-13. trinn, tysk	4	4	2	2	0 %
Teatervitenskap	15	16	20	21	5 %
Lektor, 8.-13. trinn, nordisk	29	29	13	22	69 %
Lektor, 8.-13. trinn, engelsk	24	24	41	37	-10 %
Kjønnssstudier	17	17	20	11	-45 %
Russisk	15	16	15	17	13 %
Engelsk, bachelor	62	62	50	35	-30 %
Fransk, bachelor	10	10	10	19	90 %
Nordisk språk og litteratur	27	27	14	17	21 %
Tysk, bachelor	10	10	10	5	-50 %
Språkvitenskap	15	15	10	23	130 %
Religionsvitenskap, årsstudium	20	20	25	28	12 %
Norsk som andrespråk, årsstudium	13	13	30	37	23 %
Spansk språk og latinamerikastudier, årsstudium	10	10	21	19	-10 %
Litteraturvitenskap	45	45	42	57	36 %
Arabisk	15	0	27		
Spansk språk og latinamerikastudier, bachelor	30	30	20	24	20 %
Religionsvitenskap, bachelor	27	27	15	13	-13 %
Lektor, 8.-13. trinn, spansk	7	7	6	8	33 %
Norsk som andrespråk, bachelor	10	10	18	9	-50 %

Masterstudier

For søknad til toårige masterprogram er det, sammenliknet med forrige opptak, en nedgang ved HF på 8 %, og antallet søkere går ned fra 613 førsteprioritetssøkere i 2023 til 567 i 2024.

Se tabellen nedenfor for detaljer angående endringer i forhold til fjoråret for de ulike programmene. Tallene som gjengis i tabellen gjelder søkere bosatt i Norge/Norden, med søknadsfrist 15. april. I tillegg har UiB egne søknadsrunder for søkere bosatt i EU/EØS (søknadsfrist 1. mars) og for søkere bosatt utenfor EU/EØS/Norden (søknadsfrist 1. desember). HF har en god del søkere på disse opptakene, men som regel er antall kvalifiserte søkere og antall møtt svært lave på de to opptakene.

Fakultet	Studieprogram	Studie-plasser		Førstepr.-søkere		Endring	
		2023	2024	2023	2024	Differanse 2023-2024	Prosent diff. 2023-2024
Det humanistiske fakultet	Erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i engelsk	10	10	19	21	2	11 %
	Erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i norsk	10	10	24	20	-4	-17 %
	Masterprogram i allmenn litteraturvitenskap	10	10	15	19	4	27 %
	Masterprogram i arkeologi	10	10	35	43	8	23 %
	Masterprogram i bærekraft	20	20	188	183	-5	-3 %
	Masterprogram i digital kultur	9	9	31	33	2	6 %
	Masterprogram i engelsk	13	15	40	45	5	13 %
	Masterprogram i filosofi	11	11	37	29	-8	-22 %
	Masterprogram i fransk	3	3	8	7	-1	-13 %
	Masterprogram i gresk	2	2	1	0	-1	-100 %
	Masterprogram i historie	30	30	71	52	-19	-27 %
	Masterprogram i italiensk	4		14		-14	-100 %
	Masterprogram i japansk	5		16		-16	-100 %
	Masterprogram i kinesiske studier		5		8	8	
	Masterprogram i kulturvitenskap	4	4	14	13	-1	-7 %
	Masterprogram i kunsthistorie	8	8	19	17	-2	-11 %
	Masterprogram i latin	2	2	1	3	2	200 %
	Masterprogram i lingvistikk	5	5	21	19	-2	-10 %
	Masterprogram i nordisk språk og litteratur	7	8	19	16	-3	-16 %
	Masterprogram i norrøn filologi	2	2	6	4	-2	-33 %
	Masterprogram i religionsvitenskap	7	7	9	10	1	11 %
	Masterprogram i russisk	3	3	5	4	-1	-20 %
	Masterprogram i spansk og latinamerikastudier	3	4	12	9	-3	-25 %
	Masterprogram i teatervitenskap	4	4	4	11	7	175 %
	Masterprogram i tysk	3	3	4	1	-3	-75 %
		Total	185	185	613	567	-46

MA-INT opptaket for høst 2024

Det er naturlig å se opptaket av masterstudenter fra utenfor EU/EØS for seg selv, fordi dette er et opptak som er utenom ramme/ordinære studieplasser. Disse studieplassene er nå finansiert av søkerne selv. Dette opptaket er ferdig.

Fakultet	Studieprogram	Førsteprioritetssøkere utenfor EU/EØS	Tilbud (foreløpig kun gitt til søkere utenfor EU/EØS)	Ja-svar (foreløpig kun søkere utenfor EU/EØS)
HF	Masterprogram i digital kultur	25	2	0
	Masterprogram i engelsk	30	0	0
	Masterprogram i filosofi	8	0	0
	Masterprogram i fransk	3	1	1
	Masterprogram i italiensk	0	0	0
	Masterprogram i lingvistikk	13	1	1
	Masterprogram i russisk	0	0	0
	Masterprogram i spansk og latinamerikastudier	0	0	0
	Masterprogram i tysk	3	0	0
	Total		82	4

PPU

Søkertallet for opptak til PPU ligger omtrent på samme nivå som i fjor.

Praktisk-pedagogisk utdanning	Førstevalgsøkere	
	2023	2024
Total	317	320
PPU i teoretiske og allmenne fag	241	258
PPU i kunst, musikk og design	76	62

I oversikten som vi har fått oversendt skiller det ikke mellom ett-fagsmodell og to-fagsmodell, og det er heller ikke mulig å identifisere søknader til HF-fag.

Dekanens kommentarer

Vi er svært glade for at UiB kan vise til så sterke søkertall for 2024. For fakultetet som helhet ser vi også en liten positiv oppgang sammenlignet med fjoråret på lavere grad, men en markant nedgang i søkertallene til masterprogrammene våre.

Fakultetet har nå opplevd tre år med svake søkertall. Vi har mistet hver fjerde førstevalgsøker sammenlignet med årene før pandemien. Kombinert med lave gjennomføringstall og lav produksjon av studiepoeng, gir dette fakultetet både faglige og økonomiske utfordringer som vi må løse i fellesskap. Disse utfordringene er av strukturell karakter, og fordrer dermed også strukturelle løsninger. Fakultetet har allerede satt i gang en rekke strategiske prosesser som både hver for seg og i samlet tropp skal bidra til å svare ut faglige ambisjoner og sikre at vår faglige virksomhet er økonomisk bærekraftig. Årets søkertall understreker betydningen av disse prosessene generelt, og av studieporteføljeprojektet spesielt.

Forslag til vedtak:
Fakultetsstyret tar saken til etterretning.

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

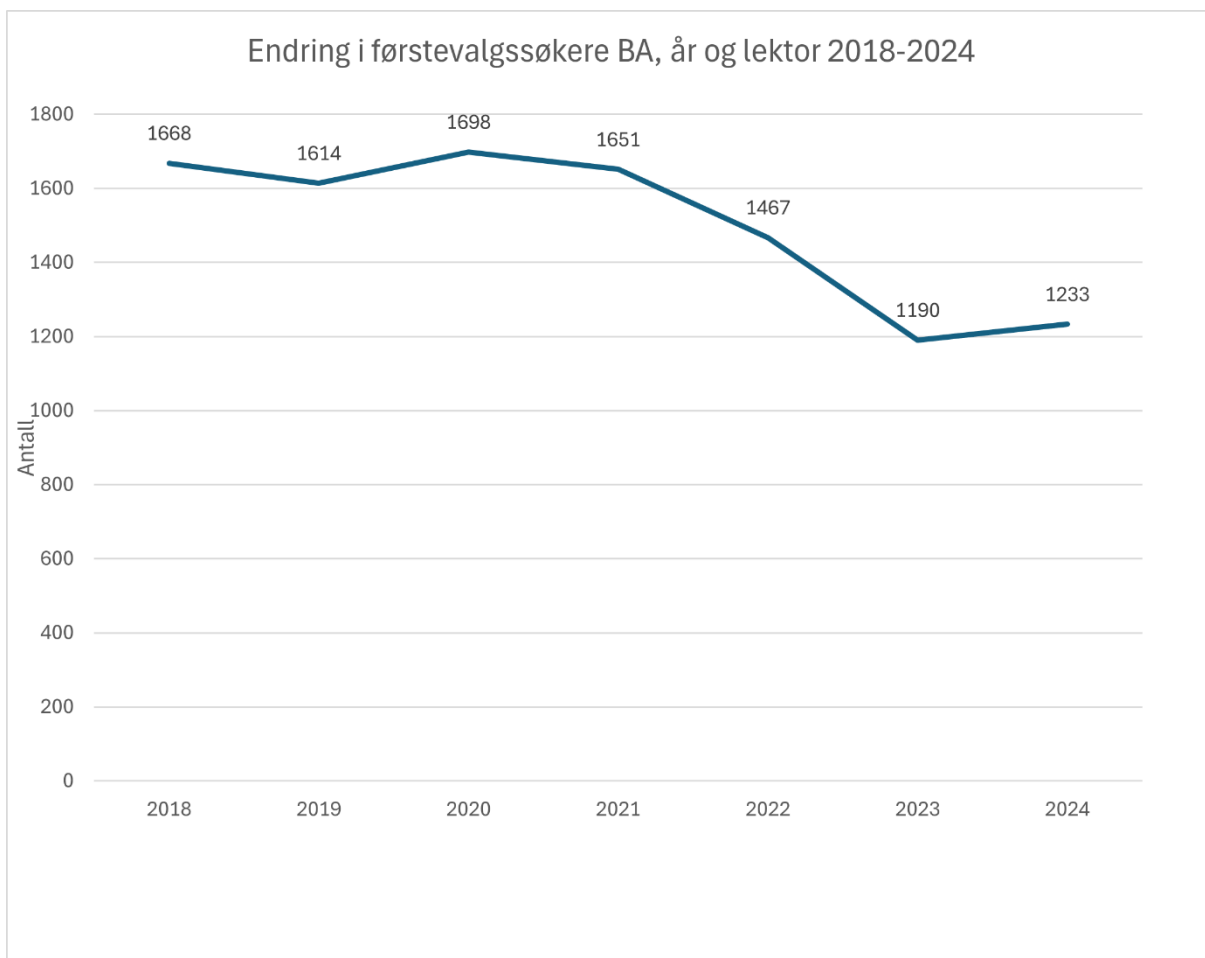
1. Førstevalgssøkere til HF 2018–2024, grunnstudier

Fakultet	Studieprogram	År						
		Førsteval gssøkere 2018	Førsteval gssøkere 2019	Førsteval gssøkere 2020	Førsteval gssøkere 2021	Førsteval gssøkere 2022	Førsteval gssøkere 2023	Førsteval gssøkere 2024
Det humanistisk e fakultet	Total	1668	1614	1698	1651	1467	1190	1233
	Arabisk	33	44	50	37	38	27	0
	Arkeologi	67	69	78	82	84	65	75
	Digital kultur	48	62	60	78	59	55	46
	Engelsk, bachelor	98	57	68	67	56	50	35
	Engelsk, årsstudium	56	73	86	82	57	51	50
	Filosofi, bachelor	45	55	41	48	37	35	38
	Filosofi, årsstudium	20	40	62	62	54	53	82
	Fransk, bachelor	17	16	17	14	13	10	19
	Fransk, årsstudium	15	22	22	24	19	16	23
	Historie, bachelor	136	130	113	121	87	89	84
	Historie, årsstudium	109	100	108	121	85	43	41
	Italiensk	11	11	10	11	17	12	12
	Japansk	86	82	78	76	75	63	57
	Kinesisk	30	34	31	41	14	20	22
	Kjønn, seksualitet og mangfold	51	34	61	79	61	44	53
	Kjønnsstudier	19	14	12	27	34	20	11
	Klassisk filologi	4	6	4	11	6	6	12
	Kulturvitenskap	23	22	38	25	27	20	24
	Kunsthistorie, bachelor	34	34	53	43	42	41	31
	Kunsthistorie, årsstudium	69	52	78	58	53	36	42
	Lektor, 8.-13. trinn, engelsk	90	69	56	41	77	41	37
	Lektor, 8.-13. trinn, fransk	3	6	7	3	4	1	2
	Lektor, 8.-13. trinn, historie	114	98	72	60	106	81	68
	Lektor, 8.-13. trinn, nordisk	47	55	58	33	28	13	22
	Lektor, 8.-13. trinn, religionsvitenskap	30	29	40	17	18	8	13
Lektor, 8.-13. trinn, spansk	0	15	19	16	12	6	8	
Lektor, 8.-13. trinn, tysk	11	6	2	2	1	2	2	
Litteraturvitenskap	48	44	50	49	55	42	57	
Nordisk, årsstudium	59	62	43	47	21	30	31	
Nordisk språk og litteratur	16	20	13	14	6	14	17	

Norrøn filologi	3	5	9	5	8	7	9
Norsk som andrespråk, bachelor	17	20	21	9	11	18	9
Norsk som andrespråk, årsstudium	43	38	31	32	34	30	37
Religionsvitenskap, bachelor	11	16	18	12	10	15	13
Religionsvitenskap, årsstudium	41	29	29	51	33	25	28
Retorikk	16	15	9	10	23	0	0
Russisk	18	20	18	22	16	15	17
Spansk språk og latinamerikastudier, bachelor	38	23	36	20	15	20	24
Spansk språk og latinamerikastudier, årsstudium	20	22	27	29	20	21	19
Språkvitenskap	24	24	26	24	19	10	23
Teatervitenskap	29	27	25	24	21	20	21
Tysk, bachelor	9	5	7	11	6	10	5
Tysk, årsstudium	10	9	12	13	5	5	14
Historiske tall fra Tableau						Tall oversendt fra SA	

2. Førstevalgssøkere til HF 2018–2024, master

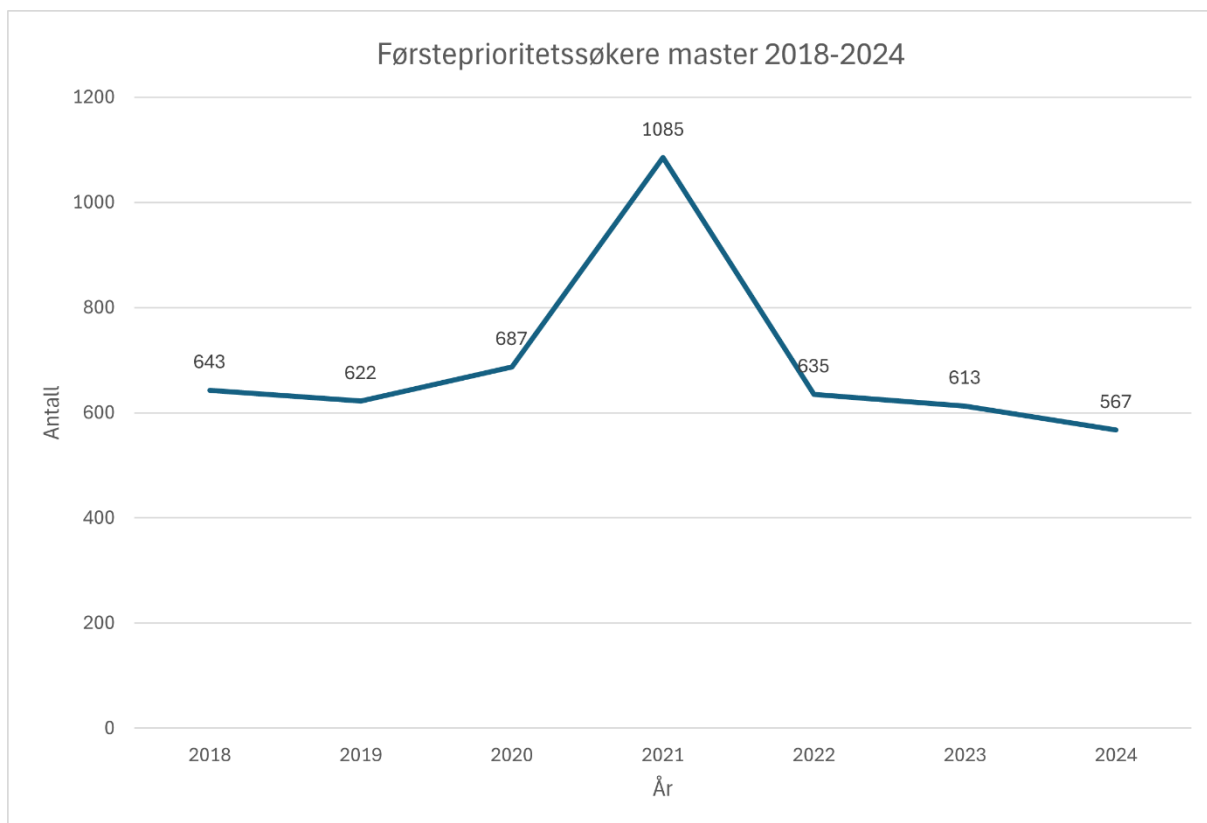

Fakultet	Studieprogram	Førsteprioritetssøkere						
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Det humanistiske fakultet	Total	643	622	687	1085	635	613	567
	Erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i engelsk	0	22	17	27	21	19	21
	Erfaringsbasert master i undervisning med fordypning i norsk	13	31	30	39	34	24	20
	Masterprogram i allmenn litteraturvitenskap	21	20	21	24	20	15	19

Masterprogram i arkeologi	20	23	31	35	38	35	43
Masterprogram i bærekraft	0	0	0	150	209	188	183
Masterprogram i digital kultur	83	94	115	212	32	31	33
Masterprogram i engelsk	66	56	51	57	43	40	45
Masterprogram i filosofi	75	32	60	93	29	37	29
Masterprogram i fransk	25	20	21	20	4	8	7
Masterprogram i gresk	0	0	1	1	0	1	0
Masterprogram i historie	83	93	87	84	67	71	52
Masterprogram i italiensk	0	8	0	12	0	14	0
Masterprogram i japansk	0	0	0	0	0	16	0
Masterprogram i kinesiske studier	0	0	0	0	12	0	8
Masterprogram i kulturvitenskap	21	5	20	16	18	14	13
Masterprogram i kunsthistorie	23	13	15	26	22	19	17
Masterprogram i latin	0	1	0	2	0	1	3
Masterprogram i lingvistikk	90	112	121	199	25	21	19
Masterprogram i nordisk språk og litteratur	36	30	21	14	17	19	16
Masterprogram i norrøn filologi	3	3	6	4	3	6	4
Masterprogram i religionsvitenskap	18	18	15	19	11	9	10
Masterprogram i russisk	7	4	4	3	4	5	4
Masterprogram i spansk og latinamerikastudier	35	18	26	22	16	12	9
Masterprogram i teatervitenskap	17	12	12	12	7	4	11
Masterprogram i tysk	7	7	13	14	3	4	1
Historiske tall fra Tableau						Tall oversendt fra SA	

NB! Masteropptaket er foreløpig ikke samordnet nasjonalt, men gjøres av lærestedene selv, noe som gjør at en god del søkere søker opptak flere steder.

Tallene som er hentet fra Tableau inkluderer muligens noen ganger opptak av studenter fra EU/EØS og utenfor EU/EØS.

Arkivsaksnr.:
2022/8830

Dokumentdato:
29.04.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak:
29/24

Møtedato:
07.05.2024

Framdriftsnotat, Studieporteføljeprojektet ved Det humanistiske fakultet

---

Notat

Formålet med dette notatet er å kort gjera greie for framdrifta i fakultetet sitt studieporteføljeprojekt og å presentera ei førebels skisse til sluttrapport frå arbeidsgruppa for prosjektet (jf. RS 13/24). Arbeidsgruppa skal levera sluttrapport i juni 2024, som skal handsamast av fakultetsstyret i september 2024.

Studieporteføljeprojektet ved HF vart først initiert av dekanatet gjennom eit posisjonsnotat som vart lagt fram for fakultetsstyret i juni 2022 (sak 28/22). Med bakgrunn i posisjonsnotatet vart det sett i gang eit forprosjekt for å utarbeida eit kunnskapsunderlag og gje ei retning for det vidare arbeidet med studieporteføljen ved HF. Målet var å identifisera interne og eksterne hovudutfordringar i utviklinga av fakultetet sin studieportefølje. Ein sentral del av forprosjektet var å perspektivera studieporteføljen komparativt, både for å identifisera særdrag og særskilte utfordringar ved HF og for å drøfta og synleggjera korleis vår eigen portefølje kan utviklast vidare. Forprosjektet utarbeidde òg eit oversyn over ulike kvantitative tidsdata knytt til HF sin studieportefølje, som studentrekruttering, gjennomføring og utviklinga i talet på studieprogram og -emne. I tillegg drøfta forprosjektet potensialet for tverrfaglege studieprogram ved HF, samt tilhøvet mellom disiplindefagleg og tematisk innretning på studieporteføljen. Ein sentral del av forprosjektet var å drøfta korleis endringar i studieporteføljen best kan forankrast i fagmiljøa og korleis prosessane knytt til dette bør gripast an vidare.

Arbeidsgruppa i forprosjektet hadde følgjande medlemmer: Svein Ivar Angell, leiar, Steinar Bøyum (FoF), Ines Prodöhl (AHKR), Ingunn Lunde (IF), Heming Gujord (LLE), Axel Legaard (stud.rep.), Hanne Svanholm Misje (HF) og Julie Alver Tønsaker (HF). Arbeidsgruppa konkluderte med at det burde setjast ned ei ny arbeidsgruppe for å arbeida vidare med HF sin studieportefølje, og føreslo at denne gruppa burde gjera ein grundig gjennomgang av studieprogramporteføljen ved HF ut frå følgjande føresetnader:

- Det skal identifiserast kva program det er særskilte utfordringar knytt til rekruttering og gjennomføring.
- Program- og emneportefølje skal forenklast. Dette kan innebera nedlegging eller omorganisering av program.
- Det skal arbeidast med tiltak for å styrkja kvalitet og gjennomføring i programma.

- Det skal vurderast å oppretta program med tverrfagleg profil og klar arbeidsrelevans.
- Arbeidsgruppa skal ta omsyn til pågåande og framtidige prosessar knytt til studieporteføljen ved fakultetet: Implementering av ny modell for lektorprogramma, arbeidet med å etablera eit FPØ-program og å utarbeida ein strategi for EVU-tilbodet ved HF.

På møte i mars 2023 slutta fakultetsstyret seg til tilrådingane til forprosjektet, og sette ned følgjande arbeidsgruppe for å ta prosessen vidare (fakultetsstyresak 9/23):

Svein Ivar Angell, visedekan for utdanning (leiar)

Steinar Bøyum, instituttleiar FoF

Anders Fagerjord, instituttleiar LLE

Kari Jegerstedt, senterleiar SKOK

Martin Paulsen, instituttleiar IF

Teemu Ryymin, instituttleiar AHKR

Rasmus T. Slaattelid, senterleiar SVT

Dekanen oppnemnde studentrepresentantane Kimberly Nyborg, Yrja Skjærum, Føya Lothe Flateråker og Yimin Dong som medlemmer av arbeidsgruppa. I tillegg har Hanne Svanholm Misje og Unni Karin Utvik frå fakultetsadministrasjonen vore med. Signe Nilssen (LLE) vart oppnemnd som representant for studieleiarane. Ho gjekk ut av gruppa i januar 2024 og vart erstatta av Jan Jacob Hoffmann (AHKR). Arbeidsgruppa vart supplert med undervisningskoordinatorane ved institutt og einingar vinteren 2024 (fakultetsstyresak 16/24).

Arbeidsgruppa har hatt møte om lag ein gong i månaden. Eit arbeidsutval sett saman av Angell, Utvik, Misje og Nilssen/Hoffmann har hatt det operative ansvaret i prosjektet, og har møttest kvar veke. I tillegg vart det etablert ei referansegruppe for prosjektet. Denne er sett saman av ulike representantar frå eksterne interessentar knytt til HF sin studieportefølje. Her har det særskilt vore viktig å samla innspel frå relevante arbeidsgjevarar i ulike sektorar. Denne gruppa har hatt eitt møte, der òg arbeidsgruppa frå prosjektet var med.

Dekanatet har vore særst oppteken av at prosjektet skal ha ei brei forankring i organisasjonen. Ved starten av prosessen (hausten 2022) vart det gjennomført allmøte på alle institutt og einingar, i tillegg til at dekanatet hadde eigne møte med fagkoordinatorane på alle institutt. I oktober 2023 vart alle fagkoordinatorane ved fakultetet samla til eit seminar der dei kunne gje innspel til prosjektet. Fagmiljøa har òg hatt høve til å respondera på konkrete spørsmål knytt til prosjektet undervegs. I tillegg har studiestyret og fakultetsstyret fått regelmessige løypemeldingar om prosjektet. Prosjektet har òg ei eiga heimeside, forutan at det har vorte informert om framdrifta i prosjektet i fakultetet sine månadlege nyheitsbrev.

Det har vore ei konstruktiv stemning og gode diskusjonar i arbeidsgruppa for studieporteføljeprojektet. Det er ei allmenn oppfatning – både i arbeidsgruppa og blant mange av dei som underviser på HF – at HF-programma representerer ferdigheiter og kompetansar som er svært verdifulle i samfunnet i dag. Men det må takast nokre grep for å styrkja rekrutteringa til HF sine studieprogram og å leggja til rette for betre gjennomføring og høgare studiepoengproduksjon. Dette er særskilt viktig sidan resultatinntektene frå utdanningssida vert enda viktigare for fakultetet i åra framover.

Det er likevel ikkje til å leggja skjul på at det er ulike oppfatningar av kva grep ein kan og bør ta. Endringar i studieporteføljen ved HF må balansera omsynet til å effektivisera ressursbruken på den eine sida, og å vidareutvikla studiekvaliteten og det faglege innhaldet i studieprogramma på den andre. Dette er krevjande, særskilt sidan studieporteføljeprojektet òg har måtta balanserast mot fagleg-politiske mål knytt til å halda oppe UiB sin posisjon som breiddeuniversitet. Reint konkret inneberer dette at det er ein premis at HF må halda oppe moglegheitene for ei spesialisering heilt opp til ph.d.-nivået innanfor alle fagområde.

På denne bakgrunnen har arbeidsgruppa brukt mykje tid på å diskutera kva som er råd å få til innanfor rammene av og med bakgrunn i mandatet for prosjektet. Gruppa landa på ei operasjonalisering der ein i hovudsak konsentrerer seg om BA-programma. Dette gjeld både ved at det er her fakultetet har flest studieplassar og ved at dei aller fleste av MA-studentane vert rekrutterte frå fakultetet sine eigne BA-program.

Kva er utfordringane på BA-programma ved HF i dag? Alle programma ved fakultetet har utfordringar i og med at studentrekrutteringa har vorte vesentleg lågare over tid. Vi har fleire BA-program der det knapt vert uteksaminert kandidatar, og samla sett fyller ikkje fakultetet studieplassane sine. I tillegg er det låg gjennomføring på dei aller fleste av BA-programma våre. Men desse utfordringane er særleg alvorlege ved at dei store studieprogramma ved fakultetet – altså dei med over 40 studieplassar – no ser ut til å ha kome inn i ein negativ spiral. Resultatinntektene frå desse studieprogramma er særst viktige for fakultetsøkonomien og i røynda ein føresetnad for at ein har kunna halda opp eit så breitt studietilbod som ein har på HF. Lite tyder på at det vil vera ein føremålstenleg strategi å satsa på at dei store programma vil nå tilbake til gamle høgder i studenttal. Det vil heller ikkje vera ein føremålstenleg strategi å etablere ei vifte med nye og populære emne, med mål om å styrkja sjølvstudieproduksjonen. Det er ei allmenn oppfatning i arbeidsgruppa at det ligg eit stort potensiale i å utvikla sjølvstudieprogramma på ein måte som gjer dei meir attraktive og styrkjer studentane si gjennomføring.

Arbeidsgruppa ser det som heilt vesentleg å utvikla studietilbodet i ei retning som betre synleggjer og tydeleggjer arbeids- og samfunnsrelevansen i programma. Kva kompetansar og ferdigheiter har kandidatane våre når dei skal ut i arbeidslivet? I kva grad gjev vi dei kompetansar og ferdigheiter til å møta dei store samfunnsutfordringane i samtida? Korleis synleggjer vi dette i utdanningane vi tilbyr? Svaret på desse spørsmåla ligg for det første i å identifisera dei moglegheitene som ligg i å gjera endringar innanfor rammene av programporteføljen som vi har i dag. For det andre ligg det i å gjera strukturelle endringar i programporteføljen. I sum representerer desse to svara ein kortsiktig og langsiktig strategi for utviklinga av studieporteføljen ved HF.

Mykje tyder på at vi bruker for mykje tid og ressursar på å skjøtta sjølvstudieporteføljen ved HF, og at blikket for heilskapen lett går tapt. Emna inngår i dei spesialiseringane som i sum utgjer BA-programma ved fakultetet. Men spesialiseringane går på same tid inn som del av eit heilskapleg utdanningslaup, som både inkluderer 30 studiepoeng i 1. semester (ex.phil, ex.fac. og 100-emne på dei programma som har det) og 60 frie studiepoeng i 5. og 6. semester. Spesialiseringane er del av eit heilskapleg utdanningslaup, og eit første hovudgrep

kan vera å gjera tiltak som tydeleggjer og utnyttar potensialet som ligg i dette på ein betre måte. Som eit utgangspunkt bør ein då spørja seg korleis generiske HF-kompetansar – som «alle» meiner er verdifulle og svært etterspurde i samtida - i større grad kan synleggjerast i BA-utdanninga vår. Konkret snakkar vi då til dømes om tekstforståing, kommunikasjonsferdigheiter, kritisk tenking, digitale ferdigheiter og mangfaldskompetanse.

Her ligg det for det første moglegheiter i å gjera noko i 1. semester. I UiB si nye studieforskrift er det ikkje lenger krav om obligatorisk ex.fac. i BA-graden. På HF har vi framleis dei to ex.fac.-emna Akademisk skrivning (AS) og Språkkunnskap (SK). SK er sterkt tilrådd i alle BA-program i språk (inkludert Nordisk-programma), AS er tilrådd i andre program. Tilbakemeldingane som arbeidsutvalet i prosjektet har samla inn tyder på at AS fungerer bra. SK fungerer òg bra som emne, men ein kan ikkje føresetja at studentane som startar på spesialiseringdelen av språkprogramma har tatt emnet. Verdien av emnet er såleis avgrensa. Difor ligg det ei moglegheit i å etablera AS som eit obligatorisk emne i alle BA-programma ved fakultetet. Dette vil forutsetja ei vidareutvikling av emnet slik at det tydeleg tek opp i seg generiske og HF-spesifikke samtidsrelevante kompetansar. SK kan på si side innlemmast i innføringsemna på språkprogramma, slik at éin del av desse er eit framhald av det SK inneheld i dag, medan den andre delen er meir programspeifikk. Eit slikt grep kan òg representera ressursmessige gevinstar (noko som må utgreiast).

For det andre ligg det moglegheiter i å utnytta dei frie studiepoenga – eller snarare synergien mellom spesialiseringane og dei frie studiepoenga - i BA-programma på ein betre måte. Studentane har lenge etterspurd klarare tilrådingar i måten dei skal bruka dei frie studiepoenga på. Arbeidsgruppa har diskutert moglegheita for å etablera såkalla tilrådde emnepakkar som del av dei frie studiepoenga i BA-graden. Ein emnepakke kan tena som ei fagleg støtte og/eller gje ein utfyllande kompetanse til ei spesialisering eller gje ein fullstendig kompetanse i seg sjølv. (Årsstudia fungerer på nokre vis som ein slik emnepakke per i dag, i alle fall som del av PPU-vegen til lektorkompetanse). Ein slik emnepakke kan vera typisk arbeidslivsretta (ved HF har vi fleire praksisemne som kan vera del av ein emnepakke). Dei kan òg tena som ei fagleg utdjuping av spesialiseringane. Det kan vera føremålstenleg at dei tilrådde emnepakkane utgjør 30 stp. Dette går opp med den varierende emnestorleiken på HF. Det gjev òg rom for utveksling, som i mange av BA-programma på fakultetet ligg inne som del av dei frie studiepoenga. Men her kan ein sjølv sagt òg tenkja seg at eit utvekslingsopphald er del av ein emnepakke.

Ved HF-UiO har ein eit system med obligatoriske emnegrupper som del av BA-graden. Ved UiT er ein i ferd med å etablera eit tilsvarende system. Det er òg i gang drøftingar på UiB om ein skal prøva ut eit system med tilrådde emnepakkar på tvers av fakulteta.

For at ei ordning med emnepakkar skal gje ein ønska fagleg effekt, bør det vera tydeleg korleis det støttar opp om spesialiseringane. Det kan difor vera føremålstenleg å flytta 200-nivået i BA-graden til siste semester, slik at ein utnyttar den faglege gevinsten frå emnepakkane inn i spesialiseringa. I lag med dei endringane i 1. semester som er skildra ovanfor, kan strukturen for BA-graden ved HF difor sjå slik ut:

«Ny» BA-modell?

6. semester (V)	30 studiepoeng spesialisering, 200-nivå		
5. semester (H)	30 studiepoeng emnepakke		
4. semester (V)	30 studiepoeng emnepakke		
3. semester (H)	30 studiepoeng spesialisering		
2. semester (V)	30 studiepoeng spesialisering		
1. semester (H)	Ex.phil. 10 stp	Akademisk skriving 10 stp	Innføringsemne m/språkvitskap (der aktuelt) 10 stp

Eit system med tilrådde emnepakkar fordrar fleire fagleg-strategiske val. Som eit utgangspunkt må det fattast ei prinsippavgjerd om at spesialiseringar ved HF òg skal omfatta emne i tillegg til dei spesialiseringane som studentane går på. Om ikkje det vert lagt inn ei slik føring, kan eit slikt system fort verta oppfatta som uforpliktande, og vil heller ikkje gje ei tydeleg retning for korleis vi brukar ressursane våre.

Det må òg vera ei heilt tydeleg føring at etableringa av emnepakkar ikkje må føra til vekst i emneporteføljen på fakultetet. Innføringa av ei slik ordning må tvert om brukast som ein moglegheit til å få ned emneporteføljen. I forlenginga av dette er det eit poeng at eit system med emnepakkar opnar for ein annan moglegheit som har vorte drøfta i arbeidsgruppa: å etablere fellesemne som inngår i fleire spesialiseringar. Den kostnadssparande sida ved dette er openberr, ved at ein kan erstatta emne vi har i dag med fellesemne. Dette vil gje moglegheiter for å bruka undervisningsressursar på tvers av studieprogram. Men det er òg klart at fellesemne som inngår i fleire spesialiseringar vil kunna styrkja det faglege innhaldet i spesialiseringane. Fellesemne som del av fleire spesialiseringar kan likeins gje moglegheit for at spesialiseringane kan kvalifisera til fleire masterprogram. Dette vil kunna styrkja rekrutteringa til MA-programma ved fakultetet.

På sikt må det likevel vera eit mål for HF at fleire av programma ved fakultetet vert slått saman til eller inngår i nye program. Men dette må vera fundert i ein langsiktig porteføljeplan. I det nye studiekvalitetssystemet ved UiB er det ei klar føring at fakulteta skal utvikla langsiktige porteføljeplanar. HF bør utnytta denne moglegheita til å definera nokre langsiktige mål for korleis studieporteføljen ved fakultetet skal sjå ut. Det bør vera eit klart strategisk mål

for HF å etablera eit sett med engelskspråklege tilbod for å styrkja den internasjonale studentrekrutteringa.

Kva kjem arbeidsgruppa til å tilrå? Dette er naturlegvis for tidleg å konkludera på. Men ut frå dei diskusjonane som har vore i gruppa og under fakultetsleiarkonferansen 23/4-2024, er det rimeleg å sjå føre seg noko i denne retninga:

1. Fakultetsstyret vert tilrådd å vedta at ei BA-utdanning ved HF òg skal omfatta emne som ikkje inngår i dei programma som studentane tek spesialiseringa si innanfor.
2. Det vert prøvd ut eit system med tilrådde emnepakkar. Dette må vera klart til studiestart hausten 2025. Dette vert sett i samanheng med målet om å etablera fellesemne mellom program og å bruka undervisningsressursar på tvers av program.
3. Innhaldet i førstesemester og BA-strukturen ved HF vert teke opp til revisjon med sikte på implementering hausten 2025.
4. I løpet av hausten 2024 skal alle studieprogram ved fakultetet koma opp med konkrete tiltak for å styrkja gjennomføringa.
5. Mentorordninga vert utvida til heile 1. studieår som eit tiltak for å motverka fråfall.
6. Det vert vedteke eit langsiktig mål om at HF skal etablera fleire studieprogram som tek sikte på internasjonal rekruttering.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar framdriftsnotatet til orientering.

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Arkivsaksnr.:
2023/16806

Dokumentdato:
03.05.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak:
30/24

Møtedato:
07.05.2024

Ph.d.-utdanningsmeldingen 2023

Vedlegg

- Ph.d.-utdanningsmelding 2023
- Bestilling fra FIA til fakultetene (ePhorte 2023/16725)
- Bestilling fra HF til grunnenhetene
- Grunnenhetenes ph.d.-utdanningsmeldinger

Bakgrunn

Det humanistiske fakultet mottok bestilling på den årlige ph.d.-utdanningsmeldingen fra FIA i brev datert 24.11.2023, med frist for innsending 3. mai. I brevet blir det også bedt om at meldingen forankres i programstyret for fakultetets ph.d.-program.

Fakultetet videresendte FIAs bestilling til alle grunnenhetene, og bad dem om å sende inn skriftlige ph.d.-utdanningsmeldinger innen 1. mars. Alle enhetene leverte sine meldinger, og på bakgrunn av disse gjennomførte fakultetsledelsen dialogmøter i løpet av april (uke 14).

Agenda for forskerutdanningen i dialogmøtene var som følger:

- Korleis arbeider ein for å integrere ph.d.-kandidatar i forskargrupper på eininga?
- Kva tiltak er iverksette eller planlagt for å betre gjennomføringa i ph.d.-programmet?
- Informasjonsflyt mellom nivåa og internt på institutta, t.d. saker frå FFU

Et utkast til meldingen ble sendt på sirkulasjon til programstyret 26. april, med svarfrist 2. mai. Eventuelle endringer som følger av innspill fra programstyret, vil bli presentert muntlig for fakultetsstyret i møtet. Meldingen ble derfor oversendt FIA med forbehold om endelig godkjenning i Fakultetsstyret.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret godkjenner ph.d.-utdanningsmeldingen for Det humanistiske fakultet for 2023.

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Ph.d.-utdanningsmelding for Det humanistiske fakultet, 2023

Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak

Fakultetet har arbeidet med å styrke kvalitetsarbeidet i forskerutdanningen og særlig gjennomføring i ph.d.-programmet. På et overordnet plan har fakultetet over tid vært opptatt av å ta opp situasjonen i forskerutdanningen i møter med grunnenhetene, både for å skape en felles virkelighetsforståelse og for å tydeliggjøre behovet for forandring. Det har vært viktig for fakultetet å ansvarliggjøre det enkelte fagmiljø, grunnenhetenes faglige ledelse og ikke minst programstyret for fakultetets ph.d.-program.

I tillegg har fakultetet jobbet med å løse aktuelle og til dels akutte problemstillinger. De konkrete sakene har videre vært en katalysator for å ta opp problemstillinger og drøftinger av mer overordnet og prinsipiell art.

- Rekruttering
- Krav til miljøstøtte og dimensjonering av fagmiljø

I tillegg har programstyret behandlet saker knyttet til:

- Kvalifikasjonskrav for opptak til ph.d.-programmet
- Emneportefølje og ramme for opplæringsdelen
- Kriterier ved bedømmelse av ph.d.-avhandlinger
- Forberedelse til programevaluering

Nøkkeltall, herunder opptak, gjennomstrømming, disputaser, underkjenninger, mindre omarbeidinger og frafall

I 2023 ble det tatt opp 27 kandidater til ph.d.-programmet ved Det humanistiske fakultet og det ble avholdt 19 disputaser. Tre godkjenninger kom etter 2. gangs innlevering og tre etter mindre omarbeidinger. Én avhandling ble underkjent og sju kandidater falt fra/ble skrevet ut av programmet. Det er svært sjelden kandidater trekker seg fra programmet i finansieringsperioden. De som likevel faller fra eller blir skrevet ut er primært kandidater som ikke søker eller får avslag på søknad om forlengelse ut over normert tid. Tallene varierer fra år til år fordi fakultetet med varierende mellomrom avslutter studieretten for inaktive kandidater. Fakultetet har økt innsatsen for å forebygge forsinkelser og frafall ved å fremheve redskapene i kvalitetssystemet for ph.d.-utdanningen, som fremdriftsrapportering og midtveisevaluering, for å styrke den kontinuerlige oppfølgingen av kandidater ved grunnenhetene.

Av de 21 kandidatene som ble tatt opp i 2017 var det 10 (48 %) som hadde levert ved utgangen av 2023 (innen 6 år etter opptak). Av de resterende 11 er foreløpig 2 falt fra. Dersom vi ser på fullføringsprosenten for de som startet i perioden 2008-2017 så er den på 71%¹ (179 av 253 kandidater). En ikke ubetydelig andel leverer altså etter at de har gått over 2 år på overtid. Av de resterende 74 kandidatene er det 9 som fremdeles er registrert som aktive i programmet, noe som betyr at i alt 65 kandidater (26%) har falt fra i samme periode.

---

¹ Kilde: Tableau

Tabell over nøkkeltall 2017 - 2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Opptak	21	33	25	13	12	21	27
Disputaser	21	20 ²	21	14	16 ³	13 ⁴	19 ⁵
Innlevering innen normert tid (netto)	9	7	9	2	7	5	7
Innlevering innen 2 år på overtid (kalenderår)	4	5	9	7	5	7	8
Andel fullført innen 2 år på overtid	62%	60%	86%	64%	75%	92%	79%
Innlevering over 2 år på overtid (kalenderår)	8	8	3	5	4	1	0
Mindre omarbeidinger					2	3	3
2. gangs innlevering	2	0	1	2	1	1	3
Underkjenninger	2	3 ⁶	2	2	2	2	1
Frafall	5	1	19	5	14	7	7

Kilde: FS

Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet

Ph.d.-kandidatene er svært viktige bidragsytere til fakultetets forskning. Doktorgradsarbeidene er avgjørende for gjennomføringen av prosjekter på tvers av fagmiljøene, og spiller også en viktig rolle i å opprettholde aktivitetsnivået i fakultetets mange forskningsmiljøer. Avhandlingene gir også et betydelig bidrag til fakultetets publisering. Kandidatenes faglige integrering foregår mye gjennom innlemming i forskergrupper, der de fleste deltar aktivt på interne seminarer.

Fakultetet har avsatt åtte rekrutteringsstillinger til overordnede strategiske formål, i første rekke å understøtte forskningsinitiativer som SFF og ERC. I tillegg brukes strategiske stillinger til å styrke enkelte forskergrupper i fakultetets forskergruppesatsing. Grunnenhetene forvalter imidlertid brorparten av rekrutteringsstillingene, og fordeler disse i tråd med egne strategier og satsinger.

HF tar også opp noen kandidater som har sin finansiering og faglige tilknytning ved eksterne læresteder uten egne ph.d.-programmer.

---

² Én ved KMD

³ To ved KMD

⁴ Én ved KMD

⁵ To med KMD

⁶ Én for 2. gang

Fakultetets systematiske kvalitetsarbeid

Fakultetet har de siste årene prioritert å øke bevisstheten om kvalitetssystemets funksjon i forskerutdanningen og tydeliggjøre det potensialet som kvalitetssystemet har til å være et egnet redskap for forbedring, både på programnivå og i møte med den enkelte kandidat.

Oppfølging av fremdriftsrapporter

Det har vært viktig for fakultetet å gjøre fremdriftsrapporteringen til et mer sentralt virkemiddel for kvalitetsarbeidet ved den enkelte grunnenhet. Fremdriftsrapportering har derfor vært sentralt i møte med programstyret og instituttledelsen. Tilbakemeldingene tyder på at enhetene langt på vei har lykkes med å nyttiggjøre fremdriftsrapporteringen, og at de er blitt flinkere til å følge opp systematisk.

For at fremdriftsrapporteringen skal bli mer meningsfull for kandidatene, bør fremdriftsplanene oppdateres mer hyppig. Det er en utfordring at kandidatenes fremdriftsplaner ikke alltid er endret siden søknadsfasen, og derfor ikke i tilstrekkelig grad tar høyde for pliktarbeidsavtale og faktiske fremdrift. Enhetene arbeider godt med å bedre rutinene for slike oppdateringer blant annet i forbindelse med lokale oppstartsmøter.

Midtveiseevaluering

Fakultetet har gode erfaringer med bruk av midtveiseevaluering. Med få unntak gjennomfører alle kandidater evalueringen. Fakultetet har imidlertid understreket at midtveiseevaluering ikke bør utsettes til senere i ph.d.-løpet, men bør brukes etter intensjonen for å fange opp forsinkelser etter 1.5-2 år. Tilbakemeldingene tyder på at enhetene har noe ulik praksis når det gjelder hva som forventes av innlevering av materiale til midtveiseevaluering. Fakultetet vil følge opp med å revidere rutinen for midtveiseevaluering i programstyret.

Gjennomføring av medarbeider- og oppfølgingsamtaler

Fakultetet har over lengre tid vært opptatt av at grunnenhetene må øke andelen årlige medarbeidersamtaler med ph.d.-kandidatene, og i 2023 ble det gjennomført medarbeidersamtale og/eller oppfølgingsamtale for alle våre kandidater.

Kvalitetssikring av opplæringsdelen, herunder emneevaluering og evaluering av emneportefølje og ammene for opplæringsdelen

Alle obligatoriske emner, til sammen 15 studiepoeng, gjennomgikk studentevaluering og egenevaluering i 2023. I 2024 kommer fakultetet også til å bestille 3-årig emneevaluering av disse.

Programstyret har i løpet av året hatt en grundig gjennomgang av rammene for opplæringsdelen. Opplæringsdelen har gjennomgått en redesign for å knytte den tettere til læringsutbyttebeskrivelsen i programmet. Vitenskapsteori og etikk er styrket ved å gjøre et emne på 10 studiepoeng obligatorisk for alle kandidatene. Emnet PHDOF903 som ble opprettet som et 5 studiepoengsemne i overførbare ferdigheter blir nå videreført som et obligatorisk introduksjonsemne som også har som formål å fungere som et faglig-sosialt møtepunkt for alle ph.d.-kandidatene ved HF. De resterende 15 studiepoengene i opplæringsdelen er fortsatt kandidatspesifikke, og godkjenning av disse emnene og øvre studiepoenggivende aktiviteter er nå lagt til grunnenhetene. Programstyret har vektlagt at grunnenhetene skal orientere om sitt kvalitetsarbeid i deres ph.d.-utdanningsmeldinger.

Fakultetet har satt av penger til utvikling av et nytt felles ph.d.-emne i budsjettet for 2024.

Gjennomføring og oppfølging av programevaluering

I 2023 diskuterte programstyret rammene for den eksterne programevalueringen og en foreløpig tidsplan for programevalueringen som er planlagt gjennomført i 2024.

Oppfølging av undersøkelser

Det humanistiske fakultet har over tid lyktes med å ta i bruk fremdriftsrapporteringen på en mer fruktbar måte enn tidligere, både i oppfølgingen av den enkelte kandidat og i det generelle kvalitetsarbeidet med fakultetets forskerutdanning. For å styrke denne trenden vil fakultetet fortsette den tette oppfølging av grunnenhetene i forkant og i etterkant av undersøkelsen.

Erfaringene med kvalitetssystemet gjør at betydningen av vekselvirkningen mellom kandidatundersøkelsen og de øvrige elementene i kvalitetssystemet trer klarere frem. Undersøkelsen er blant annet blitt brukt til å identifisere forbedringspotensiale i ph.d.-programmets internasjonalisering. Fakultetet vil derfor i fortsettelsen gjøre kandidatundersøkelsen mer synlig som del av fakultetets systematiske kvalitetsarbeid. Det samme vil gjelde for alumnusundersøkelsen som ble gjennomført for første gang i 2023, og som ble gjort kjent for fakultetene mot slutten av året.

Andre forhold

Faglige og sosiale tiltak som ikke er en formell del av programmet

Fakultetet gjennomførte i 2023 oppstartseminar for nye ph.d.-kandidater og deres veiledere både i vår- og høstsemesteret, og har som ambisjon å gjennomføre en samling hvert semester. Formålet er å sikre kandidatene tilgang til grunnleggende informasjon om fakultetets forskerutdanning tidlig løpet, i tillegg til å være en møteplass for alle ph.d.-kandidater på tvers av fagtilhørighet og arbeidssted.

Stip-HF

STIP-HF er en interesseorganisasjon for ph.d.-kandidatene ved Det humanistiske fakultet. Fakultetet støtter organisasjonen med midler som benyttes til faglig-sosiale arrangementer for kandidatene, i samarbeid med programstyret. STIP-HF er i tillegg høringsinstans i enkelte saker som særlig angår kandidatene og ph.d.-programmet.

Veilederopplæring

Fakultetet etablerte i 2023 et veilederforum for veiledere på HF's ph.d.-program. Fakultetets ambisjon er å invitere til regelmessige samlinger for å ta opp ulike temaer knyttet til ph.d.-veiledningen. Fakultetet lyktes i 2023 med å gjennomføre en samling med fokus på veiledning som virkemiddel for bedre gjennomstrømming, og planen for 2024 er en samling med tema forskningsetikk og fusk.

Miljøstøtte

Alle ph.d.-kandidater ved HF skal ha tilknytning til en aktiv forskergruppe og få mulighet til å ta del i et aktivt forskningsmiljø. Fakultetet er opptatt av at rekrutteringsprosessen til ph.d.-programmet (inkl. utlysning og sakkyndig vurdering) skal sikre at fremtidige kandidater kan inngå i et stabilt og aktivt fagmiljø.

Fakultetene

Referanse

2023/16725-MARIEI

Dato

24.11.2023

Ph.d.-utdanningsmeldingen 2023

Som en del av arbeidet med universitetets ph.d.-utdanningsmelding, ber vi om at det utarbeides meldinger for de syv fakultetsvise ph.d.-programmene. For forankring av ph.d.-programmenes meldinger, bør disse behandles av de respektive programstyrene.

Ph.d.-utdanningsmeldingene bør ikke være lengre enn fire sider. Vi ber om at punktene nedenfor omtales:

- Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak som har blitt gjennomført.
- Nøkkeltall, herunder opptak, gjennomføring («seksårs målet»), disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall. Beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å bedre noen av disse parameterne. Kommenter særlig dersom det forekommer større endringer i noen av disse parameterne eller om tallene ikke er tilfredsstillende.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetene. Forhold som kan omtales:
  - o graden av nyskapende forskning
  - o hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
  - o strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
  - o strategiske vurderinger rundt BOA-aktivitet og hvordan fakultetet bruker eksternfinansierte prosjekter strategisk for å finansiere nye ph.d.-kandidater
- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid. Hovedvekt bør legges på elementer der det har vært særlig utvikling eller aktivitet. Forhold som kan omtales:
  - o oppfølging av fremdriftsrapporter
  - o midtveisevaluering
  - o gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingsamtaler
  - o kvalitetssikring av opplæringsdelen, herunder emneevaluering og evaluering av emneporteføljen og rammene for opplæringsdelen
  - o gjennomføring og oppfølging av programevaluering
  - o oppfølging av undersøkelser
- Andre forhold fakultetene ønsker å omtale, for eksempel veilederopplæring.

Ph.d.-utdanningsmeldingene danner et viktig grunnlag for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Frist for fakultetenes ph.d.-utdanningsmeldinger settes til **3. mai 2024**. Ph.d.-utdanningsmeldingen vil bli behandlet i UiB sitt forskningsutvalg før endelig behandling i universitetsstyret.

Vennlig hilsen

Alette Gilhus Mykkeltvedt
avdelingsdirektør

Marie Eide
seniorrådgiver

Kopi
Universitetsdirektørens kontor

Senter for vitenskapsteori
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Institutt for fremmedspråk
Senter for kvinne- og kjønnsforskning

Referanse

2023/16806-ELAK

Dato

21.12.2023

Bestilling - Ph.d.-utdanningsmeldingen HF 2023

Som del av arbeidet med fakultetets ph.d.-utdanningsmelding, ber fakultetet om at det utarbeides egne meldinger for grunnenhetene.

Vi ber om at følgende punkter tas med i meldingen:

- Oppfølging av ph.d.- utdanningsmeldingen for 2022 og gjennomføring av eventuelle tiltak.
- Nøkkeltall, herunder opptak, gjennomføring («seksårs målet»), disputaser, underkjenninger, mindre omarbeiding og frafall. Vurdering av situasjonen og eventuelle tiltak for å bedre noen av disse parameterne. Kommenter særlig dersom det forekommer større endringer i noen av disse parameterne eller om tallene ikke er tilfredsstillende.
- Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetene. Fakultetet ber om at følgende forhold omtales:
  - graden av nyskapende forskning
  - hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
  - strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
  - strategiske vurderinger rundt BOA-aktivitet og hvordan grunnenhetene bruker eksternfinansierte prosjekter strategisk for å finansiere nye ph.d.-kandidater
- Instituttets systematiske kvalitetsarbeid. Hovedvekt bør legges på elementer der det har vært særlig utvikling eller aktivitet. Fakultetet ber om at følgende forhold omtales:
  - oppfølging av fremdriftsrapporter
  - midtveisevaluering
  - gjennomføring av medarbeider - eller oppfølgingssamtaler
  - kvalitetssikring av den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen for hver enkelt kandidat
- Eventuelle emneevalueringer

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

- Veilederopplæring
- Miljøstøtte – I hvilken grad kandidatene har tilgang til et aktivt fagmiljø, forskergrupper og forskerskoler og andre nettverk som er relevant for doktorgradsarbeidet, og eventuelle tiltak for å ivareta kandidater som i liten grad drar nytte av slike
- Eventuelle faglige og sosiale tiltak for ph.d.-kandidatene som ikke faller inn under programmet

Grunnenhetenes frist for innlevering settes til **1. mars 2024**.

Videre saksgang

1. Dialogmøter i perioden 4. mars – 3. april (koordineres i den grad det er mulig med arbeidet med studiekvalitetsmeldingen)
2. *Påske: uke 13. (25.-31. mars)*
3. Fakultetets frist for 1. utkast: 17. april
4. Behandling i programstyret: 24. april
5. Behandling i fakultetsstyret: 7. mai
6. Fakultetets frist 3. mai (Fakultetet vil søke om utsettelse. Alternativet er at meldingen legges frem for fakultetsstyret til orientering)

Vennlig hilsen

Ole Thomassen Hjortland
prodekan

Inger Marie Hatløy
seksjonssjef

Vedlegg

- 1 Brev fra Forsknings- og innovasjonsavdelingen, datert 24.11.2023

Ph.d.-utdanningsmelding 2023

Institutt for fremmedspråk

Oppfølging av ph.d.-utdanningsmeldingen for 2022 og gjennomføring av eventuelle tiltak

Avklaring av status for alle kandidater på overtid

I 2023 kom vi i mål med en avklaring av status for IFs kandidater på overtid. Vi kalte inn hver av disse elleve kandidatene til et møte med lokal ph.d.-koordinator og forskningskoordinator, der vi diskuterte status og fremdrift for prosjektet, og la fram muligheten for å søke om forlengelse. Vi spurte også om det var noe instituttet kunne gjøre for å støtte kandidaten fram mot en innlevering. Vi ga kandidatene en frist for å søke om forlengelse, og endte med følgende resultat:

- Fem av stipendiatene vi kom i kontakt med, valgte å ikke søke om forlengelse innen fristen.
- En av stipendiatene som var langt på overtid, lyktes vi ikke å komme i kontakt med, til tross for gjentatte forsøk i ulike kanaler.
- Vi mottok fem søknader om forlengelse:
  - Fire kandidater fikk forlengelse.
  - Én kandidat fikk ikke forlengelse.

Kandidatene som fikk forlengelse, hadde veiledere som ønsket å fortsette veiledning, overkommelig arbeidsmengde som gjenstod og de kunne legge fram en realistisk fremdriftsplan for de neste seks månedene. Vi ga forlengelsene på grunnlag av dette.

Avslaget til den ene kandidaten som ikke fikk forlengelse, ga vi på bakgrunn av manglende veiledningsressurser. Veiledningstimerne var brukt opp. Den opprinnelige hovedveilederen var ikke villig til å gi mer veiledning utover det som allerede var blitt gitt. Instituttet har ikke ressurser til å dekke flere veiledningstimer. Vi begrunnet også avslaget med manglende framdrift. Prosjektet hadde ikke hatt framdrift over flere år, og store deler av avhandlingen gjenstod. Vi anså det ikke som realistisk at kandidaten ville komme i havn med et omfattende avhandlingsarbeid uten jevnlig veiledning.

Kandidatene som ikke ønsket å søke om forlengelse, begrunnet det med manglende tid til å oppsummere status i en søknad, og manglende tid å prioritere avhandlingsarbeidet i sin nåværende arbeids- og livssituasjon.

Vi har holdt kontakten med stipendiatene som fikk innvilget forlengelse, og gjennom kontakten og framdriftsrapporteringen ser vi at prosjektene har framdrift.

Kartlegging av framdrift og gjennomføring

Forskningskoordinator gjennomførte en kartlegging av framdrift og gjennomføring ved IF i 2023. Veiledere, nåværende og nylig disputerte kandidater mottok undersøkelsen. Vi fikk mange tilbakemeldinger. I løpet av våren 2024 skal vi sammenstille svarene i en rapport som skal legges fram for en arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen og FFU ved IF skal komme fram til noen tiltak på instituttnivå som kan bidra til at flere gjennomfører på normert tid, og med et godt resultat.

Nøkkeltall

Opptak: IF rekrutterte to stipendiater i 2023. Emil J.S. Perron startet som planlagt i november 2023. Khalil Hammoudis oppstart ble forsinket på grunn av ventetid på visum. Han startet i januar 2024.

Disputaser og gjennomføring: IF arrangerte fire disputaser i 2023. Det er en dobling fra 2022. En av disse kandidatene leverte på normert tid. Tre av kandidatene var innenfor seksårs målet. En av kandidatene var over seksårs målet, og leverte etter sju år og elleve måneder. En av disputasene ble holdt etter andre gangs innlevering.

Innleveringer: IF hadde to innleveringer i 2023. Den ene avhandlingen ble levert innen normert tid. Den andre avhandlingen ble levert elleve måneder etter sluttdato.

Underkjenninger: Ved IF ble én avhandling underkjent i 2023. Vi fikk ingen anbefalinger om mindre omarbeiding. De to avhandlingene som ble underkjent i 2022 og 2023 ble begge levert like før normert tid. Vi vet ikke om dette er en del av en større tendens ved fakultetet, men vi vil likevel nevne det.

I likhet med underkjenningen fra 2022, var avhandlingen som ble underkjent i 2023 tverrfaglig. Vi ser at det kan være mer krevende å finne kvalifiserte opponenter og å kvalitetssikre komitésammensetningene ved tverrfaglige avhandlinger. Det kan også være mer krevende å skrive slike avhandlinger. Erfaringsgrunnlaget er likevel for tynt til å dra bastante konklusjoner om hva som er de viktigste årsakene til underkjenningene.

Vi erkjenner at underkjenninger er en del av systemet, men har likevel gått gjennom rutinene våre for å sjekke hvordan vi kan sikre kvaliteten i arbeidet med bedømming av de innleverte doktorgradene. Vi har blant annet sett nærmere på sammensetningen og oppfølging av komiteer:

- Vi har prioritert å foreslå komitéledere med lang erfaring fra tidligere komitéoppdrag.
- I de tilfellene hvor vi har foreslått komitéledere uten tidligere erfaring fra rollen, har instituttleder fulgt dem tett opp ved å tilby møte for å gi ekstra detaljert informasjon om mandatet, UiBs vurderingspraksis og de formelle kravene til utformingen av komitérapporten. For å sikre komiteens uavhengighet i den faglige vurderingen av avhandlingen, har denne samtalen funnet sted før komiteen har mottatt avhandlingen til vurdering.

Komitéledere uten tidligere komitéledererfaring har gitt uttrykk for at oppfølgingen fra instituttet har vært tydelig og god.

Frafall: IF hadde frafall av én kandidat som hadde stått lenge i programmet på overtid. Vi ba kandidaten om å søke om forlengelse. På grunn av manglende framdrift over flere år, mange uferdige kapitler og ingen veileder med kapasitet til å fortsette veiledningsforholdet, besluttet instituttet at kandidaten ikke fikk forlengelse. Kandidaten ble dermed skrevet ut av programmet. De fem kandidatene på overtid som valgte å ikke søke om forlengelse, kan også innlemmes i frafallsstatistikken.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetene

Stipendiatene bidrar til forskning og forskningsaktiviteter ved IF, ikke bare ved å forske og skrive en avhandling. Alle er knyttet til en forskergruppe og deltar i disse på ulike måter. Mange stipendiater bidrar ved å publisere vitenskapelige artikler, enten som en del av en artikkelbasert avhandling, eller ved siden av en monografiavhandling. Noen kandidater er medforfatter på artikler sammen med andre forskere ved instituttet, på førsteamanuensis- og professornivå, så de får viktig publiseringserfaring. Flere formidler sin forskning til et bredere publikum, blant annet gjennom podkaster, foredrag, populærvitenskapelige artikler og i nyheter, den offentlige debatten og øvrig media.

Instituttet har valgt å utlyse de to ledige stipendiatstillingene hvor hver er knyttet til to forskergrupper, og dermed styrke forskergruppenes aktivitet. Vi har bedt alle forskergruppene om å søke om å få en av disse stillingene og ga tilslag til de fire gruppene med høyest aktivitet og planer for ekstern finansiering. Forskergruppenes ledere støtter det strategiske valget og setter pris på at rekrutteringsstillingene blir knyttet til forskergruppenes arbeid.

To stipendiater er en del av større prosjekter, et TMS-prosjekt og et Forskerprosjekt for unge talenter (NFR), og bidrar med forskning i disse.

Instituttets systematiske kvalitetsarbeid

Oppfølging av framdriftsrapporter

Framdriftsrapportene fra 2023 viser en jevnt over høy aktivitet. Forskningskoordinator og lokal ph.d.-koordinator har lest gjennom alle rapportene og diskutert innholdet. Vi har sjekket om det er samsvar mellom det stipendiaten og veilederen har rapportert. Lokal ph.d.-koordinator har sjekket at alle delene av opplæringsdelen som kandidatene sier de har gjennomført, er registrert. De som sier at de har fullført opplæringsdelen, får beskjed om å søke om endelig godkjenning, hvis de ikke allerede har gjort det. Vi har også brukt framdriftsrapportene til å oppdatere instituttets interne stipendiatoversikt. I tillegg har vi brukt opplysningene til å planlegge omtrentlig tidspunkt for midtveisevalueringer og sluttseminarer i året som kommer. Der det er spesielle forhold som vi bør ta opp, har vi fulgt det opp med stipendiaten. De stipendiatene som har huket av for at de ønsker en oppfølgingssamtale, blir innkalt til en samtale med forskningskoordinator og lokal ph.d.-koordinator. De som ikke har bedt om et møte, får oppfølging på e-post. Annen oppfølging tar vi i den årlige medarbeidersamtalen, i innspurssamtalen seks måneder før sluttdato og ellers ved behov.

Midtveisevaluering

I 2023 gjennomførte vi to midtveisevalueringer i henhold til retningslinjene. Stipendiatene har gitt uttrykk for at de fikk nyttige tilbakemeldinger og at de fikk utbytte av diskusjonen med leseren.

Alle aktive stipendiater ble invitert til en medarbeidersamtale med forskningskoordinator i juni og august 2023. 100 prosent ble gjennomført (de som var på permisjon eller en del sykemeldt, er ikke inkludert).

Kvalitetssikring av den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen for hver enkelt kandidat

IF har fulgt HF's retningslinjer for kvalitetssikring av opplæringsdelen. Der veileder har foreslått et uvanlig antall kandidatspesifikke studiepoeng for en aktivitet, har vi tatt en ekstra runde og spurt om en begrunnelse. I noen tilfeller har lokal ph.d.-koordinator gitt informasjon om hvor mange arbeidstimer ett studiepoeng skal utgjøre.

Veilederopplæring

Veiledere som ikke har veiledet kandidater tidligere får samme oppstartsinformasjon som stipendiatene får når de begynner, for å få et overblikk over programmet. Denne informasjonen omfatter retningslinjene for veiledning, ph.d.-forskriften, programbeskrivelsen, ph.d.-avtalen og informasjon om de obligatoriske delene i

programmet: opplæringsdelen, midtveisevaluering, framdriftsrapportering og sluttseminar.

Vi inviterer også nye veileder til et oppstartsmøte sammen med stipendiaten, der vi legger fram en tidslinje for stipendiatperioden, med alle obligatoriske milepæler. Ved utnevning av veiledere som ikke har veiledet stipendiat før, har vi valgt å sette inn en erfaren veileder fra stipendiatens fagområde som 2. biveileder i 10 prosent. Denne biveilederen sørger for god kjennskap til ph.d.-programmet og veiledning for øvrig. Vi gir også nye veiledere en ekstra oppfordring om å melde seg på veilederforumet i regi av fakultetet.

Miljøstøtte

Nå som stipendiatene er tettere knyttet til forskergruppene, blir dette deres nærmeste forskningsmiljø og kilde til støtte utenom veilederen. De fleste stipendiatene er aktive i forskerskolen for språkvitenskap og filologi eller forskerskolen for litteratur, kultur og estetikk ved UiB. Vi har også stipendiat som deltar i Vestlandets forskerskole for pedagogikk- og utdanningsforskning (WNGER II) og The Norwegian Researcher School in Environmental Humanities (NoRS-EH). Disse ulike forskerskolene gir også viktig miljøstøtte, selv om vi ser at ikke alle fungerer optimalt. Forskerskolene og den generelle miljøstøtten ved IF er temaer som vi skal se på i løpet av 2024, spesielt i tilknytning til undersøkelsen som vi sendte ut som en del av ph.d.-gjennomføringsprosjektet.

Faglige og sosiale tiltak for ph.d.-kandidatene som ikke faller inn under programmet

I 2023 hadde IF midler til å dekke en to dagers stipendiat- og post-dok.-samling på Solstrand. På programmet stod blant annet tidsskriftpublisering, leserrapporter, hvordan løse oppdraget som fagfelle, publiseringsstrategi, muntlig formidling, nettverksbygging, informasjon om opplæringsdelen og prøveforelesning og disputas som sjanger. Flere av disse temaene blir ikke dekket av forskerskolene eller de obligatoriske ph.d.-emnene. Vi har fått tilbakemeldinger fra deltakerne om at innholdet var nyttig, og at det styrker fellesskapet å møtes på en annen arena.

Forskningskoordinator har videreført tradisjonen med å samle alle stipendiatene for å gå på prøveforelesninger sammen, etterfulgt av et uformelt treff der de diskuterer hvordan kandidaten løste oppgaven. Det er en måte å bli bedre kjent med prøveforelesningsformatet og fungerer som en forberedelse for hver enkelt stipendiat. Instituttet har også videreført tradisjonen med en mottakelse etter disputas, der hele instituttet blir invitert.

Institutt for fremmedspråk
29.02.2024

Martin Paulsen
Instituttleder

Laura Saetveit Miles
Forskningskoordinator

Marit Skaatan
Ph.d.-koordinator

Ph.d.-utdanningsmelding 2023

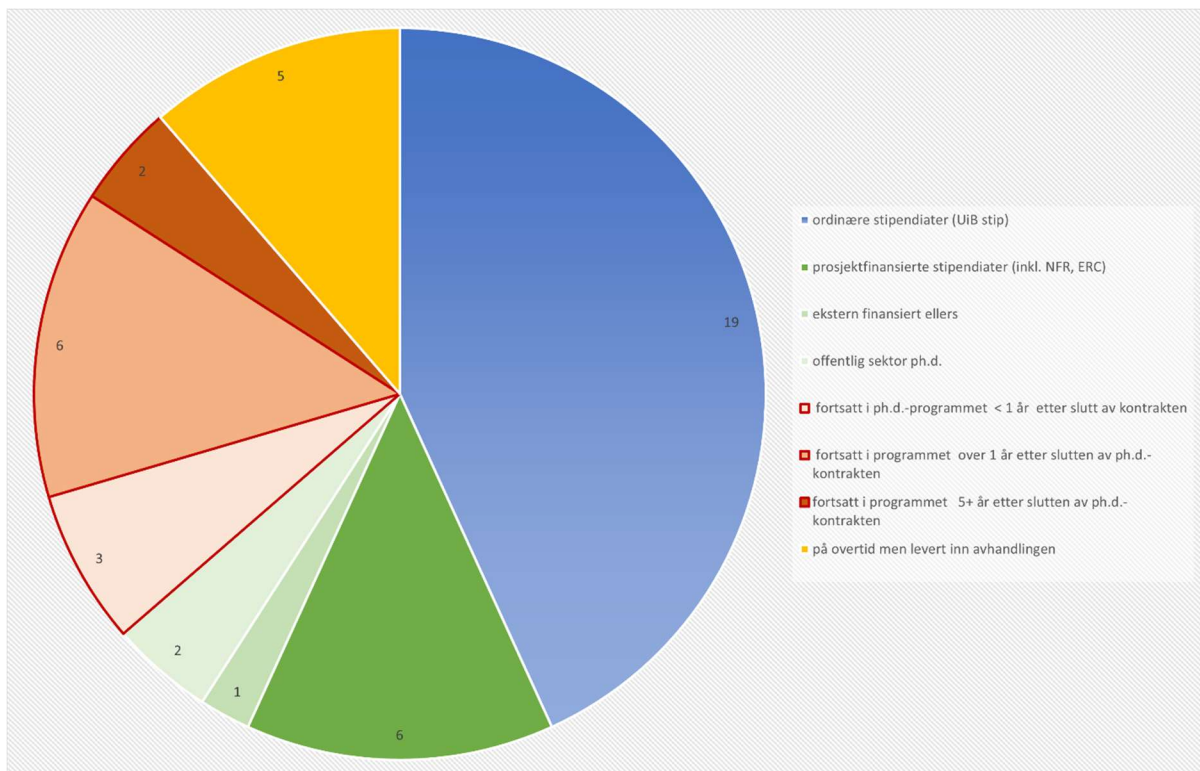
Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier (LLE)

1. Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding

Som ph.d.-utdanningsmeldingen for 2022 forutså, ble 2023 et spennende år for forskerutdanningen ved LLE, med et høyt antall utlysninger og ansettelser. 16 stillinger ble utlyst og 13 stillinger besatt, flertallet av disse med oppstart i 2024. Dette var en lang og krevende prosess, som har konsekvenser for forskerutdanningen ved instituttet de neste fire årene. LLE ser dette som en gylden mulighet til å finne ut hva som må til for å sikre god kvalitet i forskerutdanningen og, ikke minst, en god gjennomføringsrate.

Medarbeidersamtaler ble også i 2023 prioritert og alle ph.d. kandidater har nå fått tilbud om minst en samtale med forskningskoordinator.

2. Nøkkeltall

LLE hadde totalt 44 stipendiater i ph.d.-programmet ved utgangen av 2023, blant disse var 19 ordinært ansatte. Fem stipendiater på overtid hadde ved årsslutt levert sine avhandlinger til bedømmelse.

2.1. Gjennomstrømming, gjennomføring på normert tid og frafall

Ved utgangen av 2023 har LLE til sammen 44 kandidater i ph.d.-programmet. 19 er ansatt ved UiB, 9 er eksternt finansiert og 16 er på overtid. Men: dette inkluderer fem kandidater som har levert avhandlingene sine og venter på bedømming.

Av de resterende 11 stipendiatene som er i ph.d.-programmet etter at kontrakten er avsluttet, er kun to mer enn fem år forsinket, seks (6) er over ett år forsinket, og tre (3) er under et år over kontrakttiden.

For de aller fleste er det altså foreløpig ikke grunn for bekymring om definitivt frafall. Forskerutdanningskoordinator tar kontakt med kandidatene cirka hver 6. måned, i forbindelse med søknad om forlenging av doktorgradsperioden.

De to kandidatene som er på overtid i mer enn 5 år etter kontraktslutt, blir også fulgt opp av instituttet. Veiledere, forskningskoordinator og forskerutdanningskoordinator holder kontakten med hverandre og med kandidatene så godt det lar seg gjøre.

Vi ser at denne tette oppfølgingen har positive effekter: En kandidat som jobbet med avhandlingen sin i 28 år, har i 2023 levert avhandlingen sin til godkjenning.

2.2. Opptak og utlysninger

I 2023 begynte fem (5) stipendiater ph.d.-løpet sitt.

LLE utlyste i 2023 til sammen 16 stipendiatstillinger. Herav er åtte (8) instituttets hjemler, tre (3) er knyttet til SFF Center for Digital Narrative (CDN), to (2) stillinger var øremerket universitetets språksatsning, en (1) stilling ble lyst ut i samarbeid med MediaFutures og to (2) stipendiatstillinger tilhører ERC- prosjektet NONMANUAL.

Tre av disse stillingene ble ikke besatt:

- Stipendiatstilling i terminologi fikk ingen kvalifiserte søkere.
- Stipendiatstilling i kunsthistorie fikk ingen gode nok kvalifiserte søkere.
- Rekruttering i samarbeid med MediaFutures ble avsluttet i intervjufasen, der prosjektlederen dømte ingen av søkere godt nok kvalifisert.

12 av de resterende 13 stipendiatstillinger fikk arbeidskontrakten sin i løpet av 2023, men de aller fleste (11) begynner til våren 2024 grunnen en lang rekrutteringsprosess.

En stilling (stipendiatstilling i klassisk filologi) må i skrivende stund fortsatt avklares.

Videre har vi tatt opp én (1) eksternt finansiert ph.d.-kandidat inn i programmet, som begynner i januar 2024.

I april 2024 regner vi altså med en økning fra 19 til 30 ansatte stipendiater ved LLE.

2.3. Innleveringer, godkjenninger og underkjenninger, og disputaser

LLE har i 2023 gjennomført fem (5) disputaser.

Fem (5) avhandlinger er levert inn og befinner seg i evalueringsprosessen.

Vi ser en stigende trend hos sakkyndige komiteer når det gjelder å anbefale «mindre omarbeidinger». I 2023 ble dette brukt i fire bedømmelser. I tre tilfeller ble avhandlingen godkjent etter omarbeidinger.

I en sak, som angår en dr.philos.-avhandling, leverte komiteen en delt bedømmelse etter mindre omarbeidinger. Saken blir fulgt opp.

LLE har registrert et behov for klarere retningslinjer med hensyn til både artikkelbaserte avhandlinger og arbeider som fremstilles for vurdering til dr.philos.-graden. Vi imøteser fakultetets nye retningslinjer som ventes i 2024.

3. Kandidatenes bidrag til forskning ved instituttet

3.1. Grad av nyskapende forskning

Stipendiatene ved LLE er tatt opp i ph.d.-programmet i sterk konkurranse og med strenge krav til prosjektkvalitet. De er viktige bidragsytere til forskningsaktiviteten ved instituttet, og instituttets 44 stipendiat er fordelt på ulike fagfelt og prosjekter. LLE har med sine elleve ulike fagområder et bredt spekter av forskningsaktivitet – fra klassiske språk og nordisk fagdidaktikk til digital kultur. Enten fagene er relativt nye eller har lange tradisjoner, bidrar stipendiatene med nye perspektiver, metodisk og teoretisk fornyelse og bevisstgjøring, og selvstendig forskning med høy grad av nyskaping.

3.2. Kandidatenes deltagelse i og bidrag til allerede eksisterende forskergrupper og forskningsfelt

LLE har per i dag 17 aktive forskergrupper, der de fleste også omfatter minst en stipendiat, og som oftest flere. Stipendiatene er normalt tilknyttet veilederens forskergruppe. Forskergruppene er ved LLE dynamiske og forskerstyrte enheter som har varierende grad av aktivitet. De fleste balanserer seminarvirksomhet og ulike aktiviteter for både stipendiat og etablerte forskere. I LLEs strategi er forskergruppene viktige virkemidler for å inkludere stipendiat i fagmiljøene. Flere av gruppene brukes aktivt for å gjøre fagmiljøene kjent med nye ph.d.-stipendiat og prosjektene deres. Likeledes er stipendiatene på sin side viktige for å holde fagfelt og forskergrupper aktive og oppdaterte.

3.3. Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater

LLE har lagt vekt på å opprettholde balansen mellom eksisterende fagmiljøer og sikre rekruttering i de ulike fagområdene på lang sikt. Samtidig er det prosjektkvalitet som veier tyngst ved ansettelser. Ved opptak av kandidater har LLE særlig i senere år lagt vekt på prosjektenes gjennomførbarhet.

3.4. strategiske vurderinger rundt BOA-aktivitet og hvordan grunnenhetene bruker eksterntfinansierte prosjekter strategisk for å finansiere nye ph.d.-kandidater

LLE har et klart mål om å få flere eksternt finansierte stipendiat til instituttet. Ved utgangen av 2023 var ni stipendiat eksternt finansiert. Dette tallet kommer trolig til å øke som et resultat av flere eksternt finansierte prosjekter under oppstart.

4. Instituttets systematiske kvalitetsarbeid

4.1. *Oppfølging av framdriftsrapporter*

Lenkene til framdriftsrapportene blir sendt ut av forskerutdanningskoordinator i god tid før svarfristen 1. november, og blir etter innlevering gjennomgått av forskerutdanningskoordinator og forskningskoordinator så snart etter fristen som mulig.

Forskningskoordinator har øverste ansvar for å følge opp framdriftsrapportene, i samarbeid med ph.d.-koordinator og veileder. Oppfølging skjer ved direkte kontakt, telefon eller møte. Dersom kandidaten har bedt om oppfølgingssamtale, er disse primært med forskningskoordinator, men de kan også holdes med ph.d.-koordinator dersom stipendiaten ønsker det. (Disse avholdes uten veileder til stede.)

Erfaringsmessig er det få som bruker framdriftsrapportene til å rapportere inn avvik eller ønsker om oppfølging. Informasjon innhentet i forbindelse med høringsinnspill til framdriftsrapporteringen (2023/17807-ELAK), indikerer at noe av årsaken er at stipendiatene ikke er klar over at en eventuell oppfølging faktisk skjer på instituttnivå. Vi håper at mer informasjon i forbindelse med utsending av rapporteringslenken vil få flere til å be om oppfølging ved behov.

4.2. *Midtveisevaluering og sluttseminar*

I 2023 gjennomførte LLE tre (3) obligatoriske midtveisevalueringer (MVE). MVE er hos LLE todelt, der første delen består av en samtale mellom kandidaten og en ekstern leser (ca. 1 time). Den andre delen består av en samtale mellom kandidaten, veiledere, forskningskoordinator og forskerutdanningskoordinator. Dette formatet fungerer bra for LLE.

LLE har i samarbeid med IF to forskerskoler: Forskerskolen i litteratur, kultur og estetiske fag, og Forskerskolen i språkvitenskap og filologi. Nye kandidater blir lagt til i forskerskolens e-postlister og får tilbud om å være med på møtene her. LLE sin forskerutdanningskoordinator er administrativ kontaktperson for Forskerskolen i litteratur, kultur og estetiske fag. I 2023 har denne forskerskolen organisert tre (3) sluttseminarer (mesterklasse), som er et populært tilbud for stipendiater i slutfasen.

4.3. *Medarbeider – og oppfølgingssamtaler*

Forskningskoordinator har ansvar for medarbeidersamtaler med stipendiater. Samtaler settes også opp etter etterspørsel fra kandidater eller veiledere, og forskerutdanningskoordinator blir invitert inn i noen samtaler. Fra 2022 har LLE kalt inn til en første medarbeidersamtale med de nyeste ph.d.-kandidatene allerede to måneder etter ansettelse. Dette ble også gjennomført i 2023, og viser seg som et nyttig møtepunkt for forskningskoordinator og ph.d.-kandidater.

4.4. *Kvalitetssikring av den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen for hver enkelt kandidat*

Når det gjelder opplæringsdelen, følger LLE retningslinjer fra fakultetet og det er tett samspill mellom forskningskoordinator og forskerutdanningskoordinatorer på instituttet og på fakultetet.

5. Eventuelle emneevalueringer

Det er, såvidt vi kjenner til, ikke relevante emneevalueringer for ph.d.-programmet i 2023.

6. Veilederopplæring

Evaluering og forbedring av veiledningen kom i 2023 inn som et ledd i LLEs strategi for å oppnå enda bedre resultater for stipendiatenes forskningsbidrag og gjennomføring. God veiledning er viktig både for trivsel og gjennomføring av ph.d.-løpet. Flertallet av stipendiatene har en sideveileder i tillegg til hovedveileder. Dette innebærer økt støtte for kandidaten selv, men utgjør også en støtte for veilederne.

Ved LLE har det siden 2022 blitt arrangert oppstartsmøter for nyansatte stipendiater og deres veiledere. Her gir forskerutdanningskoordinator praktisk informasjon og råd, samt en gjennomgang av ph.d.-løpet og forventningsavklaring. Både kandidater og veiledere har rom til å stille spørsmål underveis.

LLE følger også opp initiativer fra fakultetet, og ønsker velkommen initiativet om veilederforum i april. I tillegg anbefaler vi UPEDs jevnlige veiledningskurs (15 timer), som er et viktig (og godt) tilbud til ansatte som ønsker en oppfriskning når det gjelder veiledning på ulike nivå. Fakultetets veilederforum oppleves for de ansatte trolig som mer lavterskel enn UPED-kursene, og blir potensielt et viktig initiativ for å få flere til å øke sin veilederkompetanse.

7. Miljøstøtte

Stipendiatene ved LLE har tilgang til ulike former for miljøstøtte. I tillegg til stipendiatenes egne møteplasser, har Stip-HF et godt tilbud, med skriveseminarer og sosiale aktiviteter.

Ved LLE har de to tverrvitenskapelige forskerskolene, "Språkvitenskap og filologi" og "Litteratur, kultur, estetikk" virket som fora for stipendiater, og har også ambisjoner om mer regelmessige møter.

Alle stipendiater ved LLE skal ha tilgang til en eller flere forskergrupper, selv om aktivitetsnivået varierer. Som nevnt ovenfor er forskergruppene ved LLE viktige verktøy for å inkludere stipendiater i fagmiljøene. Et mulig tiltak som diskuteres, er lavterskel seminar- eller arrangementsstøtte til forskergruppene, slik at det blir enda lettere å få i stand faglig-sosiale aktiviteter.

I tillegg til det som organiseres spesifikt for stipendiatene, eller av og ved forskergrupper, kommer instituttets åpne miljøetablerende tiltak, som instituttseminar og månedlige fredagslunsjer.

8. Faglige og sosiale tiltak for ph.d. kandidatene som ikke faller inn under programmet

Flere av stipendiatene som har gått utover tilsetningsperioden er fremdeles med i ph.d.-programmet. Det som gjøres for å inkludere de kandidatene som ikke har søkt om videre deltakelse, er først og fremst oppfølging fra forskerutdanningskoordinator eller forskningskoordinator. De som fremdeles har aktiv veiledning, er gjerne inkludert i faglige aktiviteter. For de som er i annet arbeid, eller ikke lenger har veiledertilknytning, er situasjonen mer utfordrende. (Tidligere forsøk på tiltak har møtt liten oppslutning, selv når de er initiert av stipendiatene selv.) Her forsøker vi å finne bedre løsninger i 2024.

Åslaug Ommundsen
forskningskoordinator

Domen Gril
forskerutdanningskoordinator

Ph.d.- utdanningsmeldingen 2023 ved Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Opptak, gjennomstrømming, innlevering og disputaser

Ved utgangen av 2023 var det 41 stipendiater innskrevet på programmet. 35 av disse var tilsatt i en stipendiatstilling ved AHKR eller hos en av instituttets samarbeidspartnere. I alt var 23 stipendiater ansatt i hjemler med grunnbevilgning og 7 stipendiater i prosjektstillinger. I tillegg har AHKR 5 eksterne stipendiater, ansatt hos en av samarbeidspartnerne: Universitetsmuseet, Chr. Michelsens institutt og Forsvarets høgskole.

I 2023 ble det avholdt 3 disputaser og det ble levert inn 4 ph.d.-avhandlinger og 1 dr.philos. Halvparten av innleveringene i 2023 var på normert tid. AHKR er opptatt av at flere stipendiater bruker lenger tid enn hva som er normert, og instituttet har i 2023 innvilget flere søknader fra stipendiater som ønsker å forlenge sitt opptak på ph.d.-programmet. Slike søknader blir behandlet fortløpende, og det blir lagt vekt på kandidatens arbeidsplan og uttalelser fra veilederne. Dette innebærer en forpliktende og tidsavgrenset forlengelse av ph.d.-avtalen. AHKR mener at ordningen fungerer godt, men har gjort tiltak for å få stipendiater til å fullføre utdanningen på normert tid.

I 2023 begynte hele 12 nye stipendiater ved AHKR, som er et særlig stort antall. Av disse var 10 vakante hjemler som måtte bli tatt i bruk i løpet av året. En av de utlyste hjemlene ble ikke besatt, og ble utlyst på ny innenfor en annen tematikk. Her er ansettelsesprosessen fortsatt i gang. Ansettelsesprosesser kan til tider være tidskrevende fordi mange av søkerne har utenlandsk bakgrunn. De utenlandske utdanningene er ikke alltid helt sammenlignbare med norske grader og det kan være utfordrende å få tilstrekkelig dokumentasjon. Tilsettingsprosessen kan derfor strekke ut i tid. Det er problematisk, fordi godt kvalifiserte søkere kan få tilbud fra andre universiteter før vår saksbehandling er avsluttet. Det er særlig problematisk for tidsavgrensede, eksterntfinansierte prosjekter, der det kan få konsekvenser for fremdriften i prosjektet. Det er derfor fortsatt behov for å styrke kompetansen og kapasiteter både på institutt- og fakultetsnivå for å kunne korte ned saksbehandlingstiden.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved instituttet

AHKR har som hovedmål å utdanne høyt kvalifiserte forskere i instituttets fire fag, slik det er nedfelt i instituttets strategiske plan. Ph.d.-stipendiatene har en viktig rolle i den nyskapende og oppdaterte forskningen ved instituttet. Det gjør de delvis ved at de bringer inn nye perspektiver i forskningen sin, og delvis ved at de har anledning til å fordype seg i ny empiri. AHKR har tre typer stipendiater: de som besitter stipendiathjemler, de prosjektansatte og eksterne stipendiater som har ansettelse andre steder. De to første gruppene bidrar mest i den daglige virksomheten ved instituttet, mens den siste gruppen har kontor og sin daglige arbeidsplass ved egne institusjoner (Universitetsmuseet, Chr. Michelsens institutt og Forsvarets høgskole). Disse institusjonene er viktige samarbeidspartnere for AHKR, og stipendiatene bidrar til at det pågår et løpende institusjonelt samarbeid.

Instituttets **forskergrupper** er viktige fora for stipendiatenes faglige utvikling og nettverksbygging, og alle stipendiater får tilbud om å være med i minst én forskergruppe. I 2022 tok instituttet initiativ til å fornye forskergruppeinstitusjonen. Instituttet har for øyeblikket 10 virksomme forskergrupper. Stipendiatene er aktive i disse. En av dem er til og med initiert og drevet av stipendiater. Denne stipendiatdrevne forskergruppen har jevnlig arbeidsmøter med vekt på metodiske spørsmål knyttet til samtidforskning i vid forstand.

Oppfølging av stipendiatene

I august 2023 ble det gjort en stor satsning i forskerutdanningen ved AHKR i form av at forskingskoordinatorstillingen ble delt i to, og det ble opprettet en egen forskerutdanningskoordinatorstilling. Dermed fikk instituttet en person som kan konsentrere sin arbeidstid til forskerutdanningen. Instituttet fikk også ansatt en vakant stilling som rådgiver for forskerutdanningen. Stipendiater er svært fornøyd med dette, da de nå vet hvem de kan kontakte når de har bruk for hjelp.

På grunn av at det er tilsatt ekstra mange nye stipendiater i 2023, arrangerte AHKR på høsten en to-dagers workshop for alle stipendiater, hvor nye og gamle stipendiater lærte hverandre og AHKR-staben å kjenne. Seminaret hadde en viktig sosial funksjon, i tillegg til at det fungerte som en god kanal for å diskutere og dele informasjon om sentrale saker om stipendiatperioden. Før jul organiserte forskerutdanningsrådgiveren også en liten sosial julesammenkomst for stipendiatene for å skape mer kontakt mellom stipendiatene.

2020 og 2021 var preget av koronanedstengningene. Pandemien påvirket prosjektene til enkelte av kandidater betydelig, når det gjaldt datainnsamling, feltarbeidsopphold, arkiv- og bibliotekarbeid – som er sentralt for fagene våre – men også oppbygging av og medvirkning i internasjonale nettverk. Stipendiatene har siden 2022 igjen kunne gjennomføre nødvendige reiser for å samle og skape sitt materiale, men pandemien hadde fremdeles følgeeffer i 2023 for de som skulle samle materiale under koronanedstengingen. Det betyr at flere av våre stipendiater må bygge avhandlingene sine på et annet kildetilfang enn det de ellers ville ha gjort og har hatt bruk for ekstra tid for å slutføre ph.d.-prosjektene sine. Dette har vært drøftet i midtveiseevalueringer og medarbeidersamtaler, og det er gjenstand for kontinuerlig oppfølging fra veiledernes side.

Oppstartmøtene er viktige hjelpemidler for at ph.d.-kandidater skal kunne få etablert en arbeidshverdag så fort som mulig. I oppstartmøter deltar instituttleder, administrasjonssjef, HR-rådgiver, forskerutdanningskoordinator, forskerutdanningsrådgiver og en eller flere nye stipendiater. Målet med møtene er å ønske de nyansatte stipendiatene velkomne og å gi dem relevant informasjon knyttet til oppstart og ansettelsesforholdet generelt, samt opplysninger om praktisk-administrative forhold. Betydningen av et velbalansert utdanningsløp blir vektlagt, samtidig blir viktigheten av undervisnings- og opplæringsdelen for kandidatens akademiske utvikling tydeliggjort. For de stipendiatene som har kvalifiseringsarbeid har vi siden begynnelsen av 2023 avholdt et ekstra møte om rammene for kvalifiseringsarbeidet i forkant av at planen for kvalifiseringsarbeidet settes opp. I møtet har stipendiat, fagkoordinator, hovedveileder, forskerutdanningskoordinator og forskerutdanningsrådgiver vært til stede.

I løpet av desember 2023 og januar 2024 har forskerutdanningskoordinator og forskningskoordinator gjennomført **medarbeidersamtaler** med 21 ph.d.-stipendiater (det vil si med alle de som har hatt arbeidsforhold til AHKR i løpet av 2023, men ikke med de som begynte på høsten). Samtalene har også fungert som en oppfølging av framdriftsrapportene fra høsten 2023. Forskerutdanningskoordinator har også hatt samtaler og epostkontakt med stipendiater som trengte ekstra oppfølging. Veilederforhold er blitt fulgt opp både i samtaler med stipendiater og veiledere.

I løpet av 2023 ble det avholdt 2 **midtveiseevalueringer**. Målet er at evalueringsmøtet skal være til hjelp for stipendiaten og dens fremdrift. Stipendiatene blir bedt om å levere utkast til to kapitler eller artikler til evalueringsmøtet. I tillegg leverer både stipendiat og veiledere en rapport som gir en oversikt over progresjonen i stipendperiodens første halvdel. De som deltar i møtet er instituttleder, hovedveileder (og biveiledere hvis det er praktisk mulig), stipendiat, en UiB-intern ekspertleser, forskerutdanningskoordinator, og forskerutdanningsrådgiver som også fungerer som sekretær. Midtveiseevalueringen tar omtrent 2 timer. 30–45 minutter er viet til ekspertleserens kommenter og diskusjon med stipendiaten. Det danner grunnlaget for diskusjonen om hvilke eventuelle justeringer eller tiltak som bør settes i verk for å sikre eller bedre fremdriften. Instituttleder og forskerutdanningskoordinators fremste oppgave er dermed å vurdere fremdriften i prosjektet, både med tanke på avhandlingsarbeid, utdanningsdelen og kvalifiseringsarbeid, samt eventuelle andre faglige gjøremål stipendiaten har påtatt seg. Etter evalueringsmøtet får alle stipendiater et tilbud om et møte på tomannshånd med forskerutdanningskoordinator for å debriefe evalueringsmøtet. I 2023 takket en av to stipendiater ja til et slikt møte, som varte i under 30 minutt.

I løpet av 2023 ble det gjennomført 3 **sluttseminar**. Sluttseminarer er ikke obligatoriske, men alle stipendiater har takket ja til muligheten. Sluttseminar fungerer slik at stipendiaten leverer inn et nesten ferdig manuskript av avhandlingen sin og får tilbakemelding fra en ekstern ekspert i feltet. Praksisen for sluttseminar minsker risikoen at avhandlingen ikke møter de krav som UiB og HF har for avhandlinger.

I 2023 begynte instituttet en egen **seminarrekke** for stipendiatene, der stipendiatene forventes å legge fram tekst, og alle instituttets faglige ansatte er invitert til å delta. Serien startet opp i februar 2023 og en av stipendiatene har tatt ansvar for organiseringen. Seminarene holdes en gang i måned, og minst to stipendiater har presentert forskningen sin hver gang. Stipendiatene har vært glade for å ha en slik mulighet og vi vil fortsatte med seminarene.

Oppfølging av veiledere

AHKR inviterte til et internt veilederforum høsten 2023. Det var særlig rettet mot de nye stipendiatveiledere for å sikre at de vet hva som forventes av dem. Rammene for veiledningen ble presentert. I tillegg ble det lagt vekt på erfaringsutveksling. Tre av de mest erfarne veilederne på instituttet hadde innlegg om sin veiledningsmetode, etterfulgt av en diskusjon. Instituttet vil legge opp til at det arrangeres et slikt veilederforum hver høst, mens vi ber veilederne delta på fakultetets veilederforum på vårsemesteret.

Alle nyansatte i faste vitenskapelige stillinger blir også oppmuntret av instituttledelsen til å ta til UPED-kurs i veiledning for å være bedre rustet til veiledningsoppgaven.

Strategiske vurderinger ved ansettelse og opptak

I våren 2023 ble det lyst ut 12 rekrutteringshjemler ved AHKR. 11 utlysninger førte til ansettelse, mens én ble trukket tilbake fordi det ikke var nok kvalifiserte søkere. Stillingen ble lyst ut igjen på høsten, og ansettelsesprosessen er fortsatt i gang. De nye stillingene ble ikke lyst ut som åpne stillinger som tidligere, men som mer spesifikke stillinger knyttet til forskergrupper ved AHKR. Tanken var at slike stillinger skulle styrke forskningsgruppene sine aktiviteter og at gjennom en forskergruppe ville det være lettere å få stipendiater med i aktiviteter og relevante forskningsmiljøer.

I tilsettingsprosessen blir det lagt vekt på at forskningen skal være nyskapende, men vel så viktig er det at den er gjennomførbar. For det første at prosjektet er dimensjonert og planlagt slik at det kan gjennomføres innenfor normert tid. For det andre at det finnes veilederkompetanse innen feltet og tematikken hos staben. Det etterstrebes også at alle stipendiatene skal ha én eller to biveiledere, enten internt på AHKR og UiB eller eksternt.

Ph.d.-programmets opplæringsdel

AHKR følger opp kandidatenes utdanningsløp og registrerer aktiviteter i opplæringsdelen i henhold til ph.d.-programmets krav. I anledning midtveiseevalueringer blir kandidater også bedt om å lage en oversikt over gjennomførte aktiviteter, og opplæringsdelen blir fulgt opp i etterkant. Den nye forskerutdanningsrådgiveren ved instituttet har en viktig rolle i oppfølgingen, behandlingen og godkjenningen av studiepoeng i opplæringsdelen og at det skjer effektivt.

I 2023 etterlyste stipendiatene, som tidligere, et bredere tilbud innenfor de obligatoriske studiepoengene. Det har kommet frem både i medarbeidersamtaler og i andre dialoger mellom instituttledelse og stipendiater. Det er særlig et tilbud om universitetspedagogikk som etterspørres. Instituttet støtter stipendiatenes innspill og er fornøyd at universitetspedagogiske kurs nå tilbys stipendiater både på norsk og engelsk, og instituttet har aktivt kommunisert dette tilbudet til stipendiatene. I tillegg er en av tilbakemeldingene både fra stipendiater og instituttets forskingsutvalg en styrking av etikk-komponenten i utdanningen. Stipendiatene ved AHKR møter ulike etiske utfordringer avhengig av kildemateriale og metode, og det er et stort spenn fra arkivmateriale, deltagende observasjon og intervju til arkeologiske utgravninger. I tillegg møter stipendiatene etiske utfordringer knyttet til å forske i mer eller mindre kontroversielle temaer. De ulike etiske utfordringene er per i dag ikke tilstrekkelig behandlet i forskerutdanningen.

AHKR etterstreber en mest mulig lik og rettferdig praksis for omfangsberegning av de kandidatspesifikke studiepoengene. Instituttet er i gang med å utarbeide instruksjoner og rammer for vurderingen av hvor mange studiepoeng som kan godkjennes for ulike aktiviteter. Det er viktig for å sikre en likebehandling av stipendiatene.

Tiltak for at kvalifiseringsarbeidet ikke skal få negative konsekvenser

Instituttet arrangerer egne kvalifiseringsarbeidsmøter med de stipendiatene som har kvalifiseringsarbeid. Der blir det lagt fram en plan for undervisning og forskningsadministrasjon tilpasset hver kandidat. Stipendiater med kvalifiseringsarbeid får også tildelt en undervisningsmentor, som skal gi råd og veiledning i planlegging og gjennomføring av undervisningen.

Det blir lagt vekt på at kvalifiseringsarbeid skal gagne stipendiatens faglige utvikling. Stipendiatenes undervisningsarbeid blir satt sammen slik at den bygger på den faglige kompetansen stipendiaten besitter eller ønsker å utvikle. Så sant det er mulig, får stipendiaten tilbud om å utvikle egne temaer innenfor rammen av skallemer. Videre etterstrebtes det en plan der stipendiatens undervisning skal kunne gjentas to til tre ganger.

Det forskningsadministrative kvalifiseringsarbeidet utgjøres dels av oppgaver som løfter CVen til stipendiaten, og dels av oppgaver stipendiaten foretrekker å arbeide med. Eksempler er administrering og organisering av seminarer, workshops og konferanser, utarbeiding av nettsider, redigering av vitenskapelige publikasjoner og formidlingsoppdrag.

Instituttet anbefaler at kvalifiseringsarbeidet blir planlagt på en måte som frigjør sammenhengende tid til avhandlingsarbeid de siste semestrene i stipendiatperioden. AHKR har lyktes med å skjerme det siste året. Likebehandling av stipendiater når det gjelder kvalifiseringsarbeid er viktig. Instituttet er derfor i gang med å formulere rammer til forskjellige oppgaver slik at alle stipendiater ved AHKR vil få like mange timer for like arbeidsoppgaver.

Deltagelse i forskerskoler

Instituttet er medlem av følgende forskerskoler som ledes av andre universiteter: Dialogues with the Past – Nordic Graduate School in Archaeology (UiO), The Norwegian Research School in History (UiO), The Norwegian Research School for Environmental Humanities (UiS). Noen av instituttets kandidater har biveiledere fra utenlandske universiteter og får også på den måten tilgang til et større internasjonalt nettverk. AHKR fortsetter det velfungerende og fruktbare samarbeidet med disse forskerskolene.

Siden 2016 har AHKR vært en av samarbeidspartnere i den internasjonale forskerskolen Religion, Values and Society (RVS). I 2023 ble RVS lagt om, da forskerskolefinansieringen tok slutt og skolen må nå finansieres fra institutter som deltar i programmet. For AHKR, har RVS blitt for dyr i forhold til kostnader fra de andre forskerskolene, og per i dag har ikke instituttet kommet frem til en løsning. Dersom samarbeidet med RVS avsluttes, har AHKR ingen forskerskole for stipendiater i religionsvitenskap.

Det humanistiske fakultet

Referanse

2023/16806-STT

Dato

02.04.2024

PhD-utdanningsmelding FoF - justert etter instituttrådsbehandling

Ph.d.-utdanningsmeldingen til Institutt for filosofi og førstesemesterstudier har tatt utgangspunkt i bestillingen fra fakultetet av 21.12.2023 (2023/16806). Oppfølging av ph.d.-utdanningsmeldingen for 2022 omtales underveis, der det er relevant.

Nøkkeltall

Ved utgangen av 2023 hadde instituttet 8 kandidater i ph.d.-programmet, tre av dem begynte i løpet av 2023. Én av stipendiatene deltar i NFR-finansierte prosjekt. Vi hadde tre disputaser i 2023. Vi hadde ingen underkjenninger eller frafall. I det store og hele gjelder det fortsatt at ph.d.-utdanningen på instituttet fungerer svært godt. Selv om det er en viss variasjon blant stipendiatene, er det ingen spesielle problemer med gjennomstrømming, underkjenning og frafall blant stipendiatene på FoF. Tradisjonelt har nesten alle stipendiatene levert på tilnærmet normert tid, og vi har omtrent ikke hatt underkjenninger. I 2022 hadde vi én underkjenning (avhandlingen blir levert på ny våren 2024). I lys av den erfaringen ble det utarbeidet en mer detaljert rutine for slutfasen rundt innlevering av avhandling ved instituttet. Vi mottok også en dr. philos.-avhandling, som er til vurdering våren 2024.

Kandidatenes bidrag til forskning ved grunnenheten

Våre kandidater er alle integrert i forskergrupper. Dette er av betydning for instituttets forskningsaktivitet sett under ett. At ph.d.-kandidatene er aktive medlemmer i forskningsgrupper, er en sentral del både av forskningssatsingen til instituttet generelt, og av våre prioriteringer for ph.d.-utdanningen spesielt. I spørreundersøkelsen som vi gjennomførte for to år siden, rapporterte også kandidatene at forskningsgruppene er en sentral arena for faglig utveksling og inkludering.

Vektleggingen av faglig miljø viser seg også i de strategiske vurderingene som instituttet gjør ved rekruttering. I den nye instituttstrategien heter det at instituttet skal «arbeide for å rekruttere kandidater av høy kvalitet, med prosjekter som passer inn i instituttets forskningsgrupper» og «innlemme alle stipendiat og postdoktorer i aktive forskningsmiljø og gi dem tilgang til internasjonale nettverk». Det er med andre ord instituttet sin strategi at stipendiatstillinger enten blir utlyst på prosjekt eller skal passe inn i en av de aktive, etablerte forskningsgruppene på instituttet. De gangene det har vært problem med progresjonen til

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Institutt for filosofi og
førstesemesterstudier
Telefon 55 58 23 82
fof@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Sydnesplass 12-13
Bergen

Saksbehandler
Steinar Thunestvedt
55582384

kandidater på programmet, har det gjerne vært når de ikke er godt nok innlemmet i aktive grupper. Det bør vurderes om man over tid i større grad bør følge opp denne siden ved forskningsgruppene aktiviteter gjennom mer rutinepreget (men ikke for ressurskrevende) rapportering fra forskningsgruppelederne.

Aktiv deltagelse i forskningsgrupper er likevel viktig ikke bare for ph.d.-kandidatene selv, men også for forskningsgruppene, siden de fleste av kandidatene også leverer viktige forskningsbidrag. Enkelte av kandidatene har til og med vært blant dem som publiserer mest på instituttet, og kan slik sies å levere «nyskapende forskning».

Det som instituttet helt klart kan gjøre bedre, er å følge opp kandidatene med karriererådgiving, siden de fleste av dem ønsker å fortsette med forskning, men møter et svært hardt arbeidsmarked når de er ferdige. Dette er noe vi nevnte også i fjorårets ph.d.-utdanningsmelding, men det er ikke noe vi har iverksatt enda, mest fordi det ikke er klart hvor omfattende endringer det vil ha for ph.d.-utdanningen å tilpasse den mer til arbeidsmarkedet. Dette er også nedfelt i den nye strategien til instituttet, hvor det står at instituttet skal «innrette ph.d.-utdanningen slik at den forbereder kandidatene til tiden etter doktorgrad, blant annet med kurs og veiledning i karriereplanlegging».

Instituttets systematiske kvalitetsarbeid

Midtveisevalueringer og sluttseminar blir utført i tråd med fakultetets detaljerte retningslinjer, med bruk av interne eller eksterne fageksperter som kommentatorer. Midtveiseevalueringene er entydig innrettet mot å avdekke utfordringer i ph.d.-kandidatens progresjon og i så fall finne praktiske løsninger som er gode med tanke på ph.d.-kandidatens videre løp og levering. Dette skal gjøres på en måte som sikrer at både løsninger, ansvarsfordeling og tidsfrister er avklart før møtet er over, og at disse formelt godkjennes i referatet i etterkant. I ph.d.-opplegget slik det nå fungerer, er midtveiseevalueringene et svært viktig tiltak for å sikre gode ph.d.-løp. Instituttet gjennomfører også sluttseminarer for de fleste av kandidatene. Også dette tiltaket har mer eller mindre funnet sin form, og fungerer godt som en nyttig sjekk og perspektiv utenfra i ph.d.-kandidatenes innspurt for de som velger å benytte seg av tilbudet. Selv om sluttseminaret formelt sett er et tilbud, er dette noe vi ønsker at alle skal benytte seg av.

Oppfølging av fremdriftsrapportene følger en rutine der instituttleder og ph.d.-koordinator (forskningsleder) sammen går gjennom rapportene fra ph.d.-studenter og fra deres hovedveiledere, blir enige om hvilke kandidater som bør følges opp også fra ledelsen, og i så fall hvordan. Eventuelle oppfølginger kan ta form av en omforent oppdatert fremdriftsplan fasilisert av ledelsen, eller medarbeidersamtale med instituttleder. Alle stipendiatene har medarbeidersamtale med instituttleder årlig, og dette er en viktig arena for oppfølging av fremdrift. Instituttet praktiserer også systematiske oppstartssamtaler. I enkelttilfeller der spesiell oppfølging er på sin plass, gjøres dette fortløpende. Dette inkluderer ekstra møter for å komme frem til konstruktive arbeids- eller oppfølgingsplaner i de relevante tilfellene. Det er på et generelt plan også på sin plass å påpeke at det selvsagt er grenser for hva som kan regnes som rimelig oppfølging, ettersom ph.d.-rollen og -oppgavene bare utgjør én side ved disse personenes liv.

Ingen av kandidatene er med i ordinære forskerskoler, men noen av dem deltar i *The European Ph.D. Network in Philosophy*, som FoF organiserer sammen med seks

internasjonale universitet. Et tiltak som bør nevnes i denne forbindelse, er instituttets ph.d.-seminar. Dette er et forum kun for ph.d.-kandidatene, arrangert av ph.d.-koordinator, der hvert møte er viet til diskusjon av et utkast fra en av ph.d.-kandidatene. Utkastet er normalt fra avhandlingsarbeidet. Alle har lest teksten på forhånd, en medkandidat har påtatt seg oppgaven å tjene som førstekommentator, og ph.d.-koordinator sørger for å inkludere en runde rundt bordet slik at alle får presentert minst ett poeng. Ph.d.-seminaret fungerer som en samlende faktor i et opplegg der de fleste slike aktiviteter ellers er sentrert rundt forskningsgruppene. Blant fordelene er at ph.d.-kandidatene får et innblikk i hverandres forskningsfelt og samtidig får en anledning til å bli kjent med hverandre. Et slikt ph.d.-seminar er selvsagt ikke ment å erstatte mer spesialiserte fora, fordi den faglige spesialiseringen i filosofi gjør at kandidater med prosjekter innen forskjellige filosofiske underdisipliner som regel ikke kan tilføre mye nytt av rent faglig art. Men nettopp derfor tjener ph.d.-seminaret til å bevisstgjøre kandidatene om utfordringer som angår formidling på tvers av spesialisering – klarhet, argumentasjon, språklig stil, valg som angår presentasjon av bakgrunn osv. Veilederne for stipendiatene har i varierende grad gjennomført veilederopplæring. Instituttet vil berømme fakultetet for det relativt nyoppstartede veilederforumet. Våre veiledere har i liten grad deltatt, men dette skyldes utelukkende uheldige kollisjoner med andre arrangement. Instituttets strategi sier at instituttet skal «sørge for at alle stipendiater veiledes av aktive og solide forskere som støtter opp om deres karriereutvikling», og dette vil være sentralt også i årene som kommer.

Steinar Bøyum

Instituttleder, Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Ph.d.-utdanningsmelding for Senter for kvinne- og kjønnsforskning, 2023

Oppfølging av ph.d.-utdanningsmelding for 2022 og gjennomføring av eventuelle tiltak

SKOK har svært få ph.d.-kandidater og per i dag bare en fast hjemmel. Det har lenge vært en bekymring at det kan føles ensomt å være stipendiat på SKOK. SKOK har derfor prioritert, og vil fortsette å prioritere, arbeidet med å skape gode sosiale møteplasser for ph.d.-kandidatene, sammen med dendre tilsatte. Dette inkluderer også årlige arrangement av ph.d.-stafetten, som er åpen for alle kandidater med et kjønns-, seksualitets- og kritisk mangfoldsperspektiv ved UiB, samt arrangement av andre ph.d.-kurs i SKOK-regi. Vi verdsetter også høyt det arbeidet stip-HF gjør for å skape fellesskap og tilhørighet blant ph.d.-kandidatene.

SKOK har i 2023 laget ny strategi for perioden 2023-2030. I denne legger vi i tillegg vekt på forbedre rutinene for planleggingen av kvalifiseringsarbeidet (pliktarbeidet) slik at kandidatene blir sikret både forutsigbarhet og opplæring i flere ulike sider ved akademisk arbeid (undervisning, forskningsadministrasjon, formidling, samt initiering, planlegging og gjennomføring av faglige arrangement). Kandidatene vil i større grad bli oppmuntret til å ta initiativ til egne faglige arrangementer og få administrativ og økonomisk støtte til dette.

Opptak, gjennomføring og disputaser

Det var en disputas ved SKOK i 2023. Senteret hadde ikke underkjenninger eller mindre omarbeidinger. Vi ansatte en ny stipendiat som begynte i august 2023. SKOK hadde ved utgangen av 2023 3 aktive kandidater. Vi forventer at to kandidater leverer i 2024. SKOK har ikke hatt frafall av ph.d.-kandidater i 2023.

Kandidatenes bidrag til forskningen ved fakultetet

Alle ph.d.-kandidatene ved SKOK er medlemmer av SKOKs tverrfaglige/tverrfakultære forskergruppe "Kjønn- og seksualitetsforskningens grunnlagsproblemer". Her er også flere andre ph.d.-kandidater ved UiB medlemmer. Forskergruppen arbeider for å styrke kompetansen på grunnlagsproblemer, (vitenskaps)teoretisk tenkning og tverrfaglighet. SKOKs ph.d.-kandidater legger frem sin forskning på semestervise internseminarer og er ellers aktive på andre seminarer som arrangeres via SKOK, og på stabsmøter. Alle kandidatene som er rekruttert til SKOK er involvert i nyskapende forskning, tematisk og/eller metodologisk og teoretisk. Vi søker kandidater som kan bidra til å styrke senterets teoretiske profil, innenfor et bredt spekter av tema og tradisjoner, og ønsker gjennom rekrutteringsarbeidet vårt å styrke senterets evne til på sikt å hente inn eksterne forskningsmidler

Senterets systematiske kvalitetsarbeid

SKOK har som nevnt få ph.d.-kandidater. Vi har derfor mulighet til å følge dissetett opp. Fremdriftsrapportene leses av forskerutdanningskonsulent, administrasjonssjef og senterleder (der senterleder ikke selv er veileder) og tar tak i punkter som trenger oppfølging.

Midtveisevalueringen skjer ved at kandidaten varsles 6 måneder før. SKOK bruker alltid ekstern kommentator i midtveisevalueringen, og vi har gode erfaringer med det. Allerede i oppstartssamtalen nevner vi at kandidatene vil få tilbud om sluttseminar i sluttfasen av

avhandlingsarbeidet. SKOK har gode rutiner for å arrangere sluttseminar, og skreddersyr tilbudet til behovene til den enkelte kandidat

Alle ph.d.-kandidatene ved senteret blir kalt inn til medarbeidersamtale av senterleder en gang i året som øvrige ansatte.

Eventuelle emneevalueringer

SKOK evaluerte den årlige ph.d.-stafetten : Kjønnsperspektiver i forskning i 2023. Dette er et tilbud til alle ph.d.-kandidater som har prosjekter som på en eller annen måte handler om kjønn, seksualitet og/eller mangfold. Stafetten består av en kurs-del (normalt 2 timer) om kjønnsperspektiver i forskning. I andre del, får deltagerne presentere egne prosjektet og får tilbakemelding fra hverandre og fra ansatte på SKOK.

I 2023 deltok 12 ph.d.-kandidater og sju personer gav tilbakemelding etterpå. Tilbakemeldingene er stort sett gode. Særlig synes deltagerne at den første delen av seminaret gir en innføring i kjønnsperspektiver i forskning som er nyttig. En sier at denne delen av seminaret kan være enda mer detaljert og utfyllende. En person gir uttrykk for at denne delen av seminaret burde hatt gruppediskusjoner.

Når det gjelder den delen av seminaret der deltakerne presenterer egne prosjekter etterlyser flere mer tid til diskusjon av hvert enkelt prosjekt. Det var mange påmeldte, og SKOK må vurdere om vi ønsker å utvide seminaret til mer enn en dag. En deltager foreslår å begrense tiden til presentasjon og at deltagerne i stedet for å presentere hele prosjekter, kunne fokusere på akkurat kjønnsperspektivet i prosjektet. Andre nevner at de setter stor pris på å møte folk på tvers av fagfelt som arbeider med kjønnsperspektiver, variasjonen i metode og tema, og at seminaret var godt organisert og strukturert.

Det er tydelig at det er et stort behov og interesse blant denne gruppen for å kunne mer om kjønnsperspektiver i forskning, og SKOK vil gjøre sitt beste for å imøtekomme det. Vi vil også profesjonalisere seminaret med tanke på det tekniske for å unngå plundring med presentasjoner osv.

Veilederopplæring

SKOK setter pris på HF-fakultetet sin satsning på veilederopplæring og vil prioritere å delta i den grad det er praktisk mulig.

Miljøstøtte

Ph.d.-kandidatene ved SKOK er medlemmer av SKOKs egen forskergruppe, samt Nasjonal forskerskole for kjønnsforskning som har samlinger en gang i året. Flere av våre kandidater er aktive i Stip-HF.

Eventuelle faglige og sosiale tiltak utenfor programmet

SKOK arrangerer regelmessig internseminar (der alle i staben, inkludert rekruttene, legger fram sin forskning for hverandre) og undervisningsseminar (der staben, inkludert rekruttene, deler undervisnings erfaringer og drøfter aktuelle pedagogiske utfordringer med hverandre, med sikte på å styrke egen undervisningskompetanse'). Vi har hatt fokus på å skape sosiale møteplasser ved SKOK som blant annet felleslunsjer hver uke.

Ph.d.-utdanningsmelding for Senter for vitskapsteori, 2023

Oppfølging av ph.d.-utdanningsmelding for 2022 og gjennomføring av eventuelle tiltak

Senter for vitskapsteori etterlyste i 2022 eit forum for rettleiarar ved HF og er glade tilbodry som no er oppretta. Senteret vil proritere å møte der så langt det er mogleg. SVT har også sjølv etablert eit forum for både rettleiarar og rettleidde, og vi kjem til å fortsette å fokusere på dette. Det er også planlagt ei seminar for rettleiarane ved SVT i 2024.

SVT fekk i 2022 tildelt midlar frå UiBs Humaniorastrategi (midlar til forprosjekter og fagleg pilotarbeid) og fekk 3 månader frikjøp for å utvikle eit emne i vitskapsteori og etikk som skal vere ein del av ph.d.-programmet på Det juridiske fakultet. Emnet PHDJUR907 Vitskapsteoretisk fordjuping og analyse vart utvikla i løpet av 2023 og skal implementerast som pilot i 2024. Frikjøpet var på 2 mnd. Den siste månaden var lagt inn som eigendandel frå SVT i prosjektet.

Opptak, gjennomføring og disputasar

Det var ein disputas ved SVT i 2023. Det var ingen underkjenningar eller mindre omarbeidingar.

Det byrja to nye ph.d.-kandidatar ved senteret i 2023. Ein byrja i januar og den andre i juni. Ved utgangen av 2023 hadde senteret 7 aktive ph.d.-kandidatar. Fire av desse planleggjer å levere i løpet av 2024. I tillegg har vi ein stipendiat som er tilsett ved MN-fakultetet, men som har arbeidsplass og rettleiar ved SVT. Vi har også ein ph.d.-kandidat tilknytt prosjektet SeMPER-Arctic, der UiB er partner, og som deltek på kurs og internseminar ved SVT og har biretleiar hos oss.

Vi har for tida 4 kandidatar på eksternfinansierte prosjekt, og 3 finansierte gjennom stipendiatheimlar. Senter for vitskapsteori har ikkje hatt fråfall av ph.d.-kandidatar på mange år

Kandidatane sitt bidrag til forskninga ved fakultetet

Dei kandidatane som er tilsett på prosjekt bidreg inn i prosjekta. Alle kandidatane er integrerte i SVTs forskargruppe Vitskapsteori og deltek på internseminar annankvar veke. Forskargruppa Environmental Humanities sin seminarserie er også aktuell for nokre av våre kandidatar. Ved opptak av nye kandidatar blir det gjort strategiske vurderingar med både med omsyn til rekruttering som kan styrke senterets faglege profil og undervisningsoppgåver, og oppbygging av nye område der kompetanse trengst

Senterets systematiske kvalitetsarbeid

Framdriftsrapportane lesast av ph.d.-utdanningskonsulent, administrasjonssjef og senterleiar, og avvik følgast opp med tiltak. Dei kandidatane som ber om møte får det. Alle kandidatane gjennomgår midtvegevaluering, og alle får tilbod om sluttseminar. Alle kandidatane får tilbod om medarbeidersamtalar der karriererettleiing er ein naturleg del. Alle kandidatane deltek i ph.d.-programmets opplæringsdel.

Kvalitetssikring av den kandidatspesifikke delen av opplæringsdelen vert gjort i fellesskap av rettleiar, forskarutdanningkonsulent og senterleiar diskuterer relevans og omfang av dei kurs som kandidatane tek. På den måten sikrar vi at læringsutbyttet står i forhold til programbeskrivelsens læringsutbytte, og at studiepoeng reknast ut etter gjeldande norm. Vi har også låg terskel for å konsultere ph.d.-koordinator ved HF-fakultetet i tilfelle.

Eventuelle emneevalueringar

Emnet VITHF900/905 Vitskapsteori og etikk vart evaluert i 2023, både gjennom studentevaluering og eigenevaluering av emneansvarleg. Evalueringsrapporten er vedlagt denne meldinga.

Miljøstøtte og faglege og sosiale tiltak utanfor programmet

Kandidatane ved SVT tek deltek i internseminar som finn stad om to gongar i månaden. Dei presenterer arbeidet sitt der på lik linje med andre tilsette ved senteret. SVT har i 2023 arrangert eigne leseseminar for ph.d.-kandidatane. Leseseminara fortset inn i 2024. Tema for leseseminar er sentrale forfattarar i vitskapsteori, hausten 2023 var dedikert til Bruno Latour. Det var også eit ph.d.-seminar på Voss i desember 2023 som tok utgangspunkt i tekstar som ph.d.-kandidatane foreslo. Av sosiale tiltak har vi eit sosial treffpunkt som ph.d.-kandidatane arrangerer ein gong i månaden.

Eigenvurdering VITHF900 og VITHF905: Kurs i vitskapsteori og etikk 2023

VITHF900 og VITHF905 er to kursvariantar i vitskapsteori og etikk for ph.d.-kandidatar ved Det Humanistiske fakultet. Desse kursvariantane har ein felles seminardel, men ulikt arbeidsomfang ut over dette.

VITHF900-varianten (10 studiepoeng) har følgande struktur:

- *Seminardel på fem dagar med undervisning diskusjonar og utforming av tema for essay.
- *Rettleiingsgrupper der kandidatane arbeider med sine vitskapsteoretiske essay og kommenterer kvarandre med innspel frå faglærar.
- *Framlegging av det vitskapsteoretiske essayet på kandidaten sitt institutt, med diskusjon.

På denne varianten skal kandidatane skrive eit vitskapsteoretisk essay med utgangspunkt i ei vald problemstilling som er relevant for deira eige ph.d.-prosjekt eller eige fagområde. Som i tidlegare år vert ideane for essayet arbeidd fram i mindre rettleiingsgrupper og i samråd med faglærar og i nokre tilfelle også i dialog med kandidaten sin hovudrettleiar. Kandidatane la fram utkast til essay og diskuterte desse med dei andre stipendiatane og faglærar i rettleiingsgruppene sine. Desse gruppene har stort sett fungert svært bra, og vi har kome fram til at slike grupper ikkje bør ha fleire enn 4 deltakarar. Etter nokre rundar med diskusjon og revidering vart dei vitskapsteoretiske essaya leverte inn og vurderte av ein komité. Komitéen bestod av faglærarar (anten Torjus Midtgarden eller Silje Langvatn) samt to fagpersonar frå kandidaten sitt eige institutt. I år var 14 kandidatar oppmelde til denne varianten. Ein kandidat måtte utsette innlevering av essay på grunn av fødsel og påfølgande svangerskapspermisjon. I tillegg var det ein kandidat frå tidlegare år som la fram sitt essay. Alle essay som vart leverte inn vart tilrådde for framlegging av komiteane. Det vart så arrangert eit ope framleggingsseminar for kvar av kandidatane. Kandidaten la fram essayet sitt og svara deretter på spørsmål frå komitéen og andre i publikum. Ofte vart det gode diskusjonar på desse framleggingane som har ein viktig funksjon med å engasjere kandidaten sin rettleiar og fagmiljøet elles i vitskapsteoretiske refleksjonar.

VITHF905 (5 studiepoeng) har følgande struktur:

- *Seminardel på fem dagar med undervisning diskusjonar og utforming av tema for essay.
- * Kort rettleiing med faglærar på epost om problemstilling for det vitskapsteoretiske essayet.

Denne varianten har eit essay med kortare omfang og dermed ei meir avgrensa vitskapsteoretisk eller etisk problemstilling. Kandidatane som valde denne varianten deltok ikkje i rettleiingsgrupper, men fekk innspel på problemstilling og deretter noko rettleiing frå faglærar. Denne varianten har ikkje ei ope framlegging av essayet. I år var 5 kandidatar oppmelde på denne varianten. Alle fem leverte inn sine oppgåver og fekk dei godkjende av fagleiar. Den eine måtte kome med nokre utdjupingar for å få essayet godkjent. Det er vedteke at denne kortare varianten av kurset skal avviklast etter neste års kurs.

Vårt inntrykk er at kandidatane var svært godt nøgde med rettleiingsgruppene og rettleiinga frå faglærar i samband med det vitskapsteoretiske essayet. Dette gjeld spesielt kandidatane som valde VITHF900-varianten med lenger essay. Studentevalueringane (sjå vedlegg nedanfor) stadfester dette inntrykket.

Den felles seminar delen gjekk i år over fem fulle dagar (sjå programmet som er lagt ved). Første samling var 16. –18. januar, og andre samling 23-24 januar. Seminar delen omfatta forelesingar i vitskapsteori, klassisk vitskapsfilosofi for naturfag og humaniora, hermeneutikk, objektivitet og konstruktivisme, etisk teori, forskningsetikk og forskningsetiske dilemma, akademiske normer, akademisk fridom, teori-analyse og omgrepsanalyse, kritiske perspektiv, samt ei forelesing om feministisk og dekoloniale perspektiv på kunnskapsproduksjon. Utvalet av vitskapsteoretiske og etiske perspektiv er gjort for å gje deltakarane kunnskap om ei rekke generelle problem i vitskapsteori og etikk innan humaniora slik det er intendert i formuleringa av læringsutbytte. Forelesarar var Silje Aambø Langvatn (SVT), Torjus Midtgarden (SVT) Laura Drivdal (SVT) og Kari Jegerstedt (SKOK). I tillegg deltok Michael Grote frå Universitetsbiblioteket med innspel under seminar delen. I løp av det siste året har vi hatt tett kontakt med Grote som er ansvarleg for PHDOF903 og delteke på kvarandre sine kurs for å betre sikre at dei to kursa er komplementære.

Some foreslått vår evalueringsrapport frå i fjor har vi utvida forskningsetikk-undervisinga til to fulle «etikk»-dagar. Ved å kombinere forelesingar og diskusjon om ulike etiske argumentasjonsmåtar/typar av teori, med ei forelesing om interne vitskapelege normer og ideal har kandidatane fått eit betre grunnlag for å lese og diskutere dei forskningsetiske retningslinjene og deretter analysere og diskutere ei rekkje konkrete forskningsetiske dilemma og gråsoner eksempel av relevans for deltakarane sine ph.d.-prosjekt. Utvidinga vart også gjort for å gje rom til meir diskusjon av etiske dilemma knytt til deltakarane sine egne prosjekt, samt meir rom til å trekkje parallellar mellom forskningsetikk og andre delar av kurset (t.d. hermeneutikk og postkolonial/dekolonial tenking.) Dette har blitt etterspurd av kandidatane i tidlegare evalueringar.

Ei tilbakemelding frå tidlegare år har vore at forelesinga om postkolonial/dekolonial tenking bør integrerast betre i kurset. Vi har prøvd å løyse dette ved å legge opp ei «bakgrunnsforelesing» om kritiske perspektiv og ved å ha forelesinga som tek opp postkolonial/dekolonial tenking tidlegare i seminar delen slik at det er høve til å diskutere den i ettertid og dra koplingar til dei andre delane av kurset.

Dei fleste skriftlege og munnlege tilbakemeldingane på seminar delen frå kandidatane var vært gode (sjå nedanfor). Som før har nokre få uttrykt at kurset spenner for vidt og at nokre tema er for generelle. Vi hadde håpa å kunne bøte på dette med fag-spesifikke litteraturlister som supplerer den felles litteraturen vi har lagt opp på kurset. For å få dette i stand sende vi fjorårets program og litteraturlister til fleire av institutta og bad om innspel til meir fagnær litteratur som kunne supplere denne. Vi fekk i liten grad respons på dette. Slike supplerande litteraturlister kan vere til nytte for kandidatane i arbeidet med det vitskapsteoretiske essayet og vi vil difor vurdere andre måtar vi kan gå fram på for å få tilbakemeldingar og forslag frå institutta på supplerande litteratur. Vi ynskjer likevel å halde fast på at seminar delen først og fremst skal ha felles forelesingar om generelle problemstillingar og tverrfaglege diskusjonsgrupper. I ei tilbakemelding blir det stilt spørsmål ved relevansen av klassisk vitskapsfilosofi (m.a. K. Popper) og det blir etterlyst innslag av relevans for estetiske fag spesielt. Slik programmet er no har vi berre eitt innslag som tek opp klassisk vitskapsfilosofi og vi meiner dette forsvarer sin rett som bakgrunn for seinare

diskusjonar. Når det er sagt ønsker vi slike innspel velkommen i vårt kontinuerlege arbeid med å prøve å gjere kurset relevant for dei ulike humanistiske faga. Eit formål med kurset er at kandidatane får møte andre perspektiv og typar av litteratur og teori enn det dei får i sine respektive fagmiljø. Som vi har nemnd i tidlegare rapportar: I mange tilfelle viser slike tverrfaglege innspel seg å vere til nytte for kandidatane sitt arbeid med det vitskapsteoretiske essayet, og i nokre tilfelle også noko som gir kandidatane nye og originale perspektiv på sine eige ph.d.- prosjekt.

Som i fjor hadde vi første dag av seminardelen på UiB og deretter to dagar på hotell. Vi synest det fungerer svært godt å reise vekk saman tidleg i kurset. Kandidatane vart raskare kjende med kvarandre og dermed meir investerte i kurset. Som i fjor opplevde vi at dette resulterte i meir opne og engasjerte diskusjonar i gruppene og i plenum og vi vil halde fast på dette også neste år. Til neste år vil vi redusere seminardelen med ein halv dag, og legge opp enda meir tid til diskusjon og gruppearbeid, slik også har blitt etterspurd av ein del av seminardeltakarane i munnleg kommunikasjon.

Silje Aambø Langvatn
Emneansvarleg ved Senter for Vitskapsteori

Arkivsaksnr.:
2024/3431

Dokumentdato:
26.04.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak:
31/24

Møtedato:
07.05.2024

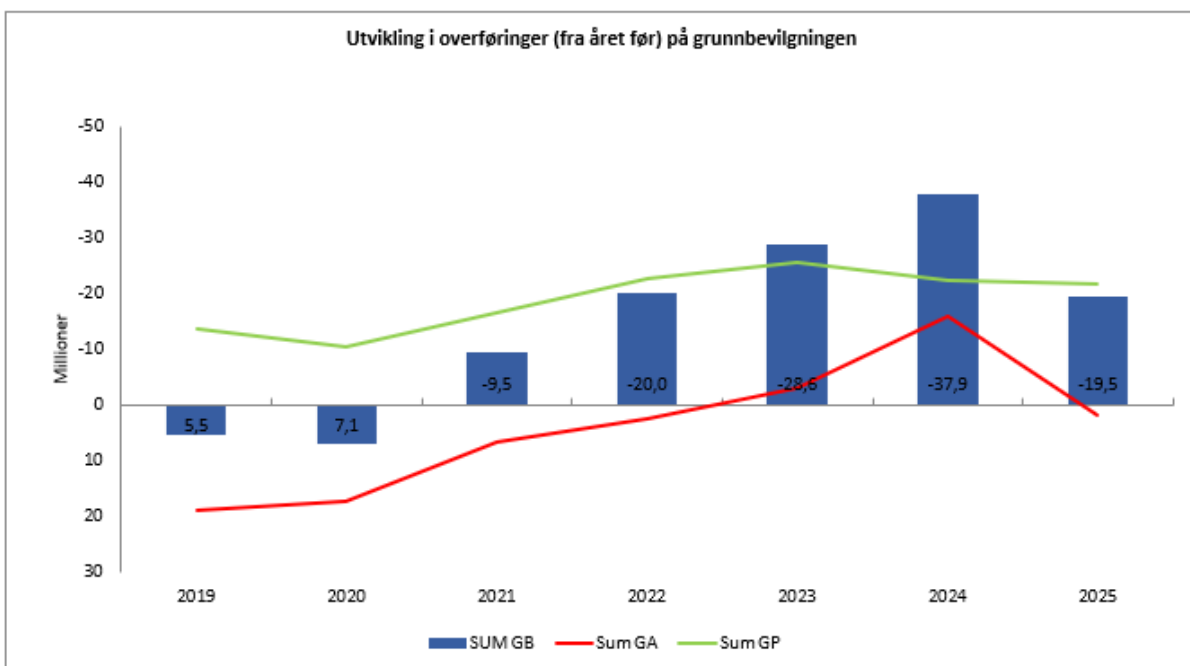
Regnskap per mars 2024

Vedlegg:

- Økonomirapport Det humanistiske fakultet etter mars 2024.
- Vedlegg til økonomirapport etter mars 2024.

Kommentarer til regnskapsrapporten:

Regnskapsrapporten per mars viser at BOA-aktiviteten ligger 6,6 mill. kroner lavere enn budsjettert. På grunnbevilgningen samsvarer regnskapet i hovedsak med budsjettert. Vi finner imidlertid fremdeles enkelte midlertidige periodiseringsavvik. Disse avvikene vil bli rettet til neste budsjettoppdatering.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar saken til orientering.

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

Økonomirapport for Det humanistiske fakultet etter mars 2024

Sentrale forkortelser:

GA = Grunnbevilgning annuum (Rammetilskudd fra Kunnskapsdepartementet, fordelt videre fra UiB til HF. Basis og resultatmidler fra åpen og lukket ramme)

GP = Grunnbevilgningsprosjekter (Øremerkede UiB prosjekter)

GB = Grunnbevilgning. Summen av GA og GP

BOA = Bidrags- og oppdragsaktivitet (finansiert av eksterne, utenfor UiB)

1. Status fakultetet totalt

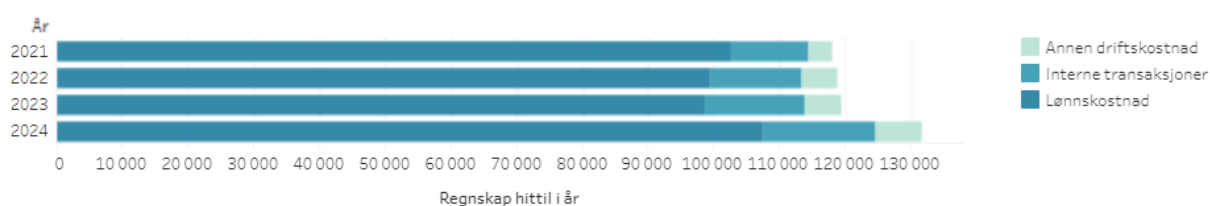
TABELL 1: STATUS FAKULTETET TOTALT. TALL I 1000 KR.

	Årsbudsjett	Budsjett hittil i år	Regnskap hittil i år	Avvik hittil i %
Inntekter	-481 134	-131 305	-124 083	-5,5%
Kostnader	500 729	130 551	131 579	-0,8%
Sum totalt	19 595	-754	7 497	

Regnskapsoppstillingen etter mars viser lavere aktivitet på BOA enn budsjettet med 6,6 mill. kroner, dette vises både under inntekter og kostnader.

På GB har vi et negativt, men midlertidig, inntektsavvik på 1,7 mill. kroner og et negativt kostnadsavvik på 6,6 mill. kroner. Mesteparten skyldes feil periodisering og vi regner med at dette vil rette seg opp i løpet av året.

FIGUR 1 UTVIKLING KOSTNADER TOTALT. TALL I 1000 KR.

Figur 1 viser utvikling i kostnader fordelt etter kontoklasse. Se også vedlegg som viser utvikling i årsverk. Kostnadsnivået hittil i år ser ut til å være betydelig høyere enn tidligere år innenfor alle kategoriene.

2. Status grunnbevilgningen (GB)

2.1. Status i forhold til budsjett

2.2. TABELL 2: STATUS GRUNNBEVILGNINGEN (GB). TALL I 1000 KR.

		Årsbudsjett	Budsjett hittil i år	Regnskap hittil i år	Avvik hittil i %
Inntekter	Salgs- og driftsinntekt	-381 134	-99 905	-98 250	-1,7%
	Sum	-381 134	-99 905	-98 250	-1,7%
Kostnader	Lønnskostnad	372 968	96 770	95 199	1,6%
	Annen driftskostnad	47 798	5 407	4 877	9,8%
	Interne transaksjoner	-20 038	-3 026	5 671	-287,4%
	Sum	400 729	99 151	105 747	-6,7%
Sum		19 595	-754	7 497	
Resultat	Disponering av periodens r..	2 865	0	0	
	Overføring fra i fjor	-37 860	-37 860	-37 861	
	Overføring til neste periode	15 400	38 614	30 365	
	Sum	-19 595	754	-7 497	
Sum		-19 595	754	-7 497	
Sum totalt		0	0	0	

Tabell 2 viser budsjett, regnskap og avvik i prosent for GB per mars. Vi har et negativt inntektsavvik som utgjør -1,7 % (1,7 mill. kroner) og et negativt kostnadsavvik som utgjør -6,7 % (6,6 mill. kroner).

Inntekter

Inntektene er til sammen -1,7 % (1,7 mill. kroner) lavere enn budsjettert etter mars.

Egentlig har vi høyere inntekter enn planlagt på GB, med 1,3 mill. kroner på grunn av flere betalende studenter enn budsjettert på etter- og videreutdanningstilbudet PRISME. Dette dekkes over av et midlertidig negativt avvik på rekrutteringsprosjektet der belastning for driftsmidlene er budsjettert i feil måned.

Lønnskostnader

Avvik på lønn utgjør samlet sett 1,6 % (1,5 mill. kroner) på grunnbevilgningen.

Mesteparten av avvikene på lønn ligger på instituttnivå. 0,5 mill. kroner på annuum, 0,6 mill. kroner på EVU og 0,4 mill. kroner på Ex.phil. Mye skyldes høyere refusjoner enn budsjettert hittil. Vi ligger også bak med 0,5 mill. kroner i lønn på rekrutteringsprosjektet. På annuum på fakultetsnivå har vi noen avvik på grunn av etterbetaling av professoropprykk og økt lønn på grunn av tilslag på SFF. Dette har vi satt av midler til, men ikke truffet med periodiseringen.

Andre driftskostnader

Under andre driftskostnader finner vi typisk kostnader for driftstilskudd, reiser, konferanser, møter, rettighetslisenser, inventar, datamaskiner osv.

Vi har et samlet avvik på andre driftskostnader med 9,8 % (0,5 mill. kroner).

På drift finner vi også en feil i periodiseringen på rekrutteringsstillinger, som kan sees i sammenheng med avviket på inntekter. Dette gir et midlertidig negativt avvik på 2,4 mill. kroner. Det er foreløpig brukt lite av rekrutteringsstillingenes driftsmidler, noe som gir positivt avvik på 0,5 mill. kroner etter mars.

På sentral egenfinansiering ligger vi 1,4 mill. kroner på etterskudd etter mars.

Interne transaksjoner

Interne transaksjoner er kostnader og inntekter som oppstår og fordeles internt på UiB. Interne transaksjoner kan være husleie, BOA-påvirkning, flytting av lønnskostnader, betaling for tjenester fra andre avdelinger ved UiB, osv.

Avviket på interne transaksjoner utgjør -287,4 % (-8,7 mill. kroner) etter mars.

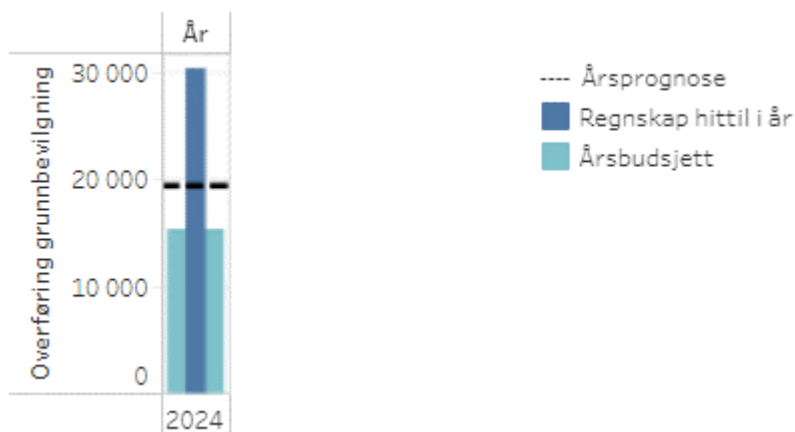
Vi har et stort negativt avvik på interne transaksjoner som skyldes at vi ikke har mottatt den faste delen av inntektene til norskursene, på 5,8 mill. kroner, som vi regnet med skulle komme inn i mars. Disse inntektene vil komme inn senere.

Vi er forsinket med en prosjektavslutning som gir et midlertidig negativt avvik på -1,4 mill. kroner på IF. Ellers har vi rundt 0,9 mill. kroner høyere nettobidrag fra BOA enn budsjettet hittil.

Øvrig avvik på interne transaksjoner skyldes for det meste feil periodisering av inntekter til sentral egenfinansiering. Dette retter vi på i neste budsjettoppdatering.

2.3. Prognose på overføring til neste år

FIGUR 2 OVERFØRING PÅ GRUNNBEVILGNINGEN (GB). TALL I 1 000 KR.

Figur 2 viser budsjett og prognose for overføring til 2025. For å se utviklingen over tid henviser vi til figuren i saksfremlegget. Prognosen for overføring bygger på overføring fra i fjor pluss prognose for årsresultat. Prognosen for overføring til 2025 er nå på 19,5 mill. kroner. Dette består av en negativ saldo på GA med 8,6 mill. kroner og en positiv saldo på GP med 28,2 mill. kroner.

TABELL 3 OVERFØRINGER PÅ GB TIL 2025, ETTER PROSJEKTNIVÅ. TALL I MILL. KRONER

Fin.kilde spes.	Prosjektnivå	Budsjett	Prognose	Saldering	Overført fra 2024
GA	Annuum	-7,7	-8,1	6,6	1,5
	EVU	2,2	4,1		-4,1
	Exphil	-4,5	-4,6		4,6
Sum GA		-10,0	-8,6	6,6	2,0
GP	Rek.stillinger	7,0	6,6	-6,6	0,0
	Studiesentre	1,6	1,6		-1,6
	Sentral egenfinansiering	13,6	16,6		-16,6
	Andre GP	3,2	3,3		-3,3
Sum GP		25,4	28,2	-6,6	-21,5
SUM GB		15,4	19,5	0,0	-19,5

Tabell 3 viser budsjett og prognose på overføring til neste år, fordelt etter prosjektnivå. Kolonnen «Overført fra 2024» viser hva saldoen vil være i 2025 etter saldering av Rekrutteringsstillinger.

3. Status bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA)

TABELL 4 STATUS INNTEKTER BIDRAGS- OG OPPDRAGSFINANSIERT AKTIVITET (BOA). TALL I 1000 KR.

	Årsbudsjett	Budsjett hittil i år	Regnskap hittil i år	Avvik hittil i %
NFR	-64 000	-18 293	-15 020	-17,9%
EU	-9 000	-2 011	-2 116	5,2%
Andre	-26 600	-10 996	-8 677	-21,1%
Gaver som ik..	-400	-100	-19	-81,4%
Sum totalt	-100 000	-31 401	-25 832	-17,7%

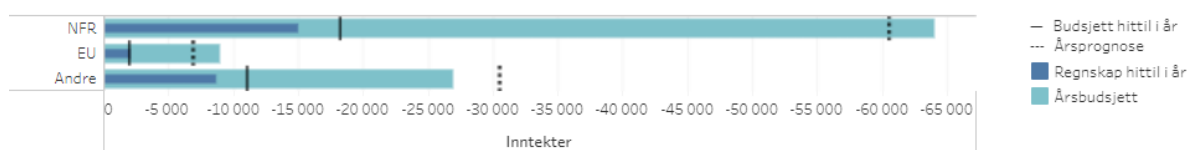
Tabell 4 viser et samlet avvik på 25,5 % (5,5mill. kroner) på BOA.

Under Andre finner vi et samlet negativt avvik på 2,4 mill. kroner. 1,4 mill. kroner av disse skyldes forsinket prosjektavslutning på nasjonale prøver i engelsk. Prosjektporteføljen gir likevel grunn til å forvente økende aktivitet i løpet av året, og vi har derfor justert opp prognosen for Andre med 4,1 mill. kroner sammenlignet med budsjett.

På EU ligger vi omtrent på budsjett hittil, men vi har justert ned forventningene i prognosen med 2 mill. kroner på grunn av manglende prosjekttilslag, sammenlignet med målene instituttene meldte inn i budsjettforslaget for 2024.

På NFR ligger vi bak med 3,5 mill. kroner per mars, og har justert prognosen tilsvarende.

FIGUR 3: INNTEKTER BOA

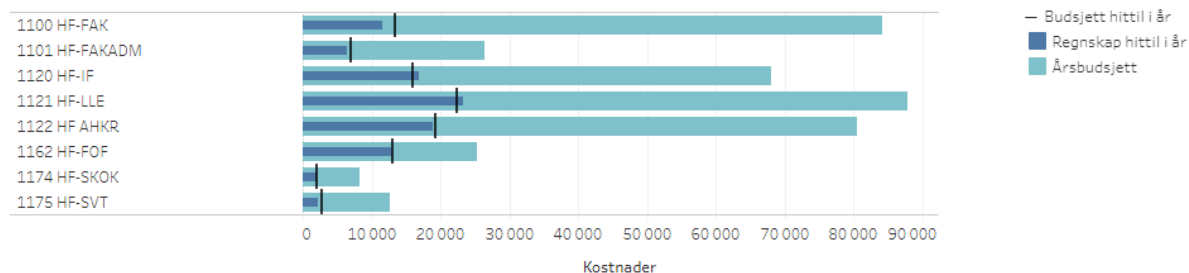

Figur 3 viser budsjett, regnskap og prognose for inntekter per mars. Vi regner med en samlet BOA-aktivitet på 98,5 mill. kroner i 2024. Dette er 1,4 mill. kroner lavere enn budsjettet, og 1,3 mill. kroner lavere enn i fjor.

Vedlegg til økonomirapport, etter mars 2024

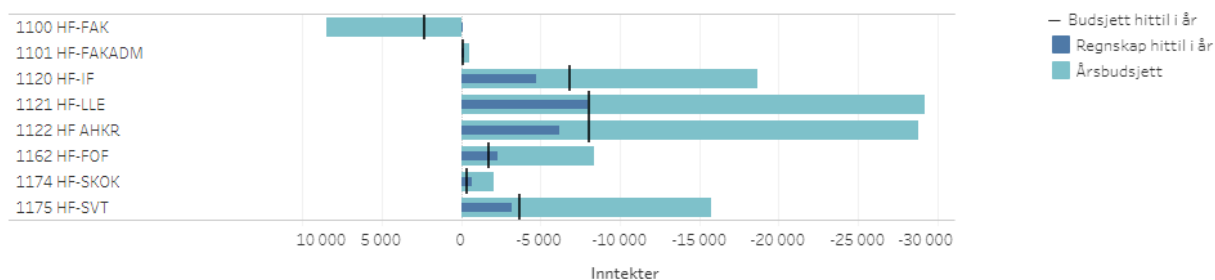
1. Status ved instituttene

FIGUR 4 KOSTNADER PER INSTITUTT GRUNNBEVILGNINGEN (GB). TALL I 1000 KR.

Figur 4 viser at vi stort sett ligger innenfor budsjett per sted på GB. Fastlønn ligger også inne i tallene her. Avviket på IF vil endre seg når planlagt avslutning av oppdragsprosjekt er gjennomført.

FIGUR 5 INNTEKTER PER INSTITUTT BIDRAGS- OG OPPDRAGSFINANSIERT AKTIVITET (BOA). TALL I 1000 KR.

Figur 5 viser BOA-budsjett og regnskap per enhet.

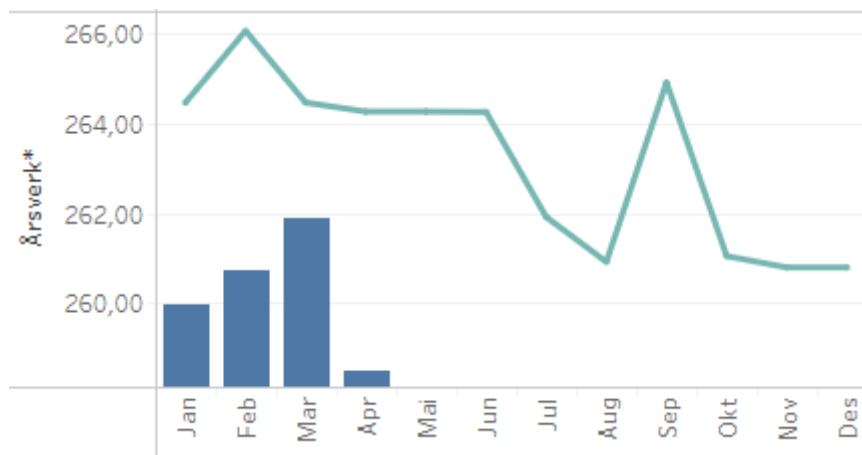
Budsjettet på 1100 HF-FAK er negativt for å korrigere ned totalsummen for hele fakultetet, i tråd med målet for 2024 som vi har meldt inn til UiB sentralt. Budsjettene på instituttnivå er i tråd med det de meldte inn i budsjettprosessen for 2024. IF meldte inn veldig høyt budsjett på NFR, sammenlignet med hva de faktisk har i prosjektporteføljen sin, og vil derfor ha store avvik på BOA i 2024.

LLE, FOF og SKOK ligger foran eller på budsjett, mens AHKR og SVT ligger noe bak.

2. Årsverk per måned i 2024

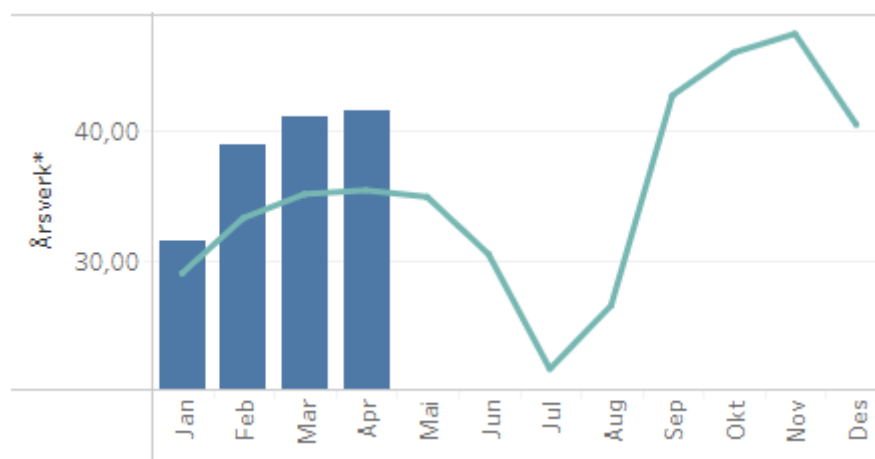
Årsverkstillene, som er hentet ut fra rapporteringsløsningen tableau, viser punktårsverk den første i måneden og er ikke korrigert for fravær eller kortere permisjoner.

FIGUR 6: FASTE STILLINGER PÅ GRUNNBEVILGNINGEN

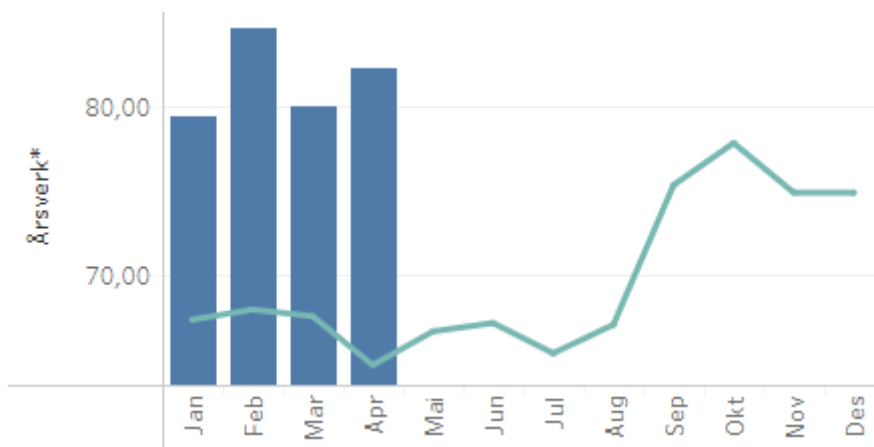
I mars hadde vi 261,91 faste årsverk på grunnbevilgningen. Dette er 2,55 årsverk lavere enn til samme tid i fjor.

FIGUR 7: MIDLERTIDIGE STILLINGER PÅ GRUNNBEVILGNINGEN UTEN REKRUTTERINGSSTILLINGER

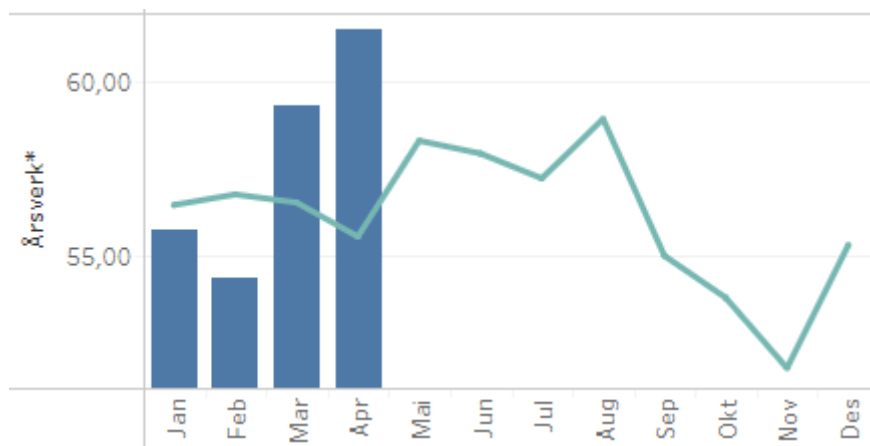
Figur 7 viser 40,97 midlertidige årsverk per mars. Av disse er 9,89 midlertidige, 16,66 vikarer og 14,41 åremålsansatte. Figuren viser at nivået på midlertidige er noe høyere enn i 2023, og differansen for mars måned utgjør 5,91 årsverk.

FIGUR 8: REKRUTTERINGSSTILLINGER PÅ GRUNNBEVILGNINGEN

Per mars hadde vi 80,01 årsverk knyttet til rekrutteringsstillinger på grunnbevilgningen, 12,5 høyere enn til samme tid i fjor.

FIGUR 9: ÅRSVERK BOA

Per mars hadde vi 59,3 årsverk på BOA. Dette er 2,79 årsverk høyere enn til samme tid i fjor.

Unntatt offentlighet iht. offl. § 25, 1. ledd

Arkivsaksnr.:
2024/5497

Dokumentdato:
23.04.2024

Styre:
Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet

Styresak:
32/24

Møtedato:
07.05.2024

Klima- og miljørapport for Det humanistiske fakultet – 2023

Dokument

1. Klima og miljørapport 2023

Bakgrunn

Det humanistiske fakultet ble resertifisert som Miljøfyrtårn 7. mars 2023. Sertifiseringskriteriene dekker viktige områder som arbeidsmiljø, avfallshåndtering, energibruk, innkjøp og transport.

Status på miljøarbeidet skal dokumenteres i en årlig klima- og miljørapport med rapporteringsfrist 1. april hvert år.

Forslag til vedtak:

Fakultetsstyret tar informasjon om klima- og miljørapportering for 2023 ved fakultetet til orientering.

Camilla Brautaset
dekan

Kim Ove Hommen
fakultetsdirektør

UiB - Det humanistiske fakultet

Innrapportering for 2023

Virksomheten sertifiseres etter følgende kriterier:

Felleskriterier, privat og statlig

Sertifikat

Type: 3-årig

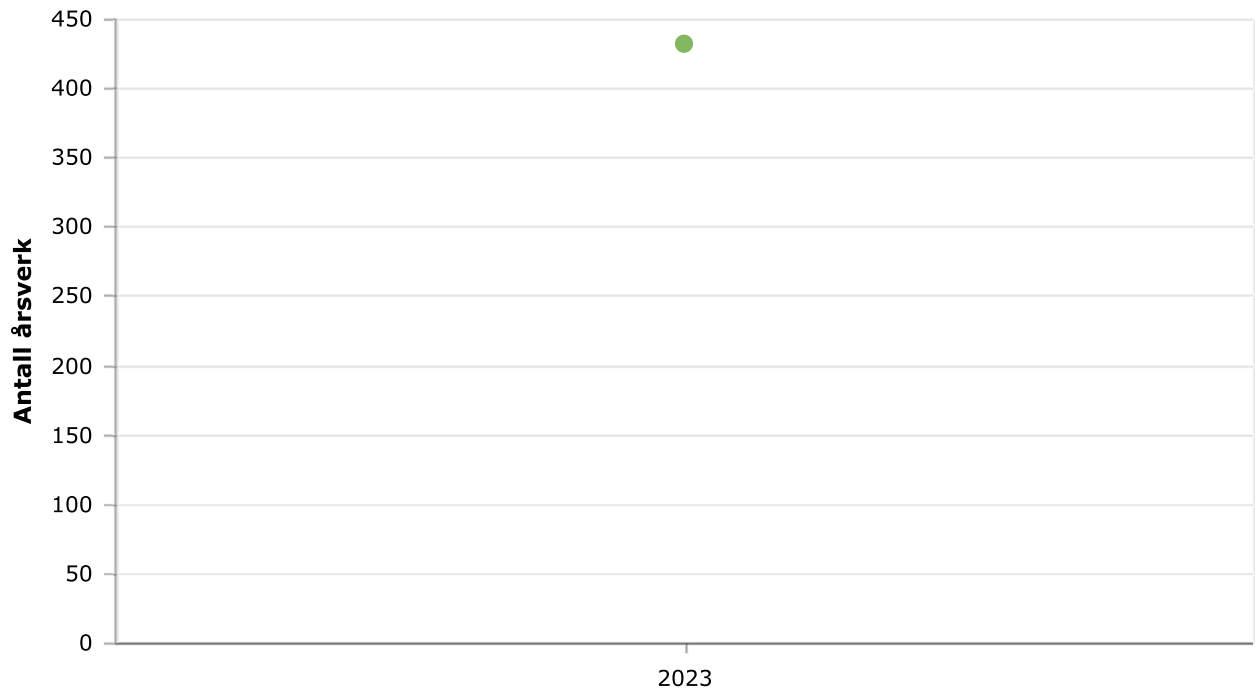
Utstedt: 07 mar., 2023

Utløper: 07 mar., 2026

★ Omsetning og årsverk

Antall årsverk for rapporteringsåret

🗨 Kommentarer

Årsverk er jf. DBH (Database for høyere utdanning).

★ Innkjøp

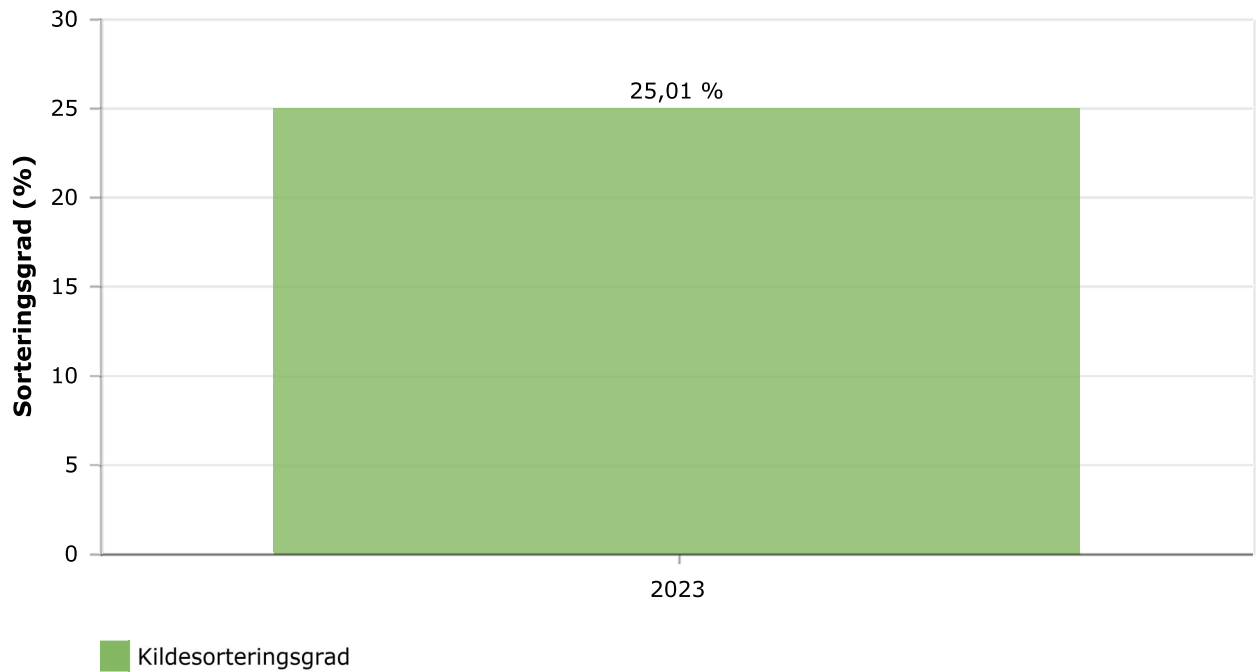

🗨 Kommentarer

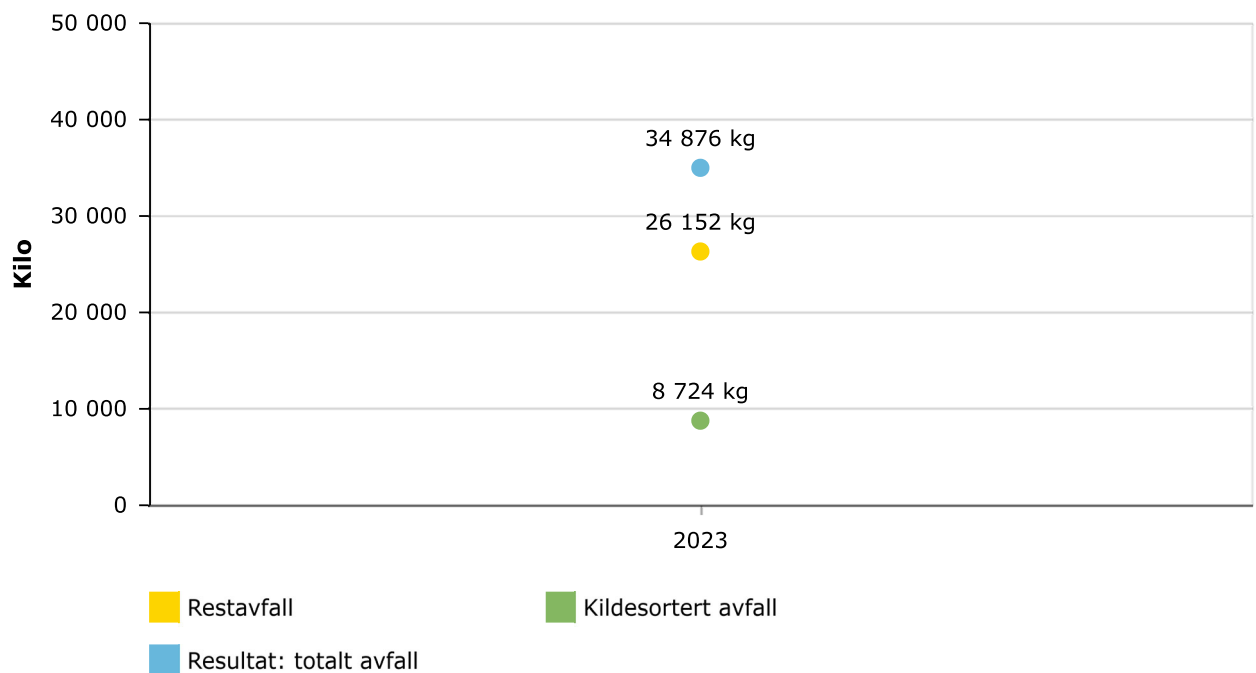
Generelt for UiB: UiB, som en statlig virksomhet, følger Lov om offentlige anskaffelser. Vi har et eget Kontor for Innkjøp som kontrollerer anskaffelsesprosessene, og holder jevnlig kurs, seminarer og opplæring for våre innkjøpere og bestillere. Miljøvennlige valg gjøres gjennom UiBs rammeavtaler.

Avfall og ombruk

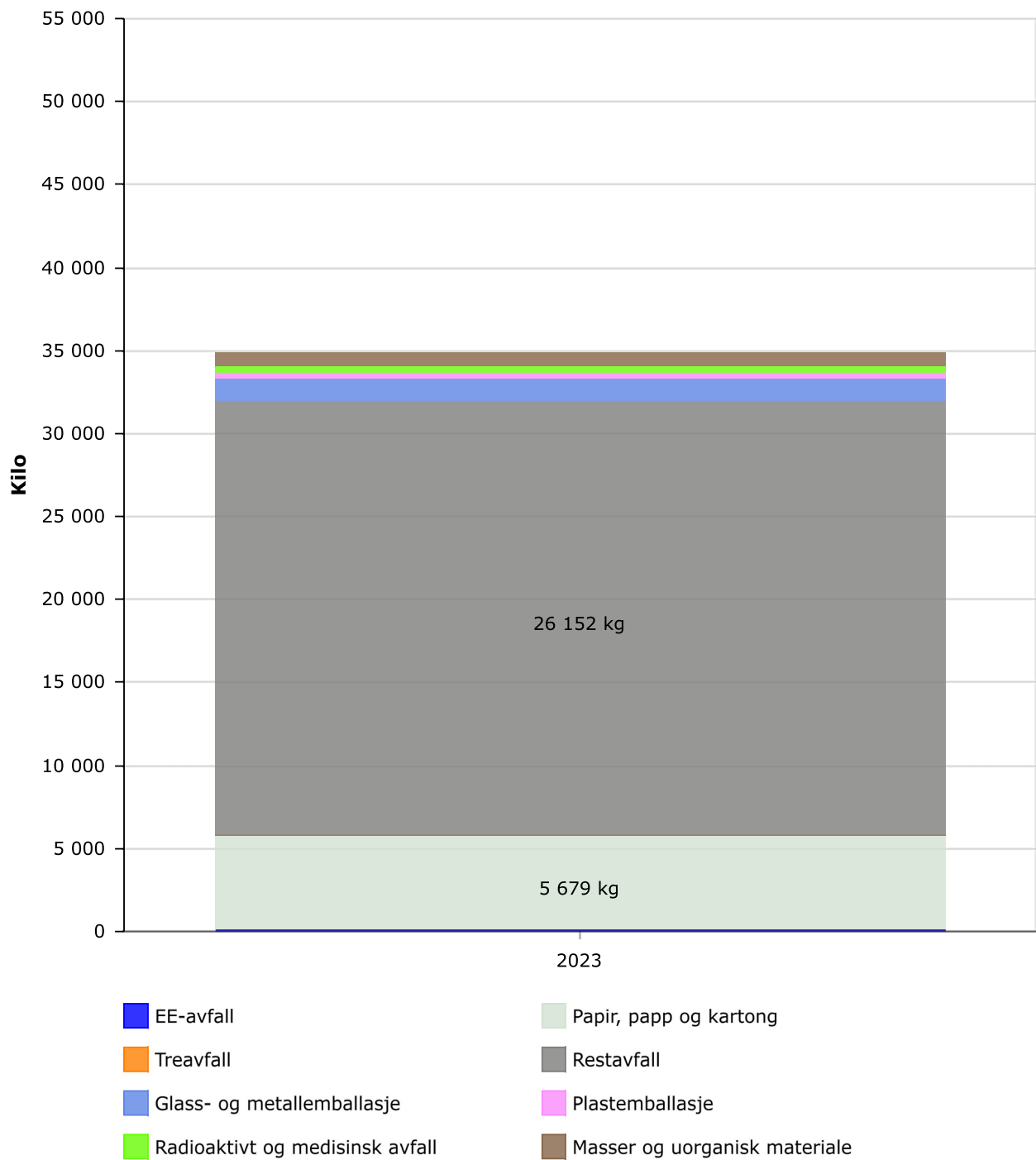
Sorteringsgrad

Totalt avfall

Avfallsmengder per avfallskategori

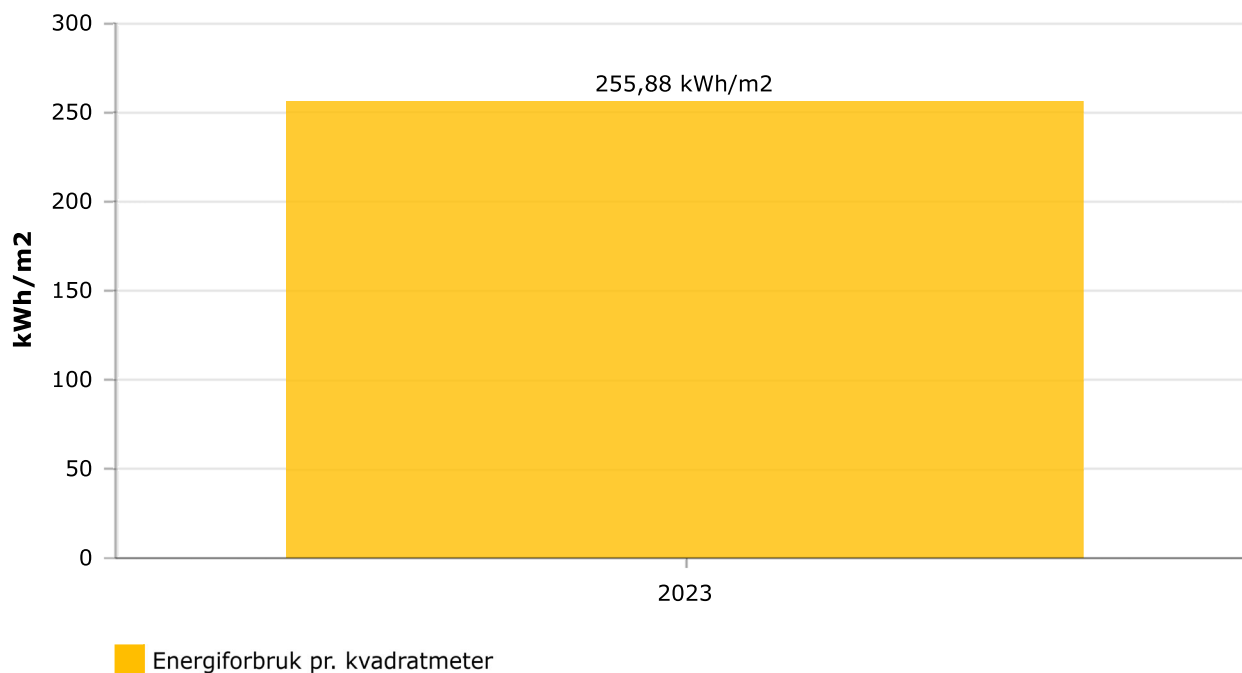
🗨 Kommentarer

Avfall er rapportert pr bygg og fordelt på enheter basert på sin prosentandel av hvert bygg.

Energiforbruk

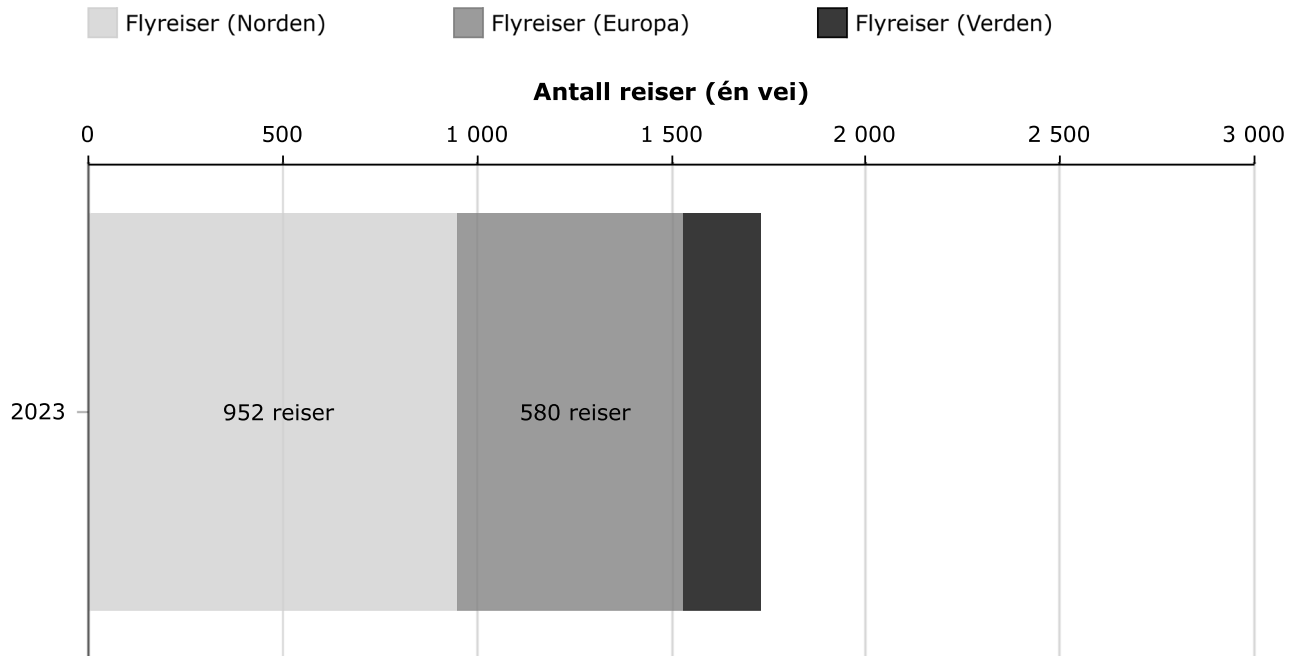
Energiforbruk pr. kvadratmeter

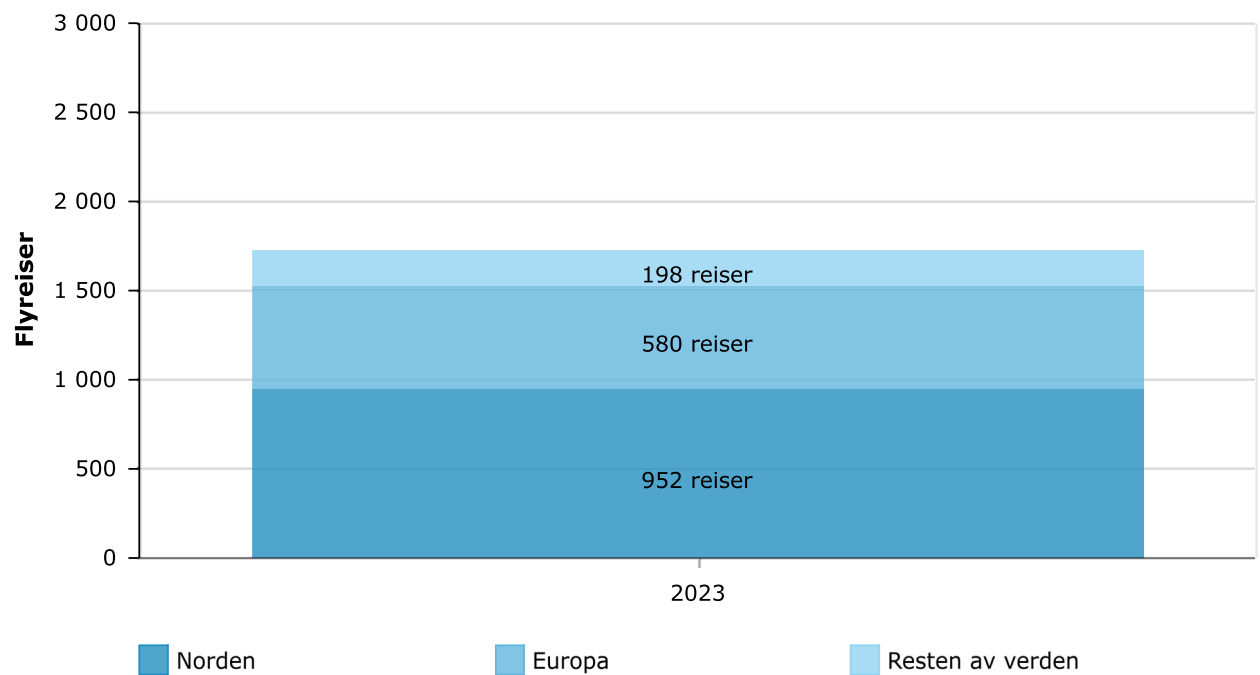
Kommentarer

Energibruk er rapportert fra Eiendomsavdelingen på byggnivå og deretter fordelt basert på prosent areal som brukes av hver enhet i hver av bygningene. Antallet kvadratmeter pr enhet ble fra 2022 regnet ut basert på nettoareal, ikke bruttoareal som tidligere, og er derfor forskjellig fra tidligere år. I 2023 kjøpte UiB opprinnelsesgarantier for all elektrisitet. Eksportert elektrisitet/varme til nett rapporteres ikke for 2023 ettersom vi mangler en totaloversikt.

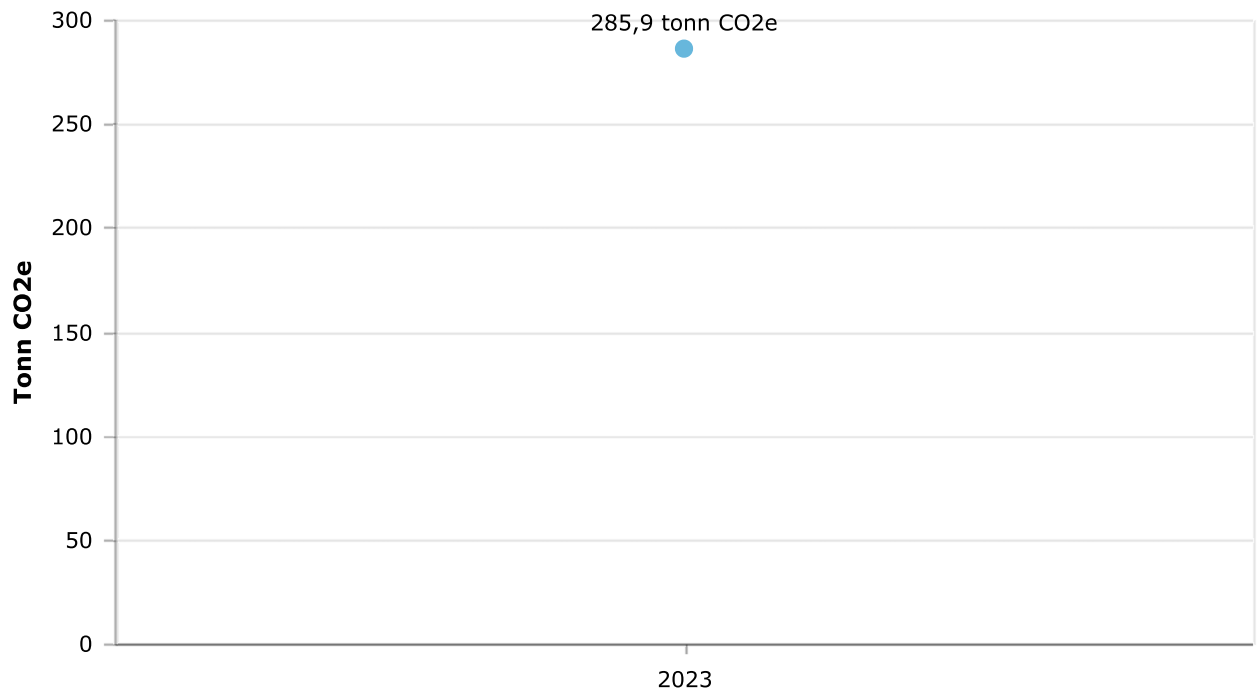
Tjenestereiser

Flyreiser

Klimagassutslipp fra flyreiser

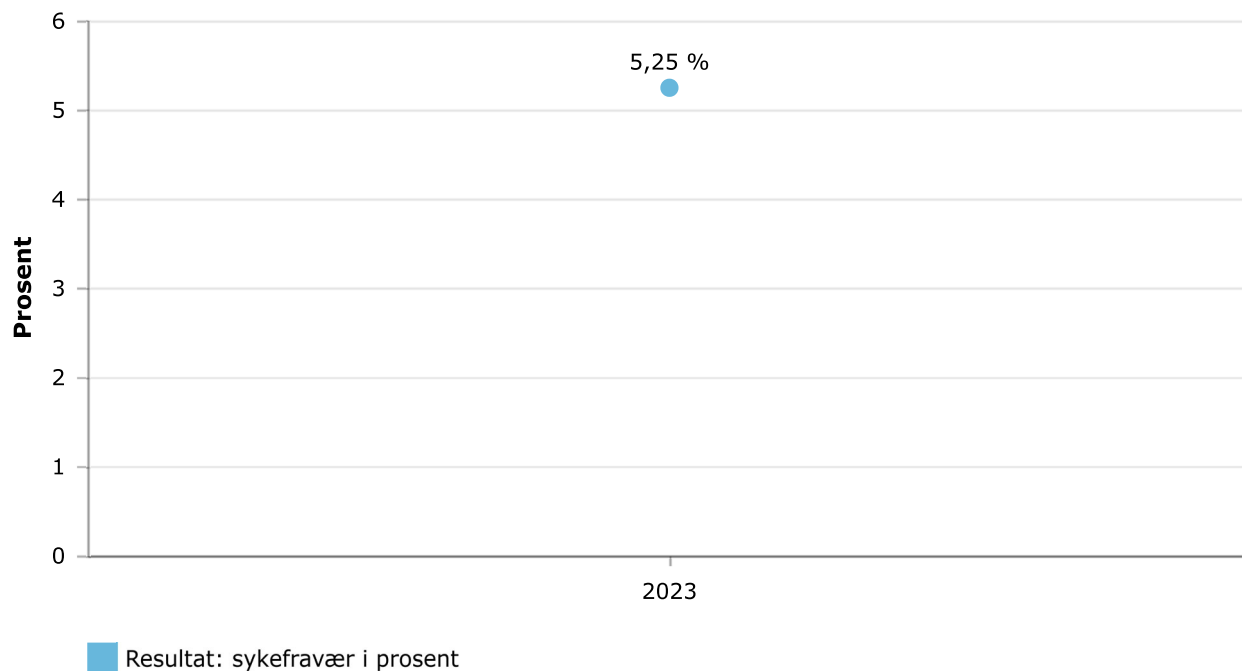

🗨 Kommentarer

Flyreiser og kjøregodtgjørelse er hentet fra Bluegarden (reiseregningssystemet), og er videre fordelt basert på kostnadssted.

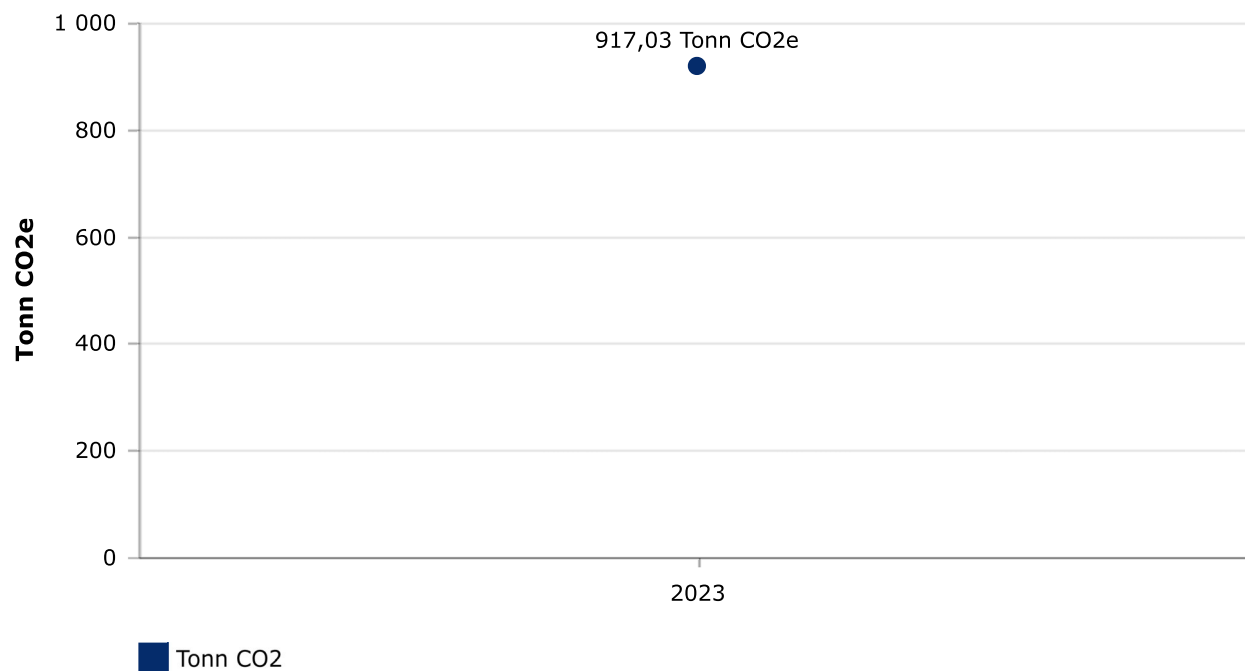
Sykefravær i prosent

Kommentarer

Sykefraværsprosenten er hentet fra DFØ Innsikt.

Klimagassutslipp totalt

☰ Gjennomførte tiltak

Innkjøp

Generelt for UiB: UiB, som en statlig virksomhet, følger Lov om offentlige anskaffelser. Vi har en egen innkjøpsseksjon som kontrollerer anskaffelsesprosessene, og holder jevnlig kurs, seminarer og opplæring for våre innkjøpere og bestillere. Miljøvennlige valg gjøres gjennom UiBs rammeavtaler. I 2020 vedtok UiB en ny anskaffelsesstrategi hvor "UiB skal bevege seg fra at miljø- og klimabeslutninger innen innkjøp treffes av den enkelte, til at valgene styres, særlig på områder innen bygg og fellesfunksjoner. Styringen skal ikke gå på bekostning av kvalitet innen forskning og utdanning, men sikre at universitetet kan nå sine miljø- og klimamål." Det settes søkelys mot tiltak for å redusere innkjøp generelt, for eksempel ved å legge til rette for gjenbruk, økt produktlevetid og mer rasjonell bruk av tilgjengelige ressurser.

Spesifikt for HF: Fakultetet har et økt fokus på at innkjøp skal foregå innenfor rammeavtalene til UiB. Det er også en oppfordring om å unngå å bestille i små kvanta. I tillegg arbeider fakultetet videre med å legge til grunn miljøvennlige alternativer når det kommer til f. eks møtemat. Det oppfordres til gjenbruk av møbler, IT-utstyr, kontorrekvisita etc. for å redusere innkjøp. Både fakultetssekretariatet og enhetene benyttet seg blant annet av Loopfront ved møbelanskaffelse i 2023.

Avfall og ombruk

Generelt for UiB: UiB signerte i 2023 en ny tjenestekontrakt for avfallshåndtering med BIR. I kontrakten er det lagt inn en rekke miljøtiltak som feks nullutslippskjøretøy og økt materialgjenvinning. UiB sammen med BIR og Coor har i løpet av 2023 gjennomført en plukkanalyse av restavfall fra tre bygg. Analysen viser at 40-50% av restavfallet kunne vært kildesortert til andre fraksjoner, slik at det ligger et stort potensial i å bedre sorteringsgraden. UiB arrangerer en årlig ryddeaksjon i Strandryddeuka og engasjerte studenter og samarbeidspartnere deltok 15. september på Rein Hardangerfjord, også omtalt som "verdens største plastyddeaksjon" (<https://www.uib.no/aktuelt/156722/stort-engasjement-p%C3%A5-verdens-st%C3%B8rste-plastyddeaksjon>). UiB har ansatt en egen gjenbrukskoordinator, som skal koordinere det overordnede arbeidet med gjenbruk av møbler.

Spesifikt for HF: Fakultetet har ordinær kildesortering etablert på samtlige enheter. I løpet av 2023 ble det innført sortering av matavfall. I tillegg er det fokus på å etablere lokale rutiner for å redusere bruken av engangsprodukter til et minimum.

Energi

Generelt for UiB: Universitetet i Bergen gjennomførte energimerking av hele bygningsmassen i 2012, og har siden arbeidet med å gjennomføre tiltakslisten fra energimerkingen. I tillegg har UiB en ENØK-ingeniør i 100 % stilling, som arbeider kun med energieffektivisering som lysstyring, varmestyring, optimalisering av ventilasjon og gjenbruk av spillvarme fra datasentre. UiB har også et eget nærvarmenett med en sjøvannsvarmepumpe som henter energi ut fra vannet på 100 meters dyp i Byfjorden. UiB byttet ut all fyringsolje med bio-olje fra 2016, og planlegger å fase denne ut når de aktuelle bygningene kan knyttes på fjernvarmenettet i Bergen. Det sentrale målet for energi er 30% redusert energiforbruk innen 2030. UiB skal ha rundt 11 000 solcellepaneler på sine tak i 2025. Det betyr at så godt som alle tak på UiB sine bygg vil være fylt av solcellepaneler. Det planlegges også for et helt nytt varmepumpeanlegg i Realbygget, som skal spare 8 mill. kWh i året. Med dagens energipriser vil dette anlegget være innspart på under fem år. Det nye anlegget blir viktig for å oppnå klimanøytralitet ved å redusere dagens forbruk av fjernvarme. I tillegg vil det bidra med svært energieffektiv kjøling til byggene på Nygårdshøyden sør.

Spesifikt for HF: Det er utfordrende å iverksette tiltak som gjelder besparing av energi og oppvarming. Fakultetet disponerer eldre bygningsmasser som gir begrensninger. Likevel har fakultetet tiltak som f. eks automatisk lyslukking, sensorstyrt ventilasjon. Imidlertid er det i tråd med siste rapportering i 2022, et mål for fakultetet at et nytt HF-bygg kan gi energieffektive tiltak, for klima og miljø.

Transport

Generelt for UiB: Universitetsstyret vedtok den 28.11.2019, å innføre en ny grønn reisepolicy hvor målsettingen er 50% reduksjon i CO2e-utslipp knyttet til ansattes flyreiser innen 2025 (fra 2018-nivå). Reduksjonene skal foretas på enhetsnivå og reisepolicyen skal ivareta yngre forskeres mulighet til å etablere nye relasjoner for karrierebygging (<https://www.uib.no/foransatte/90246/reise>).

UiBs parkeringsplasser er redusert fra over 700 til rundt 500. Målet er 300, og planen var at alle skulle være forbeholdt

fossilfrie biler utover 2023. Pga. utsatte prosjekter blir dette målet forskjøvet med 2 år. Vi er sertifisert som "Norges første sykkelvennlig universitet", og jobber stadig med å forbedre tilgang på både sykkelparkering og garderober. Ny reisevaneundersøkelse ble gjennomført våren 2023 og dannet grunnlaget for utarbeidelse av universitetets mobilitetsplan. Mobilitetsplanen inneholder en beskrivelse av dagens reisemønster knyttet til persontransport av om lag 20.000 studenter og 4.000 ansatte til og fra campus, samt mellom campusområdene. Videre inneholder mobilitetsplanen en skildring av dagens transporttilbud og tilrettelegging, blant annet det som omhandler UiBs egen campusbuss, garderobefasiliteter, sykkel- og bilparkering, samt kollektivruter, bysykkelstativer og mobile knutepunkt på eller i nærheten av campus. Selve analysen i mobilitetsplanen tar utgangspunkt i dagens situasjon og reisemønster, som et utgangspunkt for en diskusjon om hva som er ønskelig og mulig å endre. Et viktig mål med mobilitetsplanen har vært å kartlegge og komme med forslag til tiltak for økt andel grønn mobilitet. Grønn mobilitet legger mobilitetspyramiden til grunn og kjennetegnes ved fokus på redusert transportbehov og prioritering av aktiv transport som gange, løping og sykkel, og deretter kollektiv, deletransport og samkjøring fremfor bruk av egen bil.

Spesifikt for HF: Det er tidligere kommunisert ut en bevisstgjøring på miljøvennlige transportalternativer til alle enheter. Fakultetet har søkelys på at der det er realistisk, bør miljøvennlige transportmidler benyttes, slik som f. eks tog fremfor fly.

Naturmangfold og arealbruk

Generelt for UiB: Universitetsstyret vedtok i 2019 en målsetting om at UiB skal bli et klimanøytralt universitet innen 2030. Dette gir sterke føringer for forvaltning av universitetets arealbruk. I samsvar med Masterplan for Areal (2020-2040) skal universitetets arealer reduseres med 10% innen 2030. En viktig forutsetning for en slik reduksjon er at eldre, lite formålstjenelige bygg erstattes av mer arealeffektive bygg. Naturmangfold: Universitetshagene består av Muséhagen som omkranser Universitetsmuseet, samt Arboretet og Bergen botaniske hage på Milde, 23 km sør for Bergen sentrum. I hagene er det både gartnere og forskere som arbeider med naturmangfold blant annet ved å bevare truede planter for fremtiden og restaurere naturområder. Universitetshagene ved UiB samarbeider med Botanic Gardens Conservation International og de ledende botaniske hagene, frøbanker, universiteter og botaniske miljøer i Afrika, Europa, USA og Australia, om å koordinere en internasjonal innsats som tar sikte på å forhindre artsutryddelse av en mangfoldig gruppe innen blomsterplantene, nemlig lyng, slekten Erica. I Universitetshagene har man egne områder hvor gresset får vokse fritt til sent på sommeren for å sikre overlevelse av viktige pollinatorer. Universitetshagene bruker ikke kjemiske sprøytemidler, men heller neem olje og biologisk bekjempelse av skadedyr med eksempelvis mariehøner. Universitetet i Bergen sluttet seg i 2021 til den globale koalisjonen #UnitedforBiodiversity. UiB ble med dette den første norske institusjonen og det første universitetet i verden som slutter seg til koalisjonen med ønske om å løse naturkrisen og bevare klodens arts mangfold.

Spesifikt for HF: (2) Arealbruk: HF disponerer i stor grad gamle bygningsmasser. Fakultetet ønsker å understreke at et nytt HF-bygg vil kunne gi mer rom for påvirkning på arealbruk. Fakultetet har i mange år jobbet målrettet med arealfortetting på kontorsiden i sine ulike bygg. Gitt bygningsmassen er det lite rom for ytterligere fortetting. Fakultetet har nå fokus på oppgradering av diverse store fellesarealer som hittil har vært lite brukt areal. I samarbeid med Eiendomsavdelingen prosjekteres det nå flere tiltak som vil tilrettelegge for mer innbydende vrimearealer og således bidra til å øke bruken av fellesarealene. Eksempler for slike arealer er de store arealene i tilknytning til trapperommene i HF-bygget, og de store vestibylene på Sydneshaugen skole.

Arbeidsmiljø

Generelt for UiB: UiB har en HMS-handlingsplan 2019-2021 (prolongert til september 2023) der arbeidsmiljøtiltak følges opp. 01.01.2019 ble det også inngått en ny intensjonsavtale (IA-avtale) for perioden 2019-2022. 2. november 2022 ble regjeringen og partene i arbeidslivet enige om å forlenge dagens IA-avtale med to år (2024). Samtidig er det enighet om å forsterke innsatsen for å redusere sykefravær og frafall fra arbeidslivet.

Spesifikt for HF: Fakultetet viser til internkontroll for HMS (sentral og lokalt) når det gjelder gjennomførte tiltak for arbeidsmiljø samt fakultetets handlingsplan for HMS 2021-2023.

Annet

Generelt for UiB: UiB har i en årrekke arbeidet målrettet med forskning og utdanning for bærekraft generelt og 2030 agendaen spesielt. I de senere årene har UiB også hatt økt oppmerksomhet om bærekraftarbeidet i egen organisasjonen. Her har klimaarbeidet, gjennom prosjektet Klimanøytralt UiB, vært et prioritert område. Universitetsstyret har vært pådriver for et høyt ambisjonsnivå i dette arbeidet. Innføring av årlig klimaregnskap gir oversikt over universitetets samlede klimagassutslipp.

I oktober 2020 vedtok universitetets styre å etablere et eget fond for å finansiere tiltak som skal engasjere ansatte og

studenter i arbeidet med å redusere universitetets klimaavtrykk. Fondets formål er å finansiere tiltak som bidrar i arbeidet for et mer miljø- og klimavennlig universitet, enten ved å direkte redusere UiBs klimafotavtrykk, eller ved å engasjere studenter og ansatte til en felles miljø- og klimadugnad. I 2022 vedtok Styringsgruppen for Klimanøytralt UiB å opprette en insentivordning for masteroppgaver med fokus på klima, miljø og bærekraft. Gjennom Klimafondet ved UiB kan studenter ved alle fakulteter søke om stipendet Grønn master.